

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő

Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs

EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.

TELEFON-SZÁM:

Szerkesztőség 789.

Kiadóhivatal 706.

Uj alakulás.

Írta: Gróf Károlyi Mihály.

Budapest, július 1.

A lefolyt népgyűléseken sok szó esett azoknak a sérelmeknek egész láncolatáról, amelyekről a Tisza—Lukács-féle szövetség azért, hogy hatalmon maradhasson, június 4-ike óta nem riadt vissza. Nem akarok a sérelmeknek láncolatára visszatérni, hiszen eleget beszéltünk ezekről a parlamentben is, a népgyűléseken is.

Hangsúlyozom, hogy a Tisza—Lukács-szövetség mindezeket azért csinálta, hogy hatalmon maradhasson. Mert ha nem ez lett volna az igazi cél, akkor június 4-én kellett volna kezdődnie és végződnie az erőszaknak, hiszen a munkapárt eddig azt hangoztatta, hogy az egyetlen cél a véderőtörvénynek keresztülhajszolása. Ez pedig június 4-ikén bekövetkezett.

Hogy a Tisza—Lukács-féle szövetség ezen a kiterőszakolt célon túl alkalmas-e egyébre is, az legalább is homályos, mert hiszen tudjuk, hogy már a választójog tekintetében Tisza István ennek csak egy igen kismérvű kiterjesztésébe menne bele, míg másrészt a miniszterelnök továbbra is egy demokratikus reform csalátkével igyekszik a közvéleményt maga felé hangolni.

Semmiképpen sem sikerülhet Lukács Lászlónak, hogy a közvéleményt a választójog kérdésében a maga számára megnyerje, mert olyan politikus, aki az egyszakaszos mandátumfosztó törvényjavaslatot a magyar képviselőház elé merte terjeszteni, az nem akarhatja őszintén a választói jog általánosan megfelelő kiterjesztését. Mert aki úgy értelmezi a magyar képviselőnek a jogait és kötelességeit, hogy ezen kötelességeinek teljesítésétől bármikor meg is foszthatja, az nem hisz a magyar parlamentarizmusban és annak a parlamentarizmus nem egyéb, mint egy eszköz, amelylyel a céljait elérje, ha kell, az egész parlamentarizmus, az egész alkotmány esetleges letörése árán is. És ezáltal illuzóriussá válik minden választói jog, amelyet előre úgy játszanak ki, hogy a képviselőket alkotmányos szabad cselekedeteiben megakasztják.

Mi a teendője az egyesült ellenzéki pártoknak ezzel a hatalmi szövetséggel szemben?

Az egyesült ellenzéki pártok természetesen, hogy addig, amíg Tisza és Lukács helyeiket elfoglalják, békéről tudni sem akarnak. Egyrészt túlnagyok azok a sérelmek, amelyek az alkotmányon estek, másrészt túlnagy a bizalmatlanság egy olyan kormányval

szemben, mely igérni sokat tud, de megtartani semmit. Az ellenzéknek azonban ilyen nagy küzdelem után nem lehet célja csak az, hogy Tisza és Lukács személyeinek kicserélésével beérje, de még a restitúció in integrumnak valamely formája sem lehet garancia a jövőre nézve. Az ellenzéknek sokkal többet kell elérnie és elsőrendű céljai között szerepelhetnek ugyan ezek a személyi változások és a restitúció is, de ezzel nem merülhet ki az ellenzék feladata. Ez a feladat most már csak az egész rendszer megbuktatása lehet és ezt a feladatot az egyesült ellenzék választójogi programjával érheti csak el.

Ha a jövő programját rövid pontokba akarom foglalni, ezt körülbelül a következőkben tehetem:

1. A június 4-ike óta történtek megőrzése mellett, a létrejött törvényeket bizonyos formában alkotmányos nivóra kell emelni;

2. Meg kell teremteni egy olyan választójogi reformot, amely legalább is 2.400.000 szavazóra van alapítva;

3. Előkészítése egy olyan politikának, amely az ország gazdasági fejlődését minden irányban biztosítja.

Itt nem új fejelekről van tehát szó, hanem új politikáról. És épp ezért, mert ilyen nagy célokért küzd az ellenzék,

Északi impressziók.

Írta: Barabás Atala.

Akik intim. művészi élményekben szeretnek gyönyörködni, keressék fel az északi országok fenséges vidékeit, akkor megértik ezt a művészetet. Általában valami szubtilis finomság s a mellett. heroikus nagyszerűség jellemzi északi művészetét. Néhány ragyogó fényfoltos vászon kivételével a lestimmt színek az uralkodók, melyek alatt ezer skálája vibrál az elnémított, letompított színeknek. Az emberi arczon néma küzdelem, a tájon ködbe olvadva, melyekből annyi eső sugárzik. Olyanok ezek a képek, mint szordínóval lefokozott trillái viharzó, bánatos szimfóniáknak.

Nekünk, magyaroknak legérdekesebb a finnek munkái. Kaleva fiaié, akiknek irodalma, művészete különösen bensőséges. Idegekkel apercipálható érzéseket teremtenek műveiken. Egy küzdő, elnyomott nép görcsős ragaszkodását fejezik ki, az élethez, szabadsághoz, érvényesüléshez. A határtalan szeretet az otthon iránt nyilatkozik meg műveiken a kotijärvi, a házi, a családi tó, azt környező fehér nyires fenyők, minden finn tájfestő legkedvesebb témája, éppen úgy a költőknek is.

E harmónikus, gyengéd szeretet minket is lázadóvá tett minden zsarnokság iránt, mely a népet leigazza s teljesen átölezzük Björnsterne Björnson költeményét e népről:

A gyönyörű énekek, melyek a suttogó erdőkből támadnak, most rémes sirámokká válnak. Mintha az egész emberiség kiáltana

felénk. Egy nép lelke hív, haldoklása kiáltásba tör ki. A múlt, jelen, jövő zokog a hazáért!

A svéd kultúra, mely már francia s germán iskolák nyomán nemzetközi jelleget vett fel, országa szívében megőrizte régi egyéniségét. Dalarne az a hely, az a kis földrész, hol szemtől-szemben találjuk magunkat a néplélek s a föld meg nem bolygatott, ősi poézisével. Itt az ország melegen érző szíve, ide futnak össze s innen áradnak széjjel az élettől lüktető erek, érzékeny idegszálak.

Minden, ami nemzeti vonatkozású, ami őseredeti, itt összpontosul. A nemzeti viseletben járó nép eredeti szokásait, művészi hajlamait a vidék páratlan szépségét Lagerlöf regényeiben örökölte meg, sok művész pedig képein.

Trulsen, Kjaerfve és Osterlund fantasztikus képein e nép bájos mondáit, babonáit ismerjük meg, mert a pogány skandinávoktól vett szokások ma is élnek ott, akiknek a világosság ünnepe jelentette a karácsony. A visszatérő napfény öröme áldoztak s üzték el a sötétség szellemeit. S e nép ma is látja karácsony előtt a sötétség hatalmait kinn olázkodni a háza körül.

S mert a karácsonyi béke kiterjed elenségre, vadállatra egyaránt, látjuk a vadállatokat becézni a szent napokon s a karácsonyi szalmán pihenő embereket, mint a betlehemi istállóban, akikre Jézust jelentő csillag ragyog.

Csak ettől a misztikus hajlamu néptől telhetett ki, hogy mint szelid lelkű epigonok, nagy keresztves vitézek, közülük néhányan felkerekedtek megkeresni Krisztus nyomát Jeruzsálemben, hogy már itt a földön bele-

olvadjanak a rejtett, végnélküli, boldog nyugalomba, mert a népnek, a nagy, önmegtartó Arden Enochok s a hős Friethjófik a mintaképei.

Az örökké fehér hegyek, tavak, fjordok álmát innen mint ritka kincsesbányának aranyát, drágakövet hordják el műveikben az írók, festők. A természetnek minden alvó hangját felverik, melyek differenciákban térnek el egymástól, hogy fantasztikus, groteszk zenébe, képbe ültessék a csodálatos, bübajos szuggeszció által, melyeket művészelkekben keltének.

Melancholikus s szemérmes az északi művészete. Rejtve él s nem tudja általánosítani magát. Hiányzik belőle a lelkesült közlékenység, élénkség, ami világgá kürtölje szépségeit, lerikoltson a színekben képeiről. Ha idegen művész vetődik ide, ha napfényes, pogány derű ragyogott képein, elfogja itt a színek mélysége, de nem kapja el az inspiráló, termékenyítő láz, mert a bensőséges művészet felemel, meghat, de nem ragad magával.

Ezért nem vezet a norvég, a svéd művészet, mert minden motivuma fenségesen hűvös, mint minden, ami organikus az északi. De épp ez teszi nehezen, csak kiválasztottakkal megérthetővé.

Az elégikus hangulatban élő emberek a természet ősi, érintetlensége, mint álomország tűnik fel nekünk, melyet misztikus erőkjárnak át s kapcsolnak egymáshoz. A természet vallásérzése rejlik ebben.

Ez a vallásérzés más, mint az olasz mestereké volt, ez sokkal igazabb, mert a természet szuggerralja a művészeknek, míg ott saját

tartom szükségesnek, hogy a mostani szövetséget ellenzéki pártok a régi pártkeretek megszüntetésével egy új párttá egyesüljenek és alakuljanak át, amely mellett, hogy mint már említettem, valamely alakban megbélyegzi azokat a törvénytelenégeket, amelyekkel a kormány és pártja alkotmányunk alapjait megtámadták, hajlandó lesz a véderőtörvényeket legfeljebb egy pár korrektúrával a legkulánsabb módon a maguk egészében meghagyni, másrészt azonban a választójogi kérdésnek rögtönös megoldását követelni

Ezzel a programmal azt a rendet és nyugalmat, amelyet nemcsak Magyarországnak, de az egész monarchiának nagyhatalmi állása is megkíván, meg lehet teremteni, nem ugyan szorongóval és éles töltésekkel, mint ahogy azt Tisza és Lukács akarják, hanem intézményesen, ami a monarchia nagyhatalmi állásának mindenesetre inkább felel meg.

Ennek a pártnak a gazdasági kérdéseket sem szabad elhanyagolnia. Sőt ezekre kell a főszólyt fektetnie. Mert közeledik az 1917. évi dátum és az új vám- és kereskedelmi szerződések tárgyalásakor Magyarországnak erre a nagy feladatra fel kell fegyverkeznie.

Meg vagyok róla győződve, hogy ez az új alakulás és ez az új program megfelel úgy a nemzet, mint a dinasztia igazi érdekeinek. Mert az a rendszer, amely a legdemoralizálóbb fegyverekkel tud csak megfelelni a monarchia nagyhatalmi céljainak, sokáig nem tarthatja magát. Ennek a demoralizáló rendszernek végeredménye csak az lehet, hogy az embereket visszaszorítják egy darabig veszteségekkel és erőszakkal, de nem őrizhetik meg a monarchia nyugalmát és nagyhatalmi po-

zicióját. Ez a pozíció csak úgy tartható meg, ha olyan fejlődést tudunk biztosítani, amely megéri azt a nagy árt, amelyet érte fizetni kell. A hadsereg igényei egyre nagyobbak lesznek, az adózást mindig fokozni kell: jön tehát egy momentum, amikor beáll a teljes gazdasági csőd. Ha azt akarjuk, hogy a nép adózási képessége a hadsereg emelkedő igényeivel lépést tartasson, akkor meg kell adni azt a gazdasági módot, amely a magasabb adózáshoz képessé is teszi az állampolgárokat. Ha pedig az állampolgárok megerősítik a nagyhatalmi pozíciónak ezeket a nagy áldozatokat, akkor a legkevésbé, amit tőlünk elvárhatnak, hogy a választási urnához engedjük őket.

Meg vagyok róla győződve, hogy a királynak is csak az lehet a célja és hogy a mellé a párt mellé fog állni, amely a nemzeti politikát így érti és így akarja és a nagyhatalmi állás megerősítését így kívánja. Egy gazdaságilag megerősített ország, amely a nagyhatalmi pozíció emelkedő áldozatait elbirja: ez a jövőendő problémája és erre kell törekednie a választójogi reformmal megbékített népen keresztül az új politikai alakulásnak.

Budapest, július 1.

Magyar miniszterek Bécsben. Mint jelentik, Hazai Samu honvédelmi miniszter és Josipovich horvát-szlavon miniszter június 29-én este Budapestre Bécsbe érkeztek.

Szülők a kultuszminisztériumban. Az V. kerületi szülőknek egy küldöttsége jelent meg ma délelőtt a kultuszminisztériumban dr. Boncz Ödön miniszteri tanácsosnál, a kultuszminisztérium középiskolai ügyosztályának vezetőjénél. A szülők elpanaszolták a miniszteri tanácsosnak, hogy több mint negyven gyermek kimaradt az V-ik kerületi állami főgimnázium első osztályából, mert ott azt az értesítést kapták, hogy nincs hely és gyermeküket irassák más iskolába. Dr. Boncz Ödön miniszteri tanácsos a szülők küldöttségét szívesen fogadta és kifejtette előttük, hogy mindenesetre gon-

lelkők többé-kevésbé őszinte vallásérzését, misztikumát vitték bele szentimentális szentek negédes pózaiba, akik életükben egészen mást fejeztek ki, mint amit a művész nekünk mutatott.

Ők is azt tartották Szokratesznek, amit Pascal is mond, hogy: a szépségnek semmi köze az igazsághoz, sőt gyakrabban ellentmond neki, mert az igazság rendszerint kiábrándít s az illúziót tönkre teszi.

De itt mégis egyesítve találjuk az igazságot a szépséggel. Semmi nyugati raffináltság, vagy pénz. Mindent a természetesség hat át, ami a legőszintébb, legszebb igazság.

Az éghajlat, a néplélek visszatükröződik minden nemzet művészetén.

Az északi népek művészetét a svéd, norvég, oroszokkal együtt valami tragikus felfogás jellemzi, melyben az utóbbiak a szibériai ólombányák rabságát, népek átkát, nyomorát kifejező szociális, szent eszközt ismernek s szláv rajongással szeretik. Azért írja Gorkij: A művészet a földnek nagy, finoman érző szíve, mely átfogja egész életünket, visszatükröz minden örömet, borzalmat, az emberi lélek viharos életét s az emberek tökéletességre való igyekvését. Mindenkiért szenved, mindenkiért együtt gyászol. A szeretetnek, igazságnak elzárhatatlan forrása, melyhez mindenki egyformán közel áll, amelynek mindenki egyformán kedves s amely mindig együtt szenved s örvendez mindenkiért.

Az északi, különösen a svéd művészet köztán legelismertebb, legfejlettebb niveau áll az énekművészet. Nincs Európában főváros, ahol a népességhez arányítva annyi színház lenne, mint Stockholmban, ahonnan a

világ első énekesnői utnak indultak, mint Arnoldson Siegrid s Swardström Valborg.

Mint délen az olaszok, északon ők a dalos népek; oly mély megértéssel, elragadtatással sehol sem hallottam a magyar népdalt dicsérni, mint köztük. Mert náluk ismeretlen a népdalnak ez a megkapó faja, mely mély értelmű képletekkel, hasonlatokkal a nép egyszerű nyelvén, meghatóan fejezi ki bánatát, örömet. Az ő népdaluk tartalma ma is a régi dicsőségről szól, romantikus királyszerelemekről. Mithos és legendaeket kultivál ma is s ezeket nem hagyják elnémulni gyermekeik ajkain.

Az északi tenger szigetszikiáin épült zord várakból indulnak ki ezek a dalok, melyek közt legismertebb a két utóbbi vérről szóló regeének.

A mesés Halmar vér, ahol XIV. Erik szenvedett s Karin Mansdotter vigasztalta fogságában; a másik Haga várkastély, ahol III. Gusztáv raboskodott s Jutta Bellmant a környék legszebb leányát szerette. De ez nem ment fel a várba a rabkirályhoz akkor sem, mikor az a kezét ajánlotta fel neki. Szerényen azt a kifogást emlegette, hogy neki csak parasztruhája van, nem illik királyhoz végre elfogták, kizörták a szép leányt, aki fehér galamb alakjában szállt el a várból, a szomorú királyi börtönből.

„Tjaeriln vingad syns pae Haga.“ E várról szóló dal az, mely a legnépszerűbb ma is a svédek között. Hallva, szinte megremegtetni lelkünket a bebörtönzött királyok jaja s a heroikus, legendás alakká dicsőült nők szelid panasza.

A svéd szigetek legszebbikén Gottland-on Viborge ősi várában lakik a mostani király

doskodás fog történni arról, hogy az iskolába járni akaró gyermekek valamelyik székesfővárosi főgimnáziumba felvétesenek.

Ujabb katonai terhek.

Budapest, július 1.

Mikor Tisza István a házasabályok lábál tiprásával, a parlamentarizmus legkardinálisabb elveinek megsértésével s az ellenzéknek az ülésteremből való erőszakos eltávolításával a véderőjavaslatot megszavaztatta, aligha gondolt arra, hogy ennek Bécsből olyan visszhangja támad, minő ma tényleg támadt.

Mikor a magyar kormány tavaly a hadügyi költségvetés horribilis terheit vállalta, Schönaich akkori közös hadügyminiszter s Khuen akkori magyar miniszterelnök közt az a megegyezés jött létre, hogy a hadsereg és haditengerészet fejlesztésére kért fél milliárd tulkiadás öt évre felosztatik, évente egy-egy rész beállítatik a közös költségvetésbe s az öt év lejártá előtt a hadvezetőség újabb követelésekkel nem lép fel. Maga Lukács László, aki akkor nem miniszterelnök, hanem pénzügyminiszter volt, aki tehát legjobban ismerte az ország teherviselő képességét s aki maga is tudta, minő ravasz mesterkedésekkel s ügyeskedésekkel lehet csak a budgetben beállt deficitet leplezni, a hadügyi költségeknek ebben a limitálásában látta az egyetlen biztosítékát annak, hogy a polgárság finánciális összeroppanása elkerülhető legyen s a tavalyi delegációk alatt nagy eredménynek tüntette fel, hogy öt éven belül újabb katonai tulkövetelésekkel a hadügyi kormány fel nem léphet. Maga a munkapárt is csak ez alatt a feltétel alatt szavazta meg a tavalyi közös költségvetést, ami a delegáció jegyzőkönyveiből s a delegációkon elhangzott kormánypárti beszédekből kitűnik.

Valószínű, hogy ha a júniusi események nem történtek volna meg, a hadvezetőség maga sem mert volna a Schönaich és Khuen közt tavaly létrejött megállapodások megváltoztatására gondolni. Tisza István azonban megmutatta a módot arra, hogyan kell a hadsereg követeléseit a magyar parlamenttel megszavaztatni s ettől Bécsben egyszerre vérszemet kaptak.

Néhány évvel ezelőtt még egyáltalán nem

öccse, lemondva minden rangjáról, hogy szíve választottját: Ebba Munk-ot elvehesse.

„Ők a régi szent legendákat elevenítik fel életükkel. Polgári, egyszerű háztartásukat inkább a vár alatti kis villában szeretik fenntartani, ha ritkán a szigeten tartózkodnak, ahova az udvari élet száműzte őket.

Leginkább az ország nagy városait, rejtett hegyi kunyhóit járják s mint Viborg gróf s grófné, az embereknek az önmegtartózkodásról, hitről, a jövődó élet boldogságáról beszélnek.

A józan protestáns vallás s a ridegebb északi kedély s éghajlat is meg tudta teremteni a maga melegsivű szent Ferenczét. Mert ez a királyi sarj is annyira a vallásnak, szégyességnek él, mint forró délen élt egykor az asszisi-i „poverello.“

A nagy gyárvárosok példátlanul kitaró, szorgalmas munkásnépe s a fjordok jámbor halászaik egyaránt áhitattal hallgatják a legfelsőbbfoku nyugati kultúrában kifinomodott s épp ezért teljesen egyszerű, az élet fölösleges diszeit, terheit leszerelt, nagytudományu herezeget, amint az emberi szeretetről, testvériségről prédikál. S e beszéd után lelkesülten hangzik fel az ősi szent-ének dallama kinn a szabadban s a szentszavu herceg feje körül hullámozik, ha nálunk egy Habsburg így beszélne, micsoda bizarr eset volna az s a dallam belevész a tenger ünnepi némaságába s az éjfél nap melegen, vörösen fénylő ragyogásába.

Ilyen pittoreszk képeket teremt az északi kultúra s ilyen csodálatosan bensőséges, ilyen meleg mindaz, ami a rideg, fehér északon történik.

volt nagyon sürgős a hadsereg fejlesztése. A koalíció és a király közt létrejött paktumnak egyik legkardinálisabb pontja éppen az volt, hogy a katonai reformok elhalasztatnak arra az időre, mikor az általános választói jog alapján összeülő parlament fogja azokat tárgyalhatni. Addig, míg a koalíció volt kormányon s a függetlenségi párt többségben, addig Bécs nem is gondolt arra, hogy katonai reformok tervével s a hadsereg budgetjének felemelésével álljon elő, tudván, hogy erről a nemzeti követeléseknek kielégítése nélkül szó sem lehet. A hadsereg „fejlesztése” akkor nem volt olyan égető szükség, hogy a monarchia internacionális pozícióját féltették volna Bécsben a hadsereg elmaradott volta s számbeli gyengesége miatt. De mindez megváltozott, mikor Bécsben megtudták, hogy egy mindenre kapható kormány s egy mindenre kapható parlamenti többség kaparította a kezébe az ország sorsát. Akkor egyszerre sürgős lett a véderőreform, elkerülhetlen szükség lett az ujonczlétszám felemelése s a hadsereg költségeinek egy fél milliárdal való felemelése. Khuen és Tisza kiadták a jelszót, hogy a hadsereg „az országnak kell”, tehát a felemelt katonai terhek fejében nemzeti követelésekkel előállani nem szabad s a szó valódi értelmében,ők voltak azok, akik a hadügyminisztériumot felbátorították, hogy olyan vér- és pénzkövetelésekkel lépjen fel, amelyekre még csak két évvel ezelőtt is gondolni sem mert.

A félmilliárdos katonai beruházási programban fizette meg a nemzet a munkapárt győzelmét már a tavalyi közös költségvetés alkalmával. Az ellenzék, mely a delegációban elenyésző csekély számban van képviselve, nem is küzdhetett ellene s az országos felháborodást Khuen azzal akarta elhárítani, hogy öt évre osztotta el ezt az összeget és Schönaich akkori hadügyminiszterrel azt a kötelező ígéretet szerezte meg, hogy öt évig a hadsereg azzal a rengeteg áldozattal meg fog elégedni.

A véderőreform s az ujonczlétszám felemelése már nem ment ilyen könnyen. Az erre vonatkozó javaslatához az ellenzéknek is volt hozzászólása s az az egy évi harc, melyet a javaslat ellen a magyar parlament ellenzéke folytatott, mutatja, hogy az ellenzék híven, becsületesen s az ország érdekében teljesítette is a kötelességét. De jött Tisza s jött a katonai diktatura a parlamentben. A házszabályokat Tisza széttepte, az ellenzéki képviselőket rendőrséggel vezettette ki a parlamentből s aztán egy kétszeres katonai kordonon belül a munkapárt megszavazta az ujonczlétszám felemelését is.

Tisza és Lukács himet akarták ebből varrni maguknak. A parlamentarizmus védelmének tüntették fel, amit tettek s mint hortentők gerázták magukat, akik megmentették az országot egy turbulens ellenzékől, mely az ország legvitalisabb érdekének, a hadsereg fejlesztésének megvalósulását akadályozta. Akkor a maguk elvakultságában, fanatizmusában nem gondoltak arra, hogy olyan precedenst teremtettek, amely a magyar nemzet számára örökre lehetetlenné teheti, hogy a jogait védelmezze s hogy önrendelkezési jogát ne csak formailag, hanem tényleg is gyakorolhassa.

Ma már megvan a gyümölcse a júniusi eseményeknek. Tisza megmutatta, hogyan kell a magyar parlamentben a katonai követeléseket megszavaztatni s a tanulságot Bécsben sietnek levonni. Auffenberg tudatta az osztrák és a magyar kormányval, hogy azt a megállapodást, melyet Schönaich annakidején a két kormányval létesített, magára nézve nem tartja kötelezőnek, nem hajlandó az öt év lejártát bevárni, hanem már a jövő évi közös költségvetésbe 275 millió korona rendkívüli kiadást akar felvételni, taracklütégek és egyéb tűzvédelmi felszerelések, katonai léghajók s tengerészeti beruházások céljára, egy Bécsből érkezett jelentés szerint ezt már be is jelentette a királynak s a hó negyedkén Bécsben már közös miniszteri tárgyalások is lesz, melyben ezeket a követeléseket a két kormánynak vállalnia kell.

Az valószínű, hogy Lukács László meg

fogja kísérteni, hogy küzdjön az újabb katonai terhek ellen, de előre látható az is, hogy eredmény nélkül. Tisza megmutatta a módját annak, mit kell csinálni. Bécs mindig fog kapni magyar minisztériumot, mely vállalja azt, amit Lukács esetleg nem akar vállalni, a többi pedig még könnyebb. A katonaság és a rendőrség mindig rendelkezésre álló eszköz lesz arra, hogy eltávolítsa azokat a képviselőket, akik a katonai követeléseket nem szavazzák meg. Amit Tisza a maga fanatizmusában a parlament „függetlenségének” védelmére alkalmazott, mint előre látható volt, a parlamentarizmusnak s a nemzet önrendelkezési jogának sirját ásta meg.

Auffenberg legújabb követelése s a Schönaichel létesített megállapodás semmibe vevése az igazi kritikája Tisza István és a munkapárt állítólagos honmentésének

Apponyi és Károlyi beszédei.

— Károlyi az ellenzék egyesüléséről. —

A szegedi és szabadkai gyűlés.

Budapest, július 1.

Ama népgyűlés-tengerből, amely elnyeléssel fenyegette a két ünnepnapra a kis szuronyos munkapárti sziget, kiemelkedik, mint két hatalmas világító torony a szegedi és a szabadkai hatalmas meeting, amelyeken az ellenzék vezetői: gróf Apponyi Albert és gróf Károlyi Mihály nyilatkoztak a politikai helyzetéről. Apponyi tündöklő elokvenziájú és elragadó szépségű szónoklata a nagy alföldi metropolisz szinmagyar népét valóságos extáziába ejtette. Szegeden megismétlődött az utóbbi már többször felmerült incidens, hogy egyik-másik tüzeesebb véri polgár a köztársaságot és a forradalmat kezdte éltetni. Gróf Apponyi azonban tiltakozott e kisiklás ellen s leghatározottabban visszautasította annak a feltevését, hogy ő, aki az alkotmányos jogrendért küzd, helyesebbi tudná az alkotmányos rend megbontását.

Igen mélyreható benyomást tett gróf Károlyi nagyszabású, csupa lendület, csupa logika, csupa meggyőződés, csupa szinaranyozta beszéde is. Főuraink e ragyogó, történelmünk legjobbjaira emlékeztető alakja a maga egyéni határozott és intranzigens módján bírálta a júniusi eseményeket, s arra a föltétlenül helyes konklúzióra jutott, hogy a szövetséget ellenzéki pártoknak közös programjuk alapján egyesülniök kellene egy pártba. Érdekes és nevezetes, hogy e közös programba a demokratikus választójog megvalósítása mellett, a főrendiház korszerű reformját is föl akarják venni. Lélekemelő dolog ez, ha meggondoljuk, hogy az ellenzék élén most két oly előkelő mágus áll, mint gróf Apponyi és gróf Károlyi. A nemzet valóban büszke lehet erre a két fiára, akik hivatva vannak megmenteni veszélyeztetett becsületét a külföld előtt.

A szegedi és szabadkai gyűlésekről a tudósításunk itt következik:

A szegedi népgyűlés.

Kelemen Béla képviselő nyitotta meg a gyűlést és üdvözölte a vendégeket a közönség zajos öljenezse közepette. Választa röviden a parlamenti eseményeket és hangoztatta, hogy a munkapárt a demokratikus választói jogtól való féltében követte Tiszát az erőszak terére, mert ez az ő halálukat jelentené. Azután betérjettette a határozati javaslatot.

Apponyi beszéde.

Gróf Apponyi Albert szólt ezután a határozati javaslatához, akit lelkes melegséggel üdvözölték és egész beszéde alatt zajos ovációkkal hallgatták el. Gróf Apponyi Albert a következő beszédet mondta:

— Mi az, ami történt? Tudják önök mind-

nyájan a lapokból. A közönség képzelő erejét legjobban megragadja az, hogy szuronyos katonaság minden fegyvernemből körülállja a parlament épületét, hogy rendőrtisztviselők válogatnak a képviselők közt, hogy kit ereszzenek be, kit ne, hogy magába a képviselőházba karhatalom hatolt és egyes képviselőket onnan törvénytelen intézkedés alapján kivertek. (Gyalázat!) De, tisztelt barátaim, én, bár nem tagadom ezeknek a tényeknek súlyát és komoly voltát, mégis kell, hogy mindezeknek a gyökérre menjek vissza: a június 4-én elkövetett nagy alkotmányselemlere, mert a többi mind és ami ezután következni fog, — mert következhetnek még csifrább dolgok, hiszen már be van jelentve az a törvényjavaslat, mely szerint a többség már nemcsak a képviselőt, hanem a választókerületeket is megbünteti, ha neki nem tetsző képviselőket küldenek a képviselőházba, a népek ezreit, talán száz ezreit megfosztják önkényileg képviselőküldési joguktól, mondom: még csifrább dolgok következhetnek be, — de ez mind csak továbbhőmpölygése az erőszaknak, mint aki egy meredek lejtőn megindult, nem tud többé megállani, ha egy erős kéz meg nem ragadja őt és meg nem állítja. (Ugy van!) Hát ezt az erőt keresem én az ország népében. (Lelkes tetszés.) Mivel igazolják a mi ellenfeleink a június 4-én történeteket?

Azt mondják: az obstrukciót kellett legyőzni, pedig obstrukció már nem is volt, hanem rendes tanácskozás folyt. (Igaz! Ugy van!) A többségi akarat érvényesülését akarták biztosítani! Miféle többség és miféle akarat ez? Hogy hosszú ne legyenek, ne is nézzük, hogy miféle többség, csak azt nézzük, hogy miféle többségi akarat. Hát, tisztelt barátaim, nem megyek én vissza az azelőtti országgyűlésre, amelyen szintén volt többség és annak a többségnek szintén volt akarat és az akarat az volt, hogy a mi véderőnkben a nemzeti szempontok érvényesüljenek és akkor ezt a többségi akaratot sutba dobták, semmibe sem vették és ezzel a parlamentarizmusnak alapelveit megrogálták. (Igaz! Ugy van!) ugy, hogy mikor most egy nekik kényelmes többség van, ez a többség a maga akaratának érvényesítésére ha törekszik, maga mögött látja a régi többségnek kiseretét, amely többségben meggyaláztatott a magyar nemzeti akaratnak az érvénye. (Igaz! Ugy van!) Tehát oly messzire se menjünk vissza. Ennek a mostani többségnek is, szegénynek, egyszer kedve támadt arra, hogy akarat legyen, az ismeretes rezolúció-ügyben. Hát a a többségi akarat olyan szent, hát akkor ennek a többségi akaratnak érvényesülni kellett volna. De mielőtt lefújták Bécsből, abban a pillanatban az a többségi akarat megszűnt, egy új kormány vállalta a kormányzást ennek a többségi akaratnak féltételével és ez a többség ezt a kormányt is támogatta, egyszerre helytelennek, feleslegesnek nyilvánította, amiről előbb nagy garral hirdette és amiért törvényhatóságok által magát üdvözöltette, hogy amellet ki fog tartani és hogy anélkül semmiféle kormányt nem támogat. (Igaz! Ugy van!)

Hát tisztelt barátaim, hol van tehát itt az a többségi akarat, aminek érdekében történt az erőszak? (Egy hang: Bécsben.) Inkább talán azt kell mondani, hogy a többség akaratnélküliségének fentartása végett történt az erőszak. (Igaz! Ugy van!) Nem a többségi akarat érvényesítéséért történt, hanem minden megmozdulásnak a letöréséért, amely a nemzeti jogokat bármily csekély mértékben is érvényesíteni akarja. És ha ebben valaki kételkedik, hát olvassa el a Magyarországgal legelenségesebb indulatú bécsi sajtó kitérőseit, melyek üdvözlik a parlamentben történeteket, nem mint a parlamentarizmusnak megmentését, hanem mint a magyar nemzeti törekvésekkel való végleges, egyszerismindenkorra való leszámolást. Ezért történt a parlamenti erőszak. (Igaz! Ugy van!)

Ez, tisztelt barátaim, a kérdés politikai tartalma: erőszak, nem a parlamentarizmus megmentése kedvéért, mert ismétlem és százszor ismételn fogom és mindig újól megismétlem, hogy ez a történeti igazság becélje magát a lelkekbe: akkor, amikor az erőszakos lépéseket elkövették, akkor az ellenzék hátszálk meggyőzésre, kész volt a had-

seregnek megadni azt, amire a hadseregnek szüksége van, csak azt kívánta, hogy a létező nemzeti jogok ne csorbítottassanak, nem vívmányokról volt szó, nem előhaladásról, hanem, hogy a létező nemzeti jogok ne csorbítottassanak és hogy biztosítékot nyerjünk arra vonatkozólag, hogy egy oly választói törvény alkottassék, amely magába foglalja valóban az ország valamennyi polgárát, mindazokat, akik bírnak azzal az értelmi és erkölcsi minősítéssel, hogy alkotmányunknak erősségeivé válhassanak. (Zajos helyeslés. Lelkes felkiáltások: Éljen az általános választói jog!) Ez a kérdésnek politikai oldala. A kérdésnek közjogi oldala pedig talán még ennél is komolyabb.

A főrendiház reformja.

Mert mi történt? Történt az, hogy kimondottak képviselőházi határozatként valamit, amit a képviselőház el nem határozott, utólag a délutáni ülésben határozták el azt, hogy délelőtt már elhatározták, amiről csak délután tudták meg, hogy mi volt. (Derűtlenség.) És ennek a nemlétező, ennek a jogilag semmisi képviselőházi határozatnak számára kieszközölték, sajnos, a főrendiház hozzájárulását. (Abczug!) amivel a főrendiház kimutatta azt, hogy jelenlegi összealkotásában nem felel meg annak a hivatásának, hogy az alkotmány biztosítéka legyen (Élénk tetszés és helyeslés.) és így a parlamenti reform problémáját még megtoldották a főrendiházi reform problémájával is. (Ugy van!) És ennek a nem létező képviselőházi határozatnak számára készül a kormány kieszközölni a királyi szentesítést is.

Itt a tömegből valaki közbekiáltotta:

— Éljen a köztársaság!

Gróf Apponyi: Nagyon kérem önöket, a hevesebb véréket is, hogy csitítsák és csendesítsék le vérék megnyilvánítását és ilyen kifakadásoktól tartózkodjanak. Mi a megsebzett alkotmány és jogrend helyreállításáért küzdünk. Mi azok ellen küzdünk, akik a jogrendet és az alkotmányt aláásták, mi nem fogunk a jogbontásra jogbontással, nem fogunk az alkotmányellenes tényekre alkotmányellenes nyilatkozatokkal felelni. A mi célunk a jogrend helyreállítása, a mi célunk az ősi alkotmányunk nem a maga megmerevedettségében, hanem a maga népszerű, demokratikus kifejlődésében, de a törvényes alapok és a nemzeti hagyományok megőrzésével való fentartása, a mi fegyverünk a jog, a törvény, az igazság. Ne adjunk ellenfeleinknek támpontot arra, hogy ezt a mi alkotmányos mozgalmunkat diszkreditálhassák, leszólhassák.

A közönség nagy tetszésben tört ki erre. Az éljenzés elültével egy hang közbesüvitette:

— Éljen a népparlament!

— Éljen az alkotmányos módon létrejött, alkotmányosan működő, nemzeti szellemű áthatott népparlament. — felelte viharos tapsból kísérvé gróf Apponyi, majd tovább folytatta beszédét:

És akkor tisztelt barátaim az a rettendő dolog fog történni, hogy törvénykönyvünkbe be lesz írtva egy valami, ami törvény nevével ékeskedik és ami tulajdonképpen nem törvény. És ez a borzasztó sérelem, ez a borzasztó veszély, ami alkotmányunkon keletkezett, hogy szinte a patensekkel való kormányzáshoz térünk vissza, hogy törvény erejével akar ékeskedni valami, ami tulajdonképpen nem törvény, mert képviselőházi határozat, jogerős határozat nincs. (Igaz! Ugy van!) Már most figyeljenek jól ide. Mi, ha ez az utolsó cselekmény is végbe megy, ha a kormánynak sikerül a király félrevezetésével...

Itt ismét megszakította Apponyi beszédét a közbekiáltás:

— Éljen a köztársaság!

Kelemen Béla képviselő odafordult Apponyihoz: Ne törölj vele. Ne felelj!

Apponyi elhárította: Igenis, felelek! Megmondom nyíltan, hogy akik ezeket a felkiáltásokat itten, vagy akárhonnan tetszik, azoknál én nem megyek, azoktól az én ügyem el van választva, mert én az alkotmányos jogrendért küzdök, nem pedig a jogrend megbontásáért. ... Ha ezerszer sikerül is a kormánynak a király félrevezetésével kieszközölni a királyi szentesítésnek alakításait, hát ezért én a

magyar alkotmány értelmében a kormányt teszem felelőssé, de nem fogom elhagyni a negyvennyolczadik törvényeknek azt a sziklaszilárd talaját, hogy a király személye szent és sérthetetlen.

Nagy tapsvihár tört ki, majd gróf Apponyi újból felvette a beszéd fonalát.

Az orvoslás módjai

Ezt a rettenetes sérelmet orvosolni kell. Mert addig, míg ez a tátongó seb marad alkotmányunkon, addig semmi sem biztos, addig nemzeti javainknak, népjólétünknek egyetlen intézménye sem biztos, akkor ilyen módon lehet törvényt hozni vagy törvényeknek nevezett valamit létesíteni, amely elkobozza a népképviselőket, elkobozza a parlamenti alkotmányt, elkobozza az ország függetlenségét: mindennek tág a kapu. (Igaz! Ugy van!) Akármit beszéljenek most a békés kiegyenlítőéről, erre csak azt mondom: *Semmiféle más alap nincsen a békés kiegyenlítésre, mint ez: az alkotmányunkon ejtett sérelemnek orvoslása.* (Élénk helyeslés.) Azt mondják, hogy ez már nem lesz lehetséges, mert a szentesítés után a dolog kijavításával szenvedne a királyi tekintély. *Mindenért, amit a király cselekszik, alkotmányos tanácsadói felelősek.* Tehát nem a királyi tekintély, hanem ezeknek az uraknak a tekintélye fog szenvedni, ha a reparatura megtörténik, de hát ezen nincs mit segíteni: ha nem tették volna, akkor az ő presztizsük sem szenvedett volna. (Igaz! Ugy van!) A királyi tekintélye az alkotmány tekintélyén alapszik, tehát nem fog meginogni, hanem helyre fog állítani a királyi tekintélyt, ha az alkotmány csorbíthatatlansága helyreállított. (Élénk tetszés és taps.)

De nehéz oda eljutni, — megengedem. Mert a kormánypárton most csak egy akarat van: a házelnöknek az akarata. (Viharos felkiáltások: Le Tiszával!) *A kormány csak tehetetlen eszköz a ő kezében.* (Ugy van!) A többségben pedig van neki egy gárdája, amely követi és vannak mellette, akik nem szeretik a történet dolgokat, de csak sopánkodnak, sopánkodással pedig alkotmányt megmenteni nem lehet. (Ugy van!) De ha ott van egy erős akarat, ezzel az erős akarral szegezzünk szembe egy még erősebb akaratot: a magyar nemzetnek, a magyar népnek akaratát. (Viharos tetszés és éljenzés.) Egyedül a magyar népnek erőteljes akaratnyilvánítása, egyedül az képes pótolni azt, ami a jóindulatunkban a kormánypárton hiányzik háterőre és komoly akarat dolgában. (Viharos tetszés.) Pótolhatja ugy, hogy azokba beleönti saját akaratát energiáját! Pótolhatja akaratnyilvánításával az országgyűlést feloszlatásakor, még akkor is, ha az új választásokat egy olyan választói törvény alapján ejtenék meg, amelyet azok az urak magukban alkotnak, mert az is függetlenebb választói közönséget fog eredményezni, mint a mostani. (Élénk felkiáltások: Éljen az általános választói jog!)

Midőn mi, az ellenzéki pártok, a választójogi törvényre nézve megegyeztünk, mikor kimondottuk a választók számának megduklázását, mikor kimondottuk, hogy egy komolyan vett értelmi és erkölcsi cenzus alapján birjon mindenki választói joggal és hogy csak ott ne legyen titkosság, ahol a tudatlanság miatt nem tisztaságra, csak csalásra adhatunk alkalmat, mikor azt kimondtuk, komoly felelősség tudatában cselekedtünk. Ezt álljuk minden körülmények között s akik minket ma cserben nem hagynak, azokat nem fogjuk cserben hagyni mi sem. (Zajos éljenzés.) Óhajtom, hogy a magyar nép erőteljes akaratnyilvánítása ebből a nagy magyar városból induljon ki és azért én is kérem önöket, hogy Kelemen Béla barátom határozati javaslatát fogadják el.

Perezekjg ünnepelte a közönség a beszéd után gróf Apponyi Albertot és az óvációk ismét megújultak, amikor gróf Károlyi Mihály lépett az emelvényre.

Gróf Károlyi Mihály beszéde.

Gróf Károlyi Mihály ezeket mondotta: Június 4-ike fordulópont a munkapártnak taktikájában, mert akkor ugyanis jónak látta félretenni mindenféle skrupulusát és pártérdekei kedvéért jónak látta a magyar alkotmány gerincét tönkre-

tenni. (Ugy van!) Tisztelt uraim! Midőn a munkapárt ezt tette, mindenki azt hitte, hogy itt egy államcsínynyel állunk szemben, amelynek czélja a véderőtörvények erőszakos uton való keresztülhajtása. De csakhamar rájöttünk arra, hogy *nem államcsínynyel állunk szemben, hanem rendszerrel.* (Ugy van!) Mert idestova egy hónap óta mit látnak? Következtesen halmoznak jogsértést jogsértésre és most már odáig mentek, hogy a képviselőket meg akarják mandátumuktól fosztani. (Gyalázat!) Ha az ember ennek a politikának a mértékét kutatja, valóban nem tudja megérteni és más választ nem találhat, minthogy gróf Tisza Istvánnak, meg az ugynevezett miniszterelnöknek, Lukács Lászlónak, akit Tisza hol maga előtt lökdös, hol maga után vonszol, a saját pártjukat akarják ezzel megerősíteni. (Zajos felkiáltások: Le Tiszával!) Most értünk e parlamenti dráma első felvonásának utolsó jelenetéhez és akkor odaáll gróf Tisza István és míg egyik kezében ott füstölög a mandátumfosztó törvényjavaslatnak bombája, másik kezében gunyos mosolylyal a béke olajágát kínálja felénk. Minek tart minket ez az ur? Talán azt hiszi, hogy mi éppen olyan könnyen beadjuk a derekunkat, amint ő tette annak idején Auffenberggel szemben? (Élénk tetszés.)

Téved ez a politikai szadista. (Viharos taps), mert az egyesült ellenzék egységesen áll és nem fog szóba állani ezekkel az urakkal. (Zajos helyeslés.)

Gróf Tisza István (Abczug! Le vele!) a politikai bölcseségről beszélt, az elnöki székéből és a kének előnyeit fejtegette. Valóban nem tudom, hogy ez a naivitásnak vagy a cinizmusnak a non plus ultrája. (Igaz, ugy van!) Igenis méltányosnak és előrelátónak kell lenni az ellenféllel szemben. Midőn 1866-ban a königraetzi csata után a porosz király már kardsapát nélkül elfoglalhata volna Bécsset, Bismark, akiről talán mindenki elismeri, hogy bölcs politikus volt és aki talán még gróf Tisza István szemében is tekintély (Derűtlenség.) állását kötötte ahhoz, hogy a porosz király ne menjen Bécsbe, mert már akkor nemcsak a békével számolt, hanem a szövetségről is gondolkodott. Ezt nevezem én politikai bölcseségnek, de nem azt, aki üldözi ellenfeleit, aki eszközeit nem válogatja meg, hanem csak azon van, hogy őket kiirtsa.

Az igazi bölcs politikus, ha nem volna ellenzéke, maga alkotná meg azt. De ezt a bölcseséget nem érti gróf Tisza István, aki csak szenvedélyreke heve után indul. (Igaz, ugy van!) Tisztelt uraim! Ne higgyék azt, hogy az egyesült ellenzéknek és általában mindnyájunknak könnyű feladatunk lesz. Igenis, keressük a béke lehetőségét, de *a béke conditio sine qua non-ja, hogy gróf Tisza István és Lukács László távozzanak helyeikről.* (Igaz, ugy van! Zajos helyeslés.)

De ez még nem minden. *A békét igenis a resó titutio in integrum-ban kell keresnünk és keresnünk kell továbbá abban hogy a választói jogot kiterjesszük olyan mértékben ahogyan e kérdésben az egyesült ellenzék már megállapodott.* (Élénk helyeslés.) *Ez a megállapodás ránk nézve erkölcslejt kötelező és aki velünk tart, azt mi is sem fogjuk elhagyni.* (Zajos helyeslés és taps.)

De tisztelt barátaim, hogy e czélokat elérhessük, nekünk nagy küzdelmet kell megvívunk és a küzdelemben csak úgy állhatjuk meg helyünket, ha az egész egyesült ellenzék, mint egy ember, együtt marad és tántoríthatatlannul egyet akar. (Élénk helyeslés.) *Megvallom, nekem a kedvező eszmém az volna, hogy a képviselőházi ellenzéki pártok amelyek most így egyesültek, a jövőben egy párttá olvadjanak össze.* (Hosszas élénk helyeslés és éljenzés.)

Megvallom, én nem látom ennek semmi tárgyi akadályát. Hiszen mi volt eddig az ellenzéki pártok között ennek legnagyobb nehézsége? Mi volt az a pont, amelyen nem tudtak megegyezni? *A választói jog kérdése.* De most ez a kérdés át lett hidalva, ebben mindenki — merem állítani: mély politikai bölcsességgel — hazafias kötelességének tartotta, hogy egy közös alapra helyezkedjék, amely kiküszöbölte a differenciákat a pártok között. (Élénk éljenzés.) Megvan tehát az a tár-

gyi alap, amelyen egyesültünk, akkor miért ne olvadjunk össze, miért ne lehetnénk ismét egy párt? (Igaz! Ugy van!) Az ellenzéki pártok köztudatában már kialakult az a hit, — ha nem is fejeztetett ki, — hogy az a közjogi politika, jobban mondva, az a közjogi taktika, amelyet eddig folytattunk, nem alkalmas. Én azt hiszem, az egyesülésnek egy másik célja az volna, hogy mi egy új bázist találjunk, amely nemcsak a választói jogra, de a közjogi taktikára is vonatkozzék. Ismétlem: csak a taktikára, mert a közjogi alap feltételeiből engedni sohasem fogunk! (Zajos éljenzés és taps.) Bennem él annyi idealizmus, hogy higgyem és reméljem, hogy az ellenzéki pártok tagjaiban van annyi kölesesség, hogy ezt az egyesülést állandósítsák. Nekem az a meggyőződés, hogy igenis, lehetséges és szükséges is, hogy egy minden ízében magyar politikai alapra reá álljunk, amely azonban emellett, hogy magyar, mellett, hogy jogainkat konzekvenser respektálja, minden ízében modern is legyen. (Élénk helyeslés és taps.) Én arra kérem önöket, támogassák önök is az ellenzéki képviselőket ebben az irányban, mert higgyék el, ez csak a közvéleménynek, a közhangulatnak a nyomása alatt fog megteremtődni. És ha egyesültünk, akkor, igenis, hiszem és meg vagyok róla győződve, hogy a mi urunk, királyunk is be fogja látni, hogy ez az igazságos és helyes alap, amelyre az ország fejlődését helyezni lehet, ezek azok az emberek, akikre az ország sorsát rábízhatja és nem azok, akik a legaljasabb, önző politikából tiporják az alkotmányt és rendszert csinálnak a vesztegetésből, hogy Magyarország alkotmányát aláássák. Én hiszem, hogy az uralkodónak ez a bölcs elhatározása meg fog jönni, ha látja, hogy mögöttünk van az egész Magyarország, az egész ünneplés Magyarországot. (Hosszantartó, viharos taps és éljenzés.)

A többi szónokok.

Bakonyi Samu temperamentumos beszédében erős szavakkal támadta a miniszterelnököt, a gyáva alattomoságnak ezt az artistáját, aki a béke maszláját kínálja most is, mikor mindenki bizalmát eljuttatta. Lehetetlen, hogy az a választói jog, amelyet a népgyűlölő gróf Tisza István és Lukács László együtt akarnak megcsinálni, az alkotmány erősítésére szolgáljon! (Igaz! Ugy van!)

Szmrecsányi György egy örült ember mániákus dühöngésének mondotta gróf Tisza István törvénytípusait. Miért nincs meg a munkapárti képviselőkben az erkölcsi bátorság, ha olyan nagyon tisztá a lelkiismeretük, hogy választóik elé menjenek? (Zajos felkiáltások: Ne is próbálják!)

Még dr. **Rónai Zoltán**, a választójogi liga kiküldöttje, dr. **Hollós József**, a szociáldemokrata párt képviselője és **Becsey Károly**, a szegedi Kossuth-párt elnöke szóltak a határozati javaslatához, amelyet azután dr. **Kószó István**, a közönség lelkes éljenzésétől kísérve egyhangulag elfogadottnak nyilvánított.

A határozati javaslat így hangzik:

„Szeged város polgársága alkotmányos érületének teljes erejével tiltakozik a folyó évi június hó 4-ikén és azóta elkövetett azon sorozatos cselekmények ellen, melyekkel gróf Tisza István a képviselőház elnöki székéből a Lukács-kormány és a jelenlegi parlamenti többség támogatása és hozzájárulása mellett a törvény meghozatalánál a jogrendet sérti és az alkotmányosság törvényszerű érvényesülését megakadályozza. A népgyűlés méltán elítéli az elkövetett erőszakosságokat, sürgősen követeli a jogrend helyreállítását, a sajtószabadság biztosítását és alkotmányunk alapjainak megerősítésére és nemzeti törekvéseink sikeres előmozdítására az általános választói jognak az ellenzéki pártok közt létrejött megállapodások értelmében halasztást nem tűrő megvalósítását. A polgárság ebben az irányban Szeged város II. kerületének képviselője útján feliratot intéz a képviselőházhoz.”

A közönség a Himnusz hangjai mellett oszlott szét és **Apponyi Albert** gróftól meg képviselőtársait egész a Tisza-észőlőbeli lakásukig kísérte hangos „Éljen!”-szóval. A képviselők délelőtt Kelemen Béla vendégei voltak a képviselő kamarás-erdői villájában és onnan együtt mentek át Szabadkára a délutáni népgyűlésre.

A szabadkai gyűlés.

A szegedi népgyűlésről délután négy órára **Apponyi Albert** gróf, gróf **Károlyi Mihály** és kíséretükben **Lévay Mihály**, **Bakonyi Samu**, **Szmrecsányi György** és **Fernbach Károly** országgyűlési képviselők Szabadkára mentek, hogy az ottani tiltakozó nagygyűlésen résztvegyenek. **Palicsón Antunovics** József vezetésével küldöttség fogadta, ugyancsak itt üdvözölte a képviselőket Zenta város szásztagu küldöttsége, valamint Jánoshalma küldöttsége.

A szabadkai állomáson mintegy kétezer főnyi közönség lelkes éljenzéssel köszöntötte a képviselőket, majd **Mukics Simon** üdvözölte őket, mint a nemzet igazi vezetőit. Gróf **Apponyi Albert** válaszulva reményének adott kifejezést, hogy a haza jobblétének, felvirágzásának, alkotmányunk helyreállításának egyedüli alapja a nemzetben, magyar romlatlan népek erejében és lelkesedésében van.

Az állomásról folytonos óvációk közben a népgyűlés ezinhelyére vonultak, ahol a hallgatóság úgy megtöltötte a teret, hogy azon mozogni sem lehetett. Körülbelül tizenötezerfőnyi lelkes közönség hallgatta végig a népgyűlés lefolyását és részvételét meleg ünneplésben a megjelenteket.

Restitutio in integrum.

Német Simon nyitotta meg a népgyűlést, melynek elnökévé dr. **Pleskovics** Lukácsot választották meg, aki üdvözölte a megjelent képviselőket s javaslatot terjesztett be, melyben tiltakoznak a parlamenti erőszak ellen, teljes bizalmukat fejezik ki az egyesült ellenzék iránt és várják az általános, egyenlő és titkos, községenkénti választói jog megvalósítását, a törvényes jogrenden esett sérelem orvoslását. Elsőnek **Apponyi Albert** gróf szólt fel:

Apponyi Albert gróf: A hazának véghetetlen szomorú és aggasztó e helyzetében mi, akik el vagyunk határozva, hogy egész erőnket latba vetjük a megsértett alkotmány helyreállítására, a nemzeti irány megerősítésére, a népjogok kiterjesztésére és a népjólét előmozdítására, ebben a nehéz küzdelemben oda fordulnak, ahol Isten után minden erőnek forrása van: a magyar néphez. (Lelkes éljenzés.) Ha azok a súlyosan hellatlan tények, amelyek a magyar parlamentben történtek, ki nem igazíthatnak, jóvá nem tételnek, akkor megint ebben az országban minden. Az ellenpárt részéről most mindenféle hangnemben hangoztatott békeszükségletekre az a válaszuk: az az első feltételünk, hogy alkotmányunk helyreállítsák a magá sértettségében, hogy a hiba, ami történt, helyreigazítsák. (Élénk helyeslés.)

Mi hasznunk van nekünk abból, hogy a kormánypártnak egy része lelkeben nem ért egyet ezzel az államesínynyel, hanem fájdalmas érzelmekkel rejtőzik és sopánkodik. Őseink nem sopánkodással szerették meg az alkotmányt, hanem férfias cselekvéssel tudták azt megtartani és fogjuk azt megtartani és aki igazán békét akar, az, csak a gyenge lélek mondja, hogy a béke fentartásának módja, a rossznak eltűrése, erős lélek azt mondja, hogy a békének alapja a rossznak leküzdése, a rossznak kiküszöbölése. A jónak: a népjognak, az alkotmánynak, az igazságnak helyreállítása. (Hosszas lelkes éljenzés és taps.) Ha Magyarország népe minket támogat, akkor mi igenis el fogunk jutni ennek a békés állapotnak a megteremtéséhez, amelynek alapja nem a belenyugvás a történetekbe, hanem azoknak a megsemmisítése és visszatérése a jogra, hozzá fogunk jutni, mert hatalmas erők működnek mellette.

Távol áll tőlünk az, hogy önöket arra igazsuk, hogy annak az ugynevezett törvénynek és az annak alapján kiadott behívási parancsoknak ne engedelmeskedjenek, mert mi nem vagyunk képesek önöket az engedelmesség megtagadásának következménye elől megóvni. Én adom a magam mellét, ha szükségesnek látom, de másnak a mellét nem tolom előre. (Lelkes éljenzés.) Tehát az ország népe engedelmeskedni fog a behívási parancsoknak, de azzal az érzéssel, hogy törvénytelen erőszak előtt kell meghajolnia.

Apponyi Albert gróf beszédét a közönség percekig tartó lelkes éljenzéssel és tapssal fogadta.

Károlyi az egyesülésről.

Gróf Károlyi Mihály: Egy napja — úgy mond, — ide s tova, hogy gróf Tisza István elfogadta az elnöki széket és merem állítani, kizárólag önző, pártpolitikai célból követte el azokat a dolgokat, amelyekkel a magyar alkotmány oszlopaait aláasta. Más országokban az ilyen embereket, az ilyen pártokat a közvélemény elsöpri, mert azokat, akik szövetkeznek az ellenséggel és az országot felkínálják az ellenség hatalmának, más név, mint hazaárulás nem illet. Más országokban ezeket az embereket száműzték, a megvetés kísérte mindenütt őket, mi magyarok ezt szó nélkül tűrjük? Látva, az ország népének megnyilatkozását, kezdek bizni, hogy igenis vannak magyarok, kiket nem lehet pénzzel megvesztegetni, akik az ország alkotmányáért az életüket is odaadják. Annak a bünszövetségnek nemcsak az volt a célja, hogy elsöpörje örök időre azokat, akiknek szívében még él a hazaszeretet és kizárja őket örök időre a parlamentből, nemcsak hogy szuronyokat szolgáltatson Ausztriának, hanem hogy egyszer s mindenkorra bezárja az utját annak, hogy magyar embereknek a választójog megadassék. **Lukács László** (Zajos felkiáltások: Abozug! Le vele!) Akit mint egy bábut lökdös hol ide, hol oda, Tisza István, ez az ember sokat mondott, de még többet hazudott. Sokat ígért, de abból megtartani semmit sem akart — Igérete a békét, a sors ironiája úgy akarta, hogy békekormányának nevezzék, de ő Tisza István karjaiba vetette magát és azokból, amit mondott, egy betűt sem akart megtartani. A választói jogról olyan nyilatkozatot tett, hogy messze túl meg azon a határon, amelyen a szövetkezett ellenzék ma áll, nyilatkozataiból azt lehetett következtetni, de meg vagyok győződve, hogy ismét nem tartja be ígértét. Mi be fogjuk tartani ígértünket, mert erkölcsi kötelességünk ez és különösen most kötelességünk, midőn a munkapárt a magyar alkotmány letörésére szövetkezett, kötelességünk nemcsak a jogok visszaállítása, kötelességünk nemcsak az alkotmányos ejtett sérelem orvoslása, hanem az is, hogy megalapozzuk egyszer s mindenkorra az új Magyarországot. Ezt az új Magyarországot azzal a választójogi programmal, melyhez a szövetkezett ellenzék hozzájárult, meg lehet valósítani és én is csak arra kérom önöket, hogy ne szalmatűz legyen ez az önök impozáns megnyilatkozása, hanem egy fogadalom az örök időkre való kitartásra, mert ha a szövetkezett ellenzék mindenütt látni fogja a magyar emberekben való összetartást, fog tudni küzdeni és meg fogja tudni alapítani az igazi magyar pártot.

Viharos éljenzés követte gróf **Károlyi** szavait és sokáig éltették a hazafias demokrata gróft.

Szmrecsányi György lelkes beszédében hangoztatta annak szükségét, hogy az ellenzéki pártok között a választóalak leomoljanak és alkossanak egy hatalmas pártot, a független nemzeti pártot, amely a magyar eszme szolgálatában áll. El kell feledni a múltnak keserveit, a pártok közötti surlódásoknak végett kell vetni, mert a haza veszélyben van, a lelkek forradalmo kell, hogy beálljon, hogy mindenki küzdjön és harcoljon az alkotmánytiprók megsemmisítése érdekében. (Hosszas lelkes éljenzés.)

Fernbach Károly, majd **Pogány József** után **Pelezéder Ágoston** a szociáldemokrata párt nevében jelentette ki, hogy ők a legteljesebb mértékben támogatják azt a becsületes küzdelmet, melyet a szövetkezett ellenzék a népjogok érdekében folytat. Dr. **Leskovics** Lukács zárószavaival ért véget a rendkívül impozáns népgyűlés.

Budapest, július 1.

A bankkormányzó szabadságon. Dr. **Popovics** Sándor titkos tanácsos, az Osztrák-Magyar Bank kormányzója, tegnap megkezdte nyári szabadságát. A kormányzót július havában az osztrák kormányzó, **Gruber** lovag tanár, titkos tanácsos, augusztusban pedig a magyar kormányzó, **Tarkovitch** József titkos tanácsos fogja helyettesíteni.

Népiskolai végbizonyítványok. **Zichy János** kultuszminiszter valamennyi egyházi főhatósághoz, közigazgatási bizottsághoz, tanfelügyelőséghez és a sumei kormányzóhoz körrendeletet intézett, amelyben az **Apponyi-féle** népiskolai törvény:

az 1908. évi XLVI. törvények 7. szakasza alapján elrendelte az elemi népiskolai és ismétlő iskolai végbizonyítványok és törzskönyvek kötelező használatát. A végbizonyítványok és törzskönyvek mintáit és szövegét a törvény erejénél fogva a kultuszminiszter állapította meg. E mintáktól való eltérésnek a vonatkozó törvényszakasz rendelkezéséhez képest helye nincs és aki ez ellen vét, az amennyiben köztörvényekbe ütköző beszámítás alá nem esnek, fegyelmi vétséget követ el. A körrendelet figyelmezteti a nem magyar iskolák fenntartóit, hogy hasábosan magát a bizonyítvány szövegét nem állíthatják ki, hanem csakis a bizonyítvány rovatait tölthetik ki hasábosan. Aki az elemi népiskola hatodik évfolyamát bevégezte, az a bizonyítvány szövege szerint nemcsak az írás-olvasás tudásáról kap igazolást, hanem arról, hogy az 1907. évi XXVII. törvények megfelelő szakasza értelmében gondolatait szóval és írásban magyarul is ki tudja fejezni. A miniszter rendeletében foglalt intézkedés nyilvánvalóan összefüggésben áll a készülő választói reformmal.

Megmozdult a nemzet.

— Népgyűlések országzserte. —

Hírek a politika világából.

Budapest, július 1.

A kormány és a képviselőházat megcsúfoló rendőr-elnök alaposan megcsalódtak abban a reményességükben, hogy a parlament bejárásával, s a katonai kordon lefúvásával lecsillapodnak majd a felkorbácsolt szenvedélyek. A szombati és vasárnapi tömeges népgyűlések bebizonyították, hogy a nemzet nem fog és nem akar megnyugodni a törvénytelen ségekben és hangos szóval követeli a népjogok kiterjesztésével kapcsolatosan a restitutio in integrum-ot. Jellemző az ország kedélyállapota, hogy az ügyvédi kamarák — mit sem törődve a szenior Székely igazságügyminiszter üres fenyegetésével — egymásután nyilatkoznak a jogtiprák ellen. Nem kevésbé nevezetes a felekezeti tanítók állásfoglalása a kormány ellen, s az a körülmény, hogy az állami tanítók gyűlését betiltotta a kultuszminiszter, tudatában annak, hogy azok is csak ellenzéki, progresszív határozatokat hozhatnak. A munkapárt sorsa meg van pecsételve s valóban itt a legfőbb ideje, hogy egy új gubernementális párt alakulásával a politikai váltógazdaság új, szebb korszakot nyisson agyonzaklatott hazánknak.

Tudósításaink itt következnek:

Pallavicini György nyílt levele.

Pallavicini György ögróf nyílt levelet intézett a szegvári kerület választóihoz. A nyílt levélben Pallavicini a többi közt a következőket mondja:

A munkapárt nemcsak hogy két éven keresztül nem dolgozott semmit, de még annak a törpe kisebbségnek sem tudta hagyományos politikáját, garázda taktikáját megakadályozni, mely kisebbség vad furfangjával először már a koalíciót robbantotta fel, most pedig indító okává lett a nemrég lefolyt parlamenti botrányoknak. Mert a munkapárt élte első napjaiban lomha nagy testével csak a diadal mámorában furdott. Programja nem volt, céljait még nem ismertették meg vele; erkölcsi tőkéje a korrupciós választások után semmi. Azt hitte, hogy az általános tespedésben elég a koalíció hibáit szidni, de nem vigyázott arra, hogy ugyanazokba hatványozottan belé ne essék.

Ami most az országgyűlés termeiben lefolyt, csak a munkapárt szomorú komédiája volt. Egy ezinikusan szenteskedő ember az elnöki székben, egy a lelkiismeretét gyűlöletbe fojtó embercsoport a képviselők padjain. És ezt nevezik törvényhozásnak; ez, — egy az ország millióin megválasztott pártjának „nemzeti munkája.”

Tisza valóban ellentétje a nagy Széchenynek. Széchenyi elméje elborult, amikor veszni látta a Hazát. Most azért veszszon el hazánk, mert Tisza elborult elméje a pusztulásba sodorja?

Magyarország legveszedelmesebb vezető egyénisége azonban Lukács László. Egész multja óvó intés volt. Mindenkinél össze kellett volna fognia, hogy hatalomra ne juthasson. De ő szokott módszereivel: pénzzel és furfanggal úgy előkészítette magának a könnyen hívó „közvéleményt”, hogy tőle várták a békés megoldást még azok is, akiknek egy percig sem volt volna szabad vele szóba állniuk.

Ahány ember még tárgyalásokba bocsátkozott Lukácsal, mind pórul járt. Még legjobban jártak

azok, kik szavában biztak, mely békét hirdetett, míg esze erőszakon és háborun járt. Ezek csak hiszékenységet vesztek el. Mások azonban vagy megszarolva, pénzüket hagyták hátra, vagy ellenkezőleg becsületüket vesztek el.

T. választók, röviden előadtam a közelmúlt eseményeiről való nézetemet; felfedtem a bennük szereplők hibáit. Méltán elvárhatják a véleményemet arról is, milyennek hiszem a lehetőségét annak, hogy a megtörtént sérelmek orvosoltassanak, hogy a béke visszatérjen?

Ennek csak egy lehetősége van. Ha végre megmozdulna hazafias lelkiismerete azoknak, kik az ország java, fejlődése ellen vétkeztek.

Ha belátná egyik, hogy nemzeti célokon kívül senkinek sincs joga a maga akaratát másokra erőszakolni. Ha végre tudatára jutna annak, hogy erkölcsi erő nélkül a leglármásabb, a leghangzatosabb küzdelem sem talál az országban visszhangra.

Ha belátná a másik, hogy egy konok meggyőződés, egy régi kudarc kiköszörülésének vágya még nem lehet ok arra, hogy a magyar országgyűlés zsarnoki önkény színhelyévé változzék át. Ha tudatára jutna annak, hogy amit szuronyok csendjében teremtett, azt sohasem fog lehetni évezredek alkotmányunk megerősítésére használni.

Ha tényleg beállna ez a „kijózanodás”, akkor még volna remény arra, hogy a sérelmek orvoslásával a megszabtott jogrend is helyreállítható.

A politikai béke főleg azokon fordul meg, kik ellene legtöbbet követtek el.

De azokon is, kik a két szélsőséggel szemben még nem vesztek el hitüket egy józan, hazafias, magyar politika lehetőségében. Ha vannak még ilyenek, úgy most kell összefogniuk. Azoknak, kik egyformán erősek meggyőződésük igazában, mikor felfelé kell azt érvényesíteniük és erősek lefelé is oly törekvésekkel szemben, melyek a nemzet romlásához vezetnének.

Arra a politikára van szükségünk, mely nem szuronyokra támaszkodik és jutalmát nem az utca tapsaiban látja.

Csak ez a politika valósíthatja meg a már oly égetően szükséges választójogi reformot, mely nem célja sem önző osztályérdek nem lehet, sem pedig levegőbe dobott jelszavak megvalósítása; hanem kell hogy megalapozója legyen egy jobb jövőnek, egy szabadabb és gazdagabb magyar hazának.

Hiszem, hogy vannak még elegenden, kik ezt a politikát vallják.

Remélem, hogy a jobb jövőnek még bekövetkezik.

Mosdós, 1912. július havában.

Pallavicini György.

Az ügyvédi kamarák a kormány ellen.

A szegedi ügyvédi kamara szombaton tartott rendkívüli közgyűlésén izgalmas vita után dr. Kaszó István határozati javaslatát fogadta el 63 szóval 43 ellenében, melyben a képviselőházi elnöki önkényt és törvénytörést elítéli.

A balassagyarmati ügyvédi kamara Csermák Ernő elnöklése alatt 29 szóval 18 ellenében a képviselőházi határozatokat törvényteleneknek minősítette és elhatározta, hogy erről értesíti az országgyűlést, a képviselőket és a kamarákat. A közgyűlés nagyon viharos lefolyású volt.

A debreczeni ügyvédi kamara tegnap foglalkozott a képviselőházi eseményekkel. Mivel az igazságügyminiszter több ügyvédi kamarának erre vonatkozó határozatát megsemmisítette, Kőrössi Kálmán indítványára azt határozta a kamara, hogy fölrítatot küld az igazságügyminiszternek. A fölrítatban tiltakozik a kamara a parlamenti erőszak ellen.

A kassai ügyvédi kamara június 26-án délután fél 5 órakor tartotta rendkívüli közgyűlését s elfogadta Buza Barna indítványát, mely így szól: A kamara a legerősebben elítéli s kárhóztatja mindazokat, akik ezt az alkotmánytörténetünkben példátlanul álló és sem a megelőző kisebbségi obstrukcióival, sem egyáltalában semmi indokkal nem menthető törvény- és alkotmánytörést elkövetették. Kijelenti, hogy szilárd jogi meggyőződése szerint az így törvényellenes hozott határozatokkal alkotmánytörést elkövettek. Kijelenti, jogtalanságból jog, törvényteleniségből törvény soha sem származhatik s felrítatlag felkéri határozza az igazságügyminiszter ur utján a m. kir. kormányt, hogy az elkövetett törvénytörések orvoslásáról s a feldult jogrend helyreállításáról alkalmas módon sürgősen gondoskoldjék.

Az országos ügyvédszövetség egri osztálya dr. Alföldi Dávid elnöklele alatt június 29-én osztály-

gyűlést tartott, melynek egyik tárgyát dr. Erlach Sándor egri ügyvédnek azon indítványa képezte, hogy az osztály a magyar képviselőházban a legutóbbi napokban elkövetett alkotmánytipró erőszak ellen tiltakozzék és más hasonló tiltakozásra az Országos Ügyvédszövetség budapesti központját is hívja fel. A gyűlés az indítványt elfogadta.

Június 29-én az egri ügyvédi kamara is közgyűlést tartott dr. Ury József elnöklele alatt a képviselőházban történtek elítélése tárgyában. A közgyűlésen Babocsay Sándor ügyvéd, volt országgyűlési képviselő indítványt terjesztett elő, amely elítéli a képviselőházban történeteket. Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Népgyűlések és beszámolók.

Székesfehérvár. Székesfehérvárott vasárnap délelőtt volt népgyűlés, melyen a város Justh-párti képviselőjén, báró Manndorf Gézánn kívül jelen volt gróf Zichy Aladár, a néppárt elnöke, Mezőssy Béla, Földes Béla, gróf Károlyi József, Pajzs Gyula és Szabó István is.

Dr. Holly Géza elnöki megnyitó beszéde után báró Manndorf ismertette a politikai helyzetet és kijelentette, hogy az ellenzék fölveszi a legkérlelhetlenebb harcot a kormányval.

Ezután gróf Károlyi József szólt föl. Gróf Zichy Aladár, a következő szónok így nyilatkozott: Meg vagyok győződve, hogy az az álláspont, amelyet a szövetség ellenzék elfoglalt, helyes. Mi ez az álláspont? Hogy ezekkel az urakkal senki semmi körülmények között nem fog tárgyalni; semmiféle részleteibe nem akarunk menni a kérdésnek, mert nem akarjuk, hogy ilyen részletkérdések miatt a személyes érzelmek sértessenek, a szenvedélyek fokoztassanak és eltérésüket hozzanak létre. Mi egyik akarunk lenni annak a kivívásában, hogy ezt a kormányt el kell söpörni. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Ugyaníly értelemben beszélt Földes Béla is. A békéről, ugymond, nem lehet szó addig, amíg a jogtiprók egész társasága le nem tűnik: az természetes.

Mezőssy Béla is így nyilatkozott. Ha Tisza István és Lukács László a békét komolyan akarják, ugymond, első kötelességük, mint a béke legnagyobb akadályát, a saját személyüket az utból elhárítani. Lukácsal és Tiszával nincs semmi tárgyalni valónk.

Szabó István, Pajzs Gyula, Steiner Jakó és Csöppenczy Mihály mondott még beszédet. A gyűlés után lakoma volt.

Gyula. Vasárnap délután Gyula város polgársága igen sikerült népgyűlést rendezett. A hatóság nyílt helyen nem engedélyezte a népgyűlést és így a függetlenségi pártkör helyiségeibe gyűlt össze a nagyközönség. A nagyterem zsufolóság megtelt. Ember-ember hátán tolongott, künn az utcán is a pártkör nyitva tartott ablakai alatt hallgatva a beszédeket. A szövetség ellenzék nevében Nádányi Gyula képviselő, a választójogi szövetség nevében dr. Dobos László tartott nagyhatású beszédet. Nevery Albert elnök indítványára, egyhangulag elfogadták a határozati javaslatot, amely megbélyegzi a törvénytelenéseket, követeli az általános, egyenlő és titkos választójogot és a kerület munkapárti képviselőjével, Lukács Györggyel szemben nagyfokú bizalmatlanságának ad kifejezést.

Magyarkanizsa. Péter és Pál napján tartotta meg dr. Lovász Márton képviselő beszámolóját kerületének székhelyén, Magyarkanizsán. Már kerületének határától egészen a kerület székhelyéig valóóságos diadalmenet volt utja. Törökkanizsán a vasuti állomáson a magyarkanizsai függetlenségi párt küldöttsége üdvözölte Lovászt, kinek kíséretében dr. Bakonyi Samu és dr. Szmezsányi György utazott le. Magyarkanizsán emlékeztetés, impozáns fogadtatásban volt része Lovásznak. Nagy János elnök lelkeshangu megnyitója után dr. Lovász Márton nagyszabású beszédben ismertette a politikai helyzetet és arra a konkluzión jutott, hogy csak az általános, egyenlő, titkos választójogon épülhet fel az igazi alkotmányosság. Utána Bakonyi Samu, Lukács László fondorlatát ostromozta, amelyekkel az országot a mai válságos helyzetbe sodorta. Majd Szmezsányi György képviselő ismertette a Tisza általelkövetett gyalázatos parlamenti csinnyt. A választójogi szövetség képviselőjében dr. Rédei József lelkes szavakkal követelte, hogy az új társadalmi erőtegyezőknek adják meg azt a helyet, amely őket az állam életében megilleti. Végül Fernbach Károly képviselő nagy hatás mellett mutatta ki a kormánypárti többségi elv tarthatatlanságát a korrupciós elözmények után. Valamennyi felszólalást zajos tetszés fogadta. Este a gazlakörben több száz főnyi közönség részvételével tartott banketten ünnepelték Lovász Mártont. A felszólalók közül Nagy János kigazda felköszöntője és a népjogok igazsága mellett tett hitvallása keltett mély benyomást.

Szolnok. A függetlenségi párt, a szociáldemokrata párt és a Választójogi Liga részvételével fényes sikerű gyűlést tartottak Szolnokon vasárnap. Közül tizezer ember gyűlt össze a nagyvásártéren, ahol a gyűlés mindvégig impozánsan folyt le. Elnökké Darvas Ferenc mérnököt, jegyzővé Bényi Jánost választották meg. Sipos Orbán, a kerület népszerű képviselője szólalt fel először, örömeinek adva kifejezést, hogy a választójogra nézve közös megállapodás jött létre. Nagy elkeseredéssel nyilatkozott a házelnök törvénytelenégeiről. Dr. Timár Miklós, a liga kiküldötte a feudális parlamentet ostorozta és az osztályparlament eltörlését sürgette. A szociáldemokrata párt részéről Weisz Károly a szuronyverdőre alapított parlamentarizmus ellen kelt ki nagy hatás mellett. Egyhangú lelkesedéssel elfogadott határozati javaslatban semmisnek tartják a munkapárt zártkörű társasága által eddig hozott határozatokat, az ellenzék küzdelmét helyeslik és a küzdelem folytatására az ellenzék felhívja, teljes támogatásukról biztosítják.

Ócsöd. Körülbelül 2000 választópolgár részvételével Péter-Pálkor óriási sikerű gyűlés volt Ócsödön, ahol a függetlenségi és 48-as párt képviselőiben dr. Bikádi Antal képviselő jelent meg. Fényesen fogadták már a szarvasi pályaudvaron, ahol Csonka László elnök üdvözölte az ócsödi függetlenségi párt nevében. A községi háznál Ócsödön dr. Oláh Antal pártelnök köszöntötte Bikádit és a vele érkezett vendégeket. A gyűlés elnöke dr. Oláh Antal, jegyzője Szabó Ferenc volt. Bikádi Antal képviselő tüzes beszédben ostorozta azokat a brutalitásokat, amelyeket a parlamentben elkövettek és az ellenzék titáni küzdelmét fejtegette óriási tetszés mellett. Oláh Antal köszöntött fejezte ki Bikádinak, majd egyhangú lelkesedéssel határozati javaslatot fogadtak el, amelyben tiltakoznak az alkotmányt sértő erőszak ellen és a küzdő ellenzék a legteljesebb bizalmukról és végsőig menő támogatásukról biztosítják. Üdvözlő táviratot küldtek az ellenzék intéző bizottságának.

Bedajk. Gróf Zichy Aladár vasárnap délután kerületének központjában, Bedajkon beszámolót mondott, amelyen megjelentek Földes Béla, Molnár János, báró Mandorff Géza, gróf Károlyi József országgyűlési képviselők. A község nagypiacán megjelent nagyszámú választópolgárság nevében gróf Károlyi József, a kerület egyik választója üdvözölte gróf Zichy Aladárt, aki erre elmondta beszámoló beszédét. — A legutóbbi események csak igazolták, hogy az általános, titkos választói jog reformja jobb halasztást nem tűr. Ezt a reformot azonban csak olyan politikusokkal együtt lehet megalkotni, akik őszintén hívei a demokratikus eszméknek. Már pedig Tisza Istvánban és Lukács Lászlóban a tekintetben a legkevésbé lehet megbízni. Tudjuk, hogy Lukács volt az, aki a demokratikus, általános, titkos választói jog reformjával biztatta állandóan a függetlenségi pártot, e mellett pedig a Kossuth-pártot arra igyekezett rávenni, hogy Justhékkel ellenkező választójogi programot követeljenek. Mikor így ravaszul előkészítette a talajt, becsépésztte magát a miniszterelnöki székbe, de mikor már ott volt, a Tisza hatása alá került és betérjett egy olyan tervzetet, amely minden, csak nem általános és titkos választói jog. Az ellenzék ilyen kormányfóval szemben féltékenykedésbe nem becsúszhatik. Földes Béla, Mezőssy Béla, Molnár János, báró Mandorff Géza, Pajzs Gyula országgyűlési képviselők és Grieger Miklós plébános mondtak még beszédeket.

Nagyszöllős. Barta Ödön vasárnap beszámoló beszédet mondott Nagyszöllősön. Elsősorban utalt a mai különleges parlamenti helyzetünkre, amelyben a küzdelem nem úgy folyik, mint más országok parlamentjében. Mert a küzdő felek fölött, ha közös ügyről van szó, — megjelenik egy láthatatlan kéz s a vitaközös nem a meggyőzés medrében folyik, hanem annak a láthatatlan hatalomnak, tulságos jogérvényesítési törekvése áll előtérben. Ezután részletesen beszélt a felségjogokról, majd foglalkozott a véderőreform körüli harcz történetével s ezzel kapcsolatosan a rezolúció ügyével, illetve annak eljöttével. Ezután ismertette a Lukács-kormány eljövételének előzményeit s tárgyalásait az ellenzékkel. Elogadhatatlannak tartja Lukács választójogi prepozícióját. A véderőreformról az elkövetett erőszak folytán még a heigért reparációk is kimaradtak. Kifejtette végül, hogy az 1848 : IV. t.-cz. semmiképpen sem adott jogot az elnöknek arra, hogy fegyveres erőt a képviselők ellen alkalmazzon. Sőt még a Ház eszende és rendje feletti örködési jogánál fogva, ha egy képviselő az ülést zavarja, a mentelmi bizottsághoz utasíthatja ugyan s az esetleg ki is zárhatja, de arra már nincs joga, hogy az elnök akár a mentelmi bizottság határozata nélkül valakit kizárjon, vagy akár a mentelmi bizottság határozata alapján szünet alatt, a tanácskozás felfüggesztése után képviselőket az ülésből kivezethessen, mert hiszen a képviselőkkel szemben neki világsan csak a tanácskozás tartama alatt vannak rendfentartási jogai, természetesen nem

fegyveres erőhasználatra. Az 1869 : IV., amely a bírói függetlenségről szól, kimondja, hogy a független bíró köteles a törvényes ormában kihirdetett törvényt alkalmazni. A véderőjavaslatok szerint tehát mindenki köteles állítási kötelezettségének eleget tenni. De biznunk kell abban, hogy jönni fog egy jobb kor, mely reparálni fogja a törvénytelenül hozott törvényeket, amely helyre fogja állítani a megsértett jogrendet. Barta Ödön beszámolóját óriási taps fogadta és hosszú perczek mulva csillapodott le csak a lelkes ováció, ami után Morvay Béla indítványára a gyűlés bizalmat szavazott népszerű képviselőjének és működése iránt köszönetét és legnagyobb bizalmát fejezte ki.

Pozsony. A szociáldemokrata párt vasárnap Pozsonyban délelőtt 10 órakor az ottani Belevue helyiségében a polgárság élénk részvétele mellett népgyűlést tartott, amelyen körülbelül 3—4000-en vettek részt. A gyűlésen a Justh-párt részéről gróf Eszterházy Mihály s a szocialisták részéről Garbai Sándor jelent meg. Határozati javaslatot fogadtak el, amelyben tiltakoznak a kormány erőszakosságai ellen, követelték az in integrum restitucziót és mint feltétlenül szükségeset követelték az általános választói jog törvény iktatását.

Dunavecse. A polgárság vasárnap szintén tiltakozó népgyűlést tartott dr. Sulok Kálmán ismeretével a politikai helyzetet és rámutatott a parlamentben történt törvénytelenégekre. Határozati javaslatot nyújtott be, amelyben élesen elítéli a kormány és Tisza István eljárását és bizalommal viseltetnek a szövetkezett ellenzék működése iránt.

Szarvas. Vasárnap délután 3 órakor Szarvas városában a Kossuth-téren mintegy 8—10 ezer ember részvételével különösen impozáns népgyűlést rendezett a szarvasi függetlenségi párt a szociáldemokrata párttal, a választójogi országos szövetségének szarvasi fiókja s a szövetkezett ellenzékhez, amelynek vezéreit üdvözölték. Zsilinszky Mihály, Szarvas jelenlegi munkapárti képviselőjével szemben bizalmatlanságuknak és megvetésüknek adtak kifejezést. Zsilinszky különben beszámolót akart tartani, de mikor megtudta, hogy a városban népgyűlés van, amelyen ezer és ezer ember vett részt, a beszámolót nem merte megtartani.

Turkevé. A polgárság és munkásság vasárnap délelőtt 10 órakor nagy népgyűlést tartott. Kimondták, hogy az ellenzék valamennyi pártjához feliratot intéznek, amelyben kéri, hogy küzdelmüket határozottan a választójogi demokratikus reformjának mielőbbi megvalósítása érdekében folytassák. A népgyűléstől Tóth János, a kerület képviselője, kimentette távolmaradását, miután a szegedi népgyűlésen vett részt.

Nagykikinda. A város független polgársága a szociáldemokrata párt és a választójogi szövetség, valamint a szerb pártok minden frakciója nagy népgyűlést rendezett vasárnap a parlament erőszak elítélésére és az általános választójogi érdekében. Daczára a hatóság ellenséges magatartásának, amely az utolsó perczben csak a város területén kívül engedélyezte a népgyűlést, körülbelül négyezer ember hallgatta a gyűlés szónokait. A választójogi szövetség nevében Jászai Oszkár s a szocialista Kondor Bernát nagy tetszés mellett beszélt.

Az üldözött sajtó védelmére.

Az ellenzéki lapok közül a kormány a *Népszavát* üldözte a legerősebben. Ennek az ellensúlyozására munkásokból egy liga alakult, amely a védelem munkáit intézi s a vasuti árusítás, az utcai árusítás betiltásának és a trafikokban való elárúsítás megakadályozásának ellensúlyozására előfizetőket gyűjt. A liga ma két röpiratot adott ki, mindkettőt sok ezer példányban. Az egyik a nagyközönséghez van intézve s ezíre *„Csak azért is.”* A röpirat felsorolja azoknak a kereskedőknek a neveit, akik a trafikok helyett vállalkoztak a betiltott lap elárúsítására. Ezeknek száma már az első napon oly nagy, hogy a lapnak nem fog komolyan ártani a trafikárusítás elvonása sem. A másik röpirat a munkásokhoz szól s fölhívja őket előfizetői gyűjtésére.

Hazafiatlan kerület.

A zsolnai választókerületben a legutóbbi általános választások után dr. Hencz Károlyt választották meg munkapárti programmal. A házszabály-revizio felett való szavazás alkalmával Hencz neve ama munkapárti képviselők között szerepelt, *ahelyett a szavazástól tartózkodott.* A zsolnai munkapártnak ez nem tetszett, dr. Kovács és harmincz társa beadványt intézett a zsolnai munkapárt elnökéhez, dr. Stern királyi tanácsoshoz és rendkívüli közgyűlés egybehívását kéri, hogy Hencz passzív magatartásáért rosszalását fejezze ki.

Pecsovics törvényhatóságok.

Nagyküküllő vármegye közgyűlése június 25-én Lukács László miniszterelnöknek az új kabinet megalakulásáról szóló leírata kapcsán egyhangúlag elhatározta, hogy a kormánynak teljes bizalmat szavaz, a véderőjavaslat elleni obstrukciót, amely a parlamentarizmus alapjául szolgáló többségi elvet kijátszja, helyteleníti és Tisza István grófot, a képviselőház elnökét üdvözlöi a képviselőházban ellene intézett gyilkos merénylettől való szerencsés megmenekülése alkalmából.

Pozsony város törvényhatósági bizottsági ülésén, melyen Bartal Aurél főispán elnökölt, Tauscher Béla udvari tanácsos és 65 társa határozati javaslatot terjesztett be, amely elítéli az obstrukciót és helyesli a kormány eljárását. A törvényhatóság végül elítelve a képviselőház elnöke ellen intézett merényletet, szívből üdvözlöi gróf Tisza Istvánt szerencsés megmenekülése alkalmából. A törvényhatósági bizottság Tauschner indítványát nagy többséggel elfogadta.

A kolozsvári szavazás.

Kolozsvárról jelentik: A város törvényhatósági bizottsága három napi vita után 47 szavazattal 30 ellenében elvetette az ellenzék bizalmatlansági indítványát. A három napi vitát a munkapárt mesterségesen táplálta nyilván azzal a szándékkal, hogy e három nap alatt a kormánytól függő bizottsági tagokat kaparoztálja és presszionálja. Ez, amint az eredmény mutatja, sikerült is, de mindenestre újabb bizonyítéka annak, hogy a munkapárt csak a legkétségbeesettebb eszközökkel tudja uralmát fentartani.

KÜLFÖLD.

A szerb miniszterelnök meghalt.

Budapest, július 1.

Egy Belgrádból érkezett távirat jelenti, hogy *Milovanovics* dr., Szerbia miniszterelnöke, ma hajnalban öt órakor vérmérgezés következtében meghalt.

Az orvosok tegnap délelőtt urémiát, este pedig tüdőgyulladást állapítottak meg nála. *Milovanovics* esütörtökön még ott volt a skuptina ülésén, pénteken állapotja hirtelen válságsóra fordult s tegnap reggel óta eszméletlen állapotban volt.

Milovanovics dr. halálával Szerbiát súlyos veszteség érte, mert az elhunyt miniszterelnök egyike volt az ország legkiválóbb politikusainak, akitől Szerbia még sokat várhatott volna. Legszébb férfikorában érte a halál, még ötven esztendő sem volt és máris hosszú évek során át elsőrangú szerepet játszott Szerbia politikai életében. Az ó-radikális párt kötelékébe tartozott s politikai pályáján mindig az volt a törekvése, hogy hazájának érdekeit a békés munka útján vigye előre és biztosítson számára megfelelő erős pozíciót a Balkán-államok sorában. Mindig távol állott tőle, hogy kalandor-politikát üzzön, mindvégig számolt a körülményekkel és ezen az uton haladt az annexió küzdelem alatt is, amikor Szerbia külügyminisztere volt.

Az annexió idején heves és nehéz küzdelme volt, mert nemcsak az ország lázongó népével és a politikai pártokkal állott szemközt, hanem a kabinetben is erős ellenállásra talált. Az események segítségére voltak politikájának és a következmények igazolták is *Milovanovics*ot. Az ő érdemének tudják be Szerbiában az 1910-ben, egy évvel az annexió után kötött osztrák-magyar-szerb kereskedelmi egyezményt.

Miniszterelnökké a múlt év júliusában, tehát egy esztendővel ezelőtt nevezte ki a király, a Pasics-kabinet lemondása után. *Milovanovics*nak szándéka volt, hogy mint minden esztendőben, úgy az idei nyáron is Marienbadba megy. Július végén akarta marienbadi útján Bécsset is meglátogatni, hogy ott felkeresse Berchtold gróf osztrák-magyar külügyminisztert. Ebben a szándékában is megakadályozta a halál, amely most Szerbiának egyik legkiválóbb államférfiát ragadta el.

Szófiából jelentik: Gesov miniszterelnök felhatalmazta a bolgár követet, hogy a szerb kormánynak Milovanovic halála alkalmából, akit Gesov elsőrangú államférfiúnak és Bulgária barátjának mond, részvétét fejezze ki.

Vilmos császár és a császár találkozása. Mint Berlinből jelentik, ma este utazott el a német császár Potsdamból Danzigba s holnap Neufahrwassernél a Hohenzollerre száll, amelyet a hajórajjal együtt elkísér az északi tengerre a Moltke új páncélos. A Balti öbölben lesz a találkozás a császár és a császár között esütörtökön. *Beethmann-Hollweg* birodalmi kancellár is elkíséri a császárt, de vele lesz *Portalé* gróf pétervári nagykövet és a pétervári nagykövetség valamennyi attaséja is. A császárt *Kokowsew* miniszterelnök és *Szaszonow* külügyminiszter kíséri. *Swerbejew* berlini új orosz nagykövet nem lesz jelen a találkozón, mert Vilmos császár még nem hagyta jóvá megbízólevelét. Csütörtökön délelőtt a Standard orosz csári jachtján reggeli, délután diszlakoma lesz Vilmos császár tiszteletére. Közben a két uralkodó szemlét tart a Viborgi testőrezred felett, amelynek Vilmos császár a tulajdonosa. Este udvari ebéd után a császár visszatér a Hohenzollernre. Másnap a Hohenzollern fedélzetén lesz a reggeli és este utazik el a császár északi tengeri útjára, míg *Beethmann-Hollweg* Pétervárra megy, onnan pedig ellátogat Moszkvába és Varsóba.

Haldane — Vilmos császárról. Londonból jelentik: *Haldane* volt hadügyminiszter, a jelenlegi lord kancellár az itteni német körházgyógyintézet tegnap esti ünnepén beszédet mondott, s lelkesen magasztalta *Vilmos* császárt. Azt hangoztatta, hogy a mindenható a németek uralkodójának olyan adományt juttatott, amelynél nagyobb nincs s amelyet a kultúra szellemnek nevez. Vilmos császár uttörő az emberiség boldogulására nagy feladatában s nemzetének igazi atyja és vezére. Sajnálja — ugymond a lord kancellár — hogy új állásában, mint az egyesült angol királyság pécsetőre nem vihethet előbbre a német — angol barátság eszméjét, mert a külpolitikára nincs befolyása.

Az osztrák költségvetési provizórium. Bécsből jelentik: A Reichsratban a költségvetési provizórium részletes tárgyalása során *Diamat* kisebbségi előadó a szesadó bonifikációk ellen irányuló javaslatát indokolja. Ezután *Ellenbogen* és *Malik* indokoltnak kisebbségi indítványokat. A vita további során *Heinold* belügyminiszter kijelenti, hogy a szociáldemokraták indítványa, amely az államvasutak alkalmazottainak és munkásainak további során *Heinold* belügyminiszter kijelenti, kormány nélkül is állandóan odatörekszik, hogy az állami alkalmazottak helyzetét a lehetőség szerint javítsa. A vita későbbi menetében *Kraft* képviselő kifejti, hogy a német szövetséget igen lehangolta *Hussarck* miniszternek prágai útja. A szövetség mindazonáltal megszavazza a provizóriumot nem annyira a kormány iránti bizalomból, mint inkább arra való tekintettel, mert a kormány különben a 14. szakaszt fogná alkalmazni.

Az amerikai elnökválasztás. Baltimoreból jelentik: A demokrata nemzeti konvent tegnap esti ülésén összesen tíz szavazás volt, amely mind eredménytelenül végződött. A tizedik szavazásnál *Clark* nyilvánvaló többséget kapott, de a megkívánt kétharmad többséget nem tudta elérni. A szavazatok aránya a tizedik szavazásnál a következő: *Clark* 550, *Wilson* 350, *Underwood* 117, *Harmon* 51 és *Baldwin* 3. Ejjel három óraker az ülést egy óráig elhalasztották. A 19-ik szavazásnál *Bryan* nagy többséggel és tüntetés közben jelentette ki, hogy mindaddig nem szavaz Clarkra, amíg a newyorki delegátusok Clarkra szavaznak, akik kizárólag a *Tammanghall* és annak vezetője *Murphy* öhajait támogatják, akik ugyanazon érdekeket képviselik, mint azok, akik a chicagói kongresszust akarták ellenőrizni. A demokrata konvent éjjel tizenegy óraker hétfőig elnapolta makát, miután 36 szavazás volt eredménytelen. Az utolsó szavazásnál *Clark* 467, *Wilson* 405 szavazatot kapott. — *Bryan* tegnap kinyilatkoztatta, hogy Clark ellen nem az az ellenvetése, mintha ő igazságtalanságokat követett volna el, hanem, hogy nem cselekedett olyankor, amikor az ő emberei folytonosan a reakciónáriusokkal együtt dolgoztak. Ezenben az esetekben Clark, ha nem is helyeselte a tetteket, de nem is utasította azokat vissza. Végül *Bryan* még hozzátette: Azt hiszem, hogy Clark igazságos ember, hanem az utolsó napokban félre-

vezették. *Clark* Stone szenátorhoz intézett levelében kijelentette, hogy a konventben jelöltetését végig fenn kívánta tartani. — Baltimoreból táviratozzák: *Bryan* ma egy nagy és lármás tüntetés középpontjában állott. Missouri delegátusai egy *Clark* képével díszített zászlót akart *Bryan* elé tolni. *Bryan* felháborodva taszította félre a zászlót és felment a szónoki emelvényre. Irjázatos láрма keletkezett. Több delegátus verekedett is. A harminczharmadik szavazás is eredménytelen volt. *Clark* 447, *Wilson* 477 szavazatot kapott.

A marokkói protektorátus. Párisból jelentik: A kamara folytatja a marokkói protektorátusra vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását. *Barthou*, a külügyi bizottság előadója visszautasítja *Jaurés* tegnapi fejtegetéseit és eseteket sorol fel, melyek a francia csapatok hősiességéről és mámanus érzéséről tanuskodnak. Senki sem felejtette el különben — ugymond — azt az árat, melyet Németországnak fizettünk. *Jaurés* 1903 november 20-iki beszédében maga elismerte, hogy Franciaországnak elsősorban érdeke, hogy Marokkóban rendezett viszonyok legyenek és hogy ezzel kapcsolatban bizonyos jogokat is kapjon. Ha másrészt Franciaország meglehetősen nagy áldozatokra határozta el magát, hogy jogokat kapjon, melyeket senki se vitat el tőle, miért adott volna Angliának Egyiptomban, Olaszországnak Tripolisban szabad kezét, miért engedte volna át Spanyolországnak a mostani spanyol érdekszférát és mondott volna le Németország javára Kongo egy részéről, hogyha nem azért, hogy marokkói jogai vitán felül elismertessenek. *Barthou* végül helyisli a kormány politikáját és *Lyautey* kinevezését. Rámutat Marokkó haladására a francia intervenció óta és a legutóbbi fezi cseményeket illetőleg megállapítja, hogy a hírszolgálat rosszul működött. Végül kijelenti, hogy a helyzetet komolynak tartja, de bizalma van *Lyautey*hez.

Az olasz választói reform. Rómából jelentik: A szenátus 151 szavazattal 49 ellenében végleg elfogadta a választóreform-javaslatot a kamara által elfogadott szövegben. A király szentesítette a választói reformra vonatkozó törvényt.

A kémkedő orosz százados. Berlinből jelentik: *Kosztevics* orosz százados ellen a vizsgálat során sok terhelő anyag gyűlt össze. Ugy látszik, hogy az orosz százados az orosz katonai kormányzat utasítására különösen az iránt érdeklődött, hogy az orosz gyűjtőanyagban miféle újításokat lehetne alkalmazni. Ez a föletvés valószínűvé válik, ha visszaemlékezünk arra, hogy a múlt év folyamán milyen izgalmas vita folyt a birodalmi dumában és mily éles támadás érte a tüzérségi hatóságokat azért, mert az orosz gyűjtőanyag rendkívül rossz állapotban volt. Pétervári lapoknak azt jelentik Berlinből, hogy a német kormány értésére adta az orosz kormánynak, hogy *Kosztevics* ellen bebizonyult a kémkedés vádja, hogy a vizsgálat ellene be van fejezve és hogy *Kosztevics* már a jövő héten felelősségre fogják vonni a lipcei birodalmi törvényszék előtt. *Bazarov* orosz nagykövetségi katonai attasé Pétervárra hívták, hogy a dologról jelentést tegyen. *Kosztevics* feleségét a vizsgálóbíró tegnapelőtt hosszan kihallgatta. Kérésére a bíró nem engedte meg, hogy az elfogott férjét meglátogathassa, mert attól fél, hogy oly dolgokat mondhatna férjének, amelyek a vizsgálatot megghiúsítanák. Az asszony lakásán is lefoglaltak sok levelet.

A kínai kölcsön. Londonból jelentik: Egyhangzó pekingi jelentések szerint Kína 60 millió kölcsönre, amelyből *Ausztria-Magyarországot* is akarja rekeszteni, nem annyira komoly terv, mint inkább bluff. Kína beéri 10 millióval, sőt esetleg csak hat milliót kér, beleértve a már fölvetett előlegeket.

TÁVIRATOK.

Az olasz-török háború.

Róma, július 1. A szenátus legutóbbi ülésén *Giolitti* miniszterelnök felolvasta *Garioni* tábornoknak táviratát, amely szerint *Sidi Said*-ban kitűzték a győztes olasz lobogót. Az ott elszáncolt táborban időző ellenséget az összes csapatok közreműködésével elűzték pozíciójukból. A szenátusok

felkeltek helyeikről és Olaszországot és az olasz hadsereget éltették. A hivatalos olasz jelentés a *Sidi Said*-i harcra a következő: *Junius* 28-án csapataink megtámadták a *Sidi Said* körül fekvő magaslatokat és a szomszédos pozíciókat, ahol az ellenség elszáncolta magát. A támadás hajnalhasadéskor kezdődött, teljes tüzérség és a hadihajók heves tüzelésével. Az operációkat két támadó hadoszlop végezte. *Cavacciochi* tábornok hadoszlopa a *Sidi Said*-tól délre elhelyezkedett ellenséges tömeget támadta meg és sikerült neki azt szoronytámadással visszavetnie. *Lequio* hadoszlopa a *Sidi Said* közelében lévő régi vár irányában nyomult előre. Fődetlen terepen, ellenséges tűz alatt, brilliáns támadást hajtott végre, hatalmába kerítette az ellenséges pozíciókat és reggel 8 óra 50 perczkor kitűzte a vár ormára az olasz lobogót. A magaslatot rögtön tüzérség szállotta meg. Az egész vonalon visszavert ellenség megbemlott sorokban menekült és ágyutűzzel vették üldözésbe. A harc tizen kétszáz halottat és néhány sebesültet hagyott vissza. Csapataink sok fegyvert, löszert, nyeregszerszámot és vágómarhát zsákmányoltak. A mi veszteségünk tíz halott és 50 sebesült. A csapatok szelleme emelkedett.

Konstantinápoly, július 1. A hadügyminisztérium a *Sidi Said* melletti, *Junius* 28-iki esetről jelentést közöl, amely szerint az olaszok hétértékes heves harc után nagy veszteségekkel visszavonultak. Török részen 150 ember elesett és 200 megsebesült.

Berlin, július 1. Panza olasz nagykövet hosszabb ideig tanácskozott a birodalmi kancellárral. Ennek a tanácskozásnak politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak, s azt hiszik, hogy az olasz-török háborúról volt szó. Az olasz nagykövet a tanácskozás után *Kieszingen*-be utazott, ahol *Kiderlen-Waechter* államtitkár holnap meg fogja látogatni, s vele is hosszabban fog tárgyalni. Panza azután Rómába megy, ahonnan csak három hét múlva tér vissza. A birodalmi kancellár *Ozmán Nizámi* basa török nagykövetet szombaton fogadta.

Az albán zendülés.

Szaloniki, július 1. A lázadók visszatérése érdekében folyó tárgyalásoknak eddig nincs eredménye. A lázadók több miniszter eltávolítását követelik. Hírlik, hogy a monasztiri váli komoly eseményektől tart és fölfölttes hatóságának azt tanácsolja, hogy adjanak amnesztiát a lázadóknak. A hadügyminiszter állítólag hajlandó is erre, ha a tisztek lemondanak a politizálásról és visszaterésüket nem kötik feltételhez. *Szeki* basa Konstantinápolyba utazott, hogy jelentést tegyen. A monasztiri váli jelentése szerint, az odaérkezett tiszti bizottság a lázadók táborába ment, hogy tárgyalásba lépjen velük. A lázadók azt követelik, hogy *Haki* basa lemondott kabinetjét súlyos hibái miatt, amelyek a tripoliszi háborút és az albán és jelemi fölkelést okozták, a hadbíróóság vonja felelősségre.

Konstantinápoly, július 1. (Kamara.) A terem sűrűn megtelt. A kormány tagjai közül a hadügyminiszter és a tengerészeti miniszter jelentek meg. Előadó kifejti azon okokat, amelyek indokolták a törvényjavaslatot, mely eltiltja a tiszteket attól, hogy politikával foglalkozzanak. A bizottság a javaslatot kibővítette azzal a rendelkezéssel, amely szerint a tiszteknek politikai cikkeket sem szabad írniok. Ezután a hadügyminiszter veszi át a szót. A hadügyminiszter bőven szól az alkötmány visszaállításáról s kifejti, hogy a hadsereg, mely az ifjúlörök bizottság munkáját támogatja, kénytelen volt politikával foglalkozni. Akkoriban ez egyenesen becsületére is vált. Az április 13-án történtek arra kényszerítették a hadsereget, hogy újból beavatkozzanak a tisztek a politikába. A rend helyreállítása után mint az okkupáló hadsereg főparancsnoka, sohasem szűnt meg az ellon agitálni, hogy a tisztek a politikában résztvegyenek. Mint-hogy azonban a tisztek ehhez már hozzászoktak, ez hasztalan volt, sőt egyenesen veszélyes lett volna a tisztek politikai működését egyszerre megszüntetni. Mindazonáltal számos tiszet kilépett a bizottságból, Sahin albán képviselő nézete szerint

még várni kellene egy ideig, annál is inkább, mert a hivatalnokok, de még maga a kormány is felhasználta a tiszteket a legutóbbi választásoknál. A hiba nemcsak a tisztekben van. Felvilágosítást kér az albáni eseményekről is, melyek országos szerencsétlenséggel fenyegetnek. *Ghalib* liberális halasztást kér. Először tisztázni kell a monastiri eseményeket. Amjőn szóló fölemlíti, hogy a bizottság a tisztek révén igyekezett uralomra jutni, nagy zűz keletkezik. Sokan a hadsereg védelmére kelnek és elnök megvonja szónoktól a szót, kijelentve, hogy egyes tisztek eljárása nem vonatkoztható az egész hadseregre. Egy képviselő azt kiáltja az emelvényről távozó szónok felé: *Elárulod hazádat!* *Seid*, az ifjutörök vezére kijelenti, hogy a monastiri tisztek többsége híven megmaradt helyén. Az ifjutörök párt, bár soraiban sok tiszt van, a javaslatot sürgős keresztülvitelét óhajtja. A kamara azután nagy többséggel elhatározta az általános vita befejezését.

Rablógyilkosság a Krisztina-köruton.

— A következő halála. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 1.

Rejtelmessé gyilkosság történt vasárnap éjjel a Krisztina-köruton. A hatvanhetes számú házszemben levő üres telken holtan találtak egy munkást. *Csókás Imre* ötvenhat éves következő vérében feküdt, a fejét hatalmas gránitkockával roncsolták szét s körülötte mindenütt a szörnyű gyilkosság nyomai: megaludt vértócsák, agyvelőroncsok és huszafatok. A főkapitányságot azonnal értesítették a borzalmas felfedezésről s a helyszínen kiszállott rendőri bizottság megindította a nyomozást. A szerencsétlen embert teljesen kifosztották, egy krajczárt se találtak nála, pedig a társai állítják, hogy mindig nagyobb összeget hordott magánál. Kétségtelen tehát, hogy rablógyilkosság történt.

A gyilkosság részleteiről és a nyomozásról tudósítónk a következőket jelenti:

A büntett a Krisztina-köruti üres telken történt, ahol a következő munkások, akik a Krisztina-köruton dolgoznak, szoktak aludni. Ők maguk készítik a hálólhelyüket, még pedig oly módon, hogy fél méter magasságban kőköcskát raknak körül és deszkával betakarják. Három ilyen kis kőköcskő van az üres telken és két fabódé. A fabódékban szokott aludni *Komáromi Alajos* és *Vincze Alajos* következő munkás, az egyik kőköcskőben pedig *Csókás Imre* aludt már hetek óta. A mellette levő két kőköcskő üres volt.

A gyilkosság fölfedezéséről értesítették a főkapitányságot. A rendőrorvos vizsgálta meg először a halottat és megállapította, hogy *erőszakos halálal* mult ki. A szerencsétlen ember fejét gránitkocka vonta szét. A kőköcskő fala és a föld tele volt vérről. A meggyilkolt ember arcára a gyilkos egy kőköcskát dobott. Orvosi vélemény szerint a gyilkosság szombatról vasárnapra virradó éjszaka két óra tájban történt. Nagyon valószínű, hogy a mélyen alvó embert álomban rohanta meg a gyilkos. Küzdelem nyoma is látszik, amiből arra következtethetünk, hogy a megtámadott ember védekezett.

Nagyon valószínű, hogy *Csókás* szorgalmas ember volt, már nyolcz hét óta dolgozott a Krisztina-köruton. Nem tagadta, hogy nem szegény ember. Kezskeméten többszörös háztulajdonos volt és rendszeren pénzt hordott magánál. A kabátját ott találták mellette. Át volt itatva vérről. Nem találtak benne pénzt. Amikor a gyilkosság történt, *Csókás* fekvőhelyétől mintegy ötven lépésre aludt a két fabódékban *Komáromi* és *Vincze*, ezek azonban nem hallottak semmi zajt és nem is ébredtek föl.

A rendőri bizottság ezután megállapította, hogy az egyik kőköcskőben, amely *Csókás* mellett van, néhány nap óta egy csavargó aludt. Ez tegnap reggel óta eltűnt. Az illető a következő munkások szerint elzúllott úri fiú, barna, alacsony, bajszatlan, halványarcú fiatal ember és sárgaczipőt, szürkés ruhát, sárga posztókalapot viselt. Nagyot hall. Kiderült róla, hogy a meggyilkolt unokaöccse.

A helyszíni szemle után *Csókás Imre* holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. A főkapitányságon dr. Bartha Endre rendőrfogalmazó indította meg a nyomozást, aki megállapította, hogy a meggyilkolt ember fukar természetű volt, aki menő nagyobb vagyont akart összeharcolni. Keresményének nagy részét félrerakta és az volt a szo-

kása, hogy naponta többször számlálgatta a pénzét. A feleségével is a pénz miatt veszett össze. *Csókás Imre* otthagyta az asszonyt és Budapestre költözött. Itt eleinte a Diósárok-utca 7. szám alatt lakott egy korezmáros házában, ahol három szoba éjjeli menedékhelynek volt átalakítva. Junius tizediken elköltözött innen és azóta halt a Krisztina-köruti üres telek kőköcskőjében.

Néhány héttel ezelőtt meglátogatta őt az unokaöccse, egy tizenkilenczéves fiú, *Csókás József* és azóta ez a fiú is itt lakott. Lumpoló, könnyelmű gyerek volt, aki minden pénzét eldorbézolta.

Egybehangzó vallomások szerint azt sikerült megállapítani, hogy *Csókás Imre* negyediz és fél-tíz óra között fekiadt le aludni. *Csókás* ugyanis mindennap, mielőtt nyugovóra tért volna, bekopogtatott a Krisztina-körut 67. szám alatt lakó *Orosz Viktor* határrendőrségi detektivhez és mindig egy korsó vizet kért. Szombaton is negyediz órakor zörgetett be. Éjjelután két órakor *Sipos István* lámpagyújtogató és *Rohonyi Elek* cipészsegéd látták *Csókás* nyugodtan aludni a kőköcskők között. A gyilkosság tehát két óra után történt.

A detektívek előállították *Csókás József* unokaöccsét, aki szintén ezt a nevet viseli. Az elzúllott fiú alibit igyekszik bizonyítani. Az a tény, hogy szombaton este tíz óráig korezmárosban járt, de hogy tíz óra után mivel töltötte idejét, arra nem tud tanukat állítani, csak annyit mond, hogy egy épülő ház egyik üres szobájában huzta meg magát és ott aludta végig a vasárnapra virradó éjszakát. Itt azonban senki sem látta. Gyanus körülménynek tekintik a rendőrség azt is, hogy a fiú hat héttel ezelőtt fukar nagybátyját leszurással fenyegette meg, bátyja halála után ő öröklé *Csókás Imre* minden vagyonát. A fiú állítása szerint az öregnél száz—száz husz korona lehetett. A rendőrség egyelőre *Csókás József* őrizet alatt tartja.

A rendőrség azonban más irányban is nyomoz. A kubikos munkások tudták, hogy *Csókás*nál pénz szokott lenni és ezek a kétes egzisztenciák könyven vetemedhettek a gyilkosságra. Néhánynál közülük *Csókás* pár nappal ezelőtt összeveszett s így az is lehet, hogy ezek közül valaki boszúból ölte meg és csak azután támadt a rablás gondolata a gyilkosban. Több tanu jelentkezett a járőrelők közül. Néhányan két cigányzenészt láttak ácsorogni az üres telek előtt, mások pedig egy magastermetű, sovány munkásembert láttak lesben.

UJDONSÁGOK

Hazárd öfelsége.

— Harcz a baccarat-ért. —

* * *

Csak a detronizált fejedelmek tudják, milyen nehéz dolog újra visszaszerezni az egyszer elvesztett trónt. Az ilyen visszaszerzés a multban is — a történelem tanúsága szerint — a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, mert a historiai multban legalább a koronával együtt, mely lehullott, a felséges fej is lehullott. Még nagy Napoleonnak is csak egyszer sikerült, s akkor is csak száz napra, amikor is azután végérvényesen és örök időkre a trónját elvesztette.

A legújabb korban pedig egyetlen egy detronizált fejedelemnek sem sikerült detronizálás után a trónját visszaszereznie. A jó öreg dom Pedro braziliai császár csak úgy nem tett kísérletet erre, mint Oszkár svéd-norvég király. Igaz, hogy ez utóbbi vigasztalhatta magát: elvesztettem egy trónt, maradt még egy másik és pedig éppen az, amelyhez legjobban ragaszkodtam. De már Mánuel király állítólag többször tett kísérletet trónjának visszaszerzésére s hiába.

Lám, mennyivel hatalmasabb uralkodó Hazárd ö felsége, mint azok a koronás fők, akiknek hatalmát és állását kinevezett kormányok és hadseregek őrzik! Általában a hazárd detronizálására nem is mernek gondolni az emberek, sem nálunk, sem máshol a civilizált világon. Radikálisan kiirtani a hazárdot annyit jelentene, mint a szakadatlan munkát urrá tenni a kockázatos játék fölött. Kinek, mely kormánynak, hatóságának, rendőrségnek, vagy más természetű közszervezetnek valamennyi bátorsága, hogy ebben a dologban radikális takarítást végezzen?

Különösen pedig nálunk, ahol a hazárd sokkal, hasonlíthatatlanul félelmeesebben graez-

szál, mint akárhol. A löversenytértől kezdve a karambol-körig mindenhol kockára teszik az emberek a vagyonukat, az egzisztenciájukat, a becsületüket, a családjaik hírnevét, csakhogy könnyű szerrel, aránylag rövid idő alatt meggazdagodjék. A pénz sántánja lobbantja föl a tüzet a képzelet előtt s ez bolondítja meg az embereket.

Azokban az egyik úri kaszinóban mégis le akartak számolni legalább egyféle hazárdal: a baccarat-val. Nem mintha valamennyi kockázatos játék közül ez volna a legveszedelmesebb. Vannak hazárdjátékok, amelyek veszedelmesebbek, vagy legalább éppen olyan veszedelmesebbek, mint ez. De a baccarat a legáltalánosabb és a legjobban is van elterjedve. És egyszersmind olyan kártyajáték, melynek két legöklőbb mozzanata van: igen sokan vehetnek részt egyszerre a játékban és hihetetlenül gyorsan pereg le egy-egy játszma. Ez a két része ennek a játéknak az, ami indokolttá tette a harczot a baccarat ellen.

S történt valami, ami annak az úri kaszinónak a vezetőségét megdöbbentette: vér folyt. Egy köztisztelőben álló férfi, aki már minden vagyonát elvesztette, s azon az uton volt, hogy egészen koldusbotra jusson, halántékon lötte magát és meghalt. A vér égre is kiált; hát még mennyire szól az emberek szívéhez. A baccarat-asztalt eltették a lomtárba, s már-már úgy látszott, hogy legalább abban a kaszinóban leszámoltak vele.

De mult az idő... Ne gondoljunk hosszú időre, csak három hónapra. S ime három hónap után a vér göze már annyira elszállt, hogy megint reaktiválni akarják abban a kaszinóban is baccarat ö felségét. S reaktiválni is fogják; abban nincs kétség. Nem hiába a leghatalmasabb uralkodó ez.

Minden hiábavaló. Nem a kaszinók elnöksége segíthet itt, csak egy új, országos törvény. Ki tudja, talán, ha sok vér folyik, mégis megalkotják ezt a törvényt! (t.)

NAPIREND. Naptár. kedd, július 2-án. Róm. katli. Sároly B. A. Sz. — Prot. Görög-orosz: június 19. Júdás apa. — Zsidó: Thamuz 17. — A nap két reggel 4 óra 8 perczkor, nyugszik este 7 óra 59 perczkor. — A hold két este 10 óra 17 perczkor, nyugszik reggel 6 óra 20 perczkor.

Némethy Károly belügyi államtitkár fogad délben 12—2-ig.

A posta- és távirtda vezérigazgatója fogad délben 12—2-ig.

Nyitvalevő muzeumok: Nemzeti muzeum régiség-tára 9—2-ig, Erzsébet muzeum 9—4-ig, Ernst-muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig, Fővárosi muzeum 9—6-ig, Iparművészeti muzeum 9—1-ig, Mezőgazdasági muzeum 10—1-ig, Ráth-muzeum 10—4-ig, Széchenyi muzeum 10—12-ig, Tanszer-muzeum 3—7-ig, Néprajzi muzeum 3—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai könyvtár 3—7-ig, Egyetemi könyvtár 9—6-ig, Fővárosi könyvtár 9—2-ig, Iparművészeti muzeum könyvtára 9—12-ig, Nemzeti muzeum könyvtára 9—4-ig, Pedagógiai könyvtár 3—7-ig, Statisztikai könyvtár július 1-től augusztus 31-ig rendezés miatt zárva marad.

Nyitvalevő képtárak: Vegyes kiállítás a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.) nyitva 9—7-ig, belépődíj nincsen. Történelmi képcarnok nyitva 10—2-ig. A Szépművészeti muzeum régi képtára nyitva 10—2-ig.

— A király. Bécsi jelentés szerint a király június 29-én gróf Stürgkh osztrák miniszterelnököt hosszabb magánkikallgatáson fogadta. Ez volt gróf Stürgkh megbetegedése óta, április végétől, az első alkalom, hogy gróf Stürgkh a király előtt megjelent. Gróf Stürgkh megköszönte a királynak a mult csütörtökön nála tett látogatását. Az audienzia után a miniszterelnök visszament a miniszterelnökségi palotába.

— Ferdinánd bolgár király Pöstyénben. Pöstyénből jelentik: Ferdinánd király tegnap délelőtt meglátogatta az összes fürdőhelyiségeket, amelyek modern berendezése nagyon tetszett a királynak. Azután gróf Bathányi, nyitrai püspök nyári rezidenciájába, Radosnára ment autóbilon, ahol a lakosság élén Mitrovényi jegyző üdvözölte a királyt. Radosnán misét hallgatott a bolgár király, majd a jegyzőt felvevő autóbilonjára. Nyitrasárfürdőre hajtatott báró Leonhardi Kurt kastélyába, onnan este ment vissza Pöstyénbe, ahol tegnap is a Thermia Palace hotelben vacsorázott.

— József főherczeg bolgár rendjele. A király megengedte, hogy József főherczeg a neki adományozott bolgár királyi Cyrill és Method-rend nagykeresztjét elfogadja és viselje.

— A német császárné nagybeteg. A londoni *Daily Mail* berlini tudósítója aggasztó híreket közöl a német császárné egészségéről. A császárné teljesen visszavonultan él Potsdamban és a császár folyton mellette van. A hatheti nauheimi kúra nem használta a császárnénak, aki azóta még idegebb, mint azelőtt volt. Ez a nagy idegesség aggasztja az orvosokat és ez az igazi oka annak is, hogy a császár a csárral való találkozásaiig nem mozdul ki Potsdamból. — Berlini jelentés szerint a riasztó híreket a császárné állapotáról az Agance Fournier terjesztette el Londonból kapott távirat nyomán. A Berliner Tageblatt illetékes részről kapott felhatalmazás alapján jelenti, hogy ezek a hírek teljességgel valótlanak. A császárné egészen jól érzi magát, minden nap kikocsizik, szívröndellenességei a nauheimi kúra után elmúltak. Nyilván onnan eredtek ezek a kősa hírek, mert a császár Kielből nem utazott el egyenesen az északi tengerre, mint ahogy szokott, hanem előbb visszavert Potsdamba; de csak ma estig maradt és uti programja nem változott, ami bizonyosan nem történne meg, ha a császárné beteg volna.

— A főhercegi család nyaralása. József főherceg és *Augusta* főhercegné saládjukkal állandó nyári tartózkodásra Kistapolcsányba utaztak. *József Ferencz* és *László* főhercegek, valamint *Zsófia* és *Magdolna* főhercegnék szombat délután *József* főherceg és *Augusta* főhercegné asszony pedig vasárnap délelőtt automobilon mentek Kistapolcsányba és ott őszig fognak tartózkodni.

— Az osztrák földművelésügyi miniszter meghalt. Egy Bécsen keresztül érkezett sükkészavú távirat jelenti, hogy *Braf* dr. osztrák földművelésügyi miniszter ma délben a Prága melletti Rostokban hirtelen meghalt. A régi, ismertebb és nagyobb jelentőségű osztrák politikuskok közé tartozott, akinek számos Ausztria földművelésügyét érintő üdvös alkotása marad fenn. A Beck-kabinetben is mint földművelésügyi miniszter szerepet játszott. Magyarországgal a magyar politikával kapcsolatban is több ízben szerepelt, különösképpen az 1908-as kiegyezési tárgyalások idején. Halála osztrák politikai körökben nagy részvétet kelt. *Schiessl* báró, a kabinetiroda főnöke, ma délután megjelent az osztrák miniszterelnök-nél, hogy a király nevében élénk részvétét fejezze ki ama nagy veszteség felett, amely a kormányt a földművelésügyi miniszter elhalálozásával érte. A magyar kormány is a mai nap folyamán részvétét fejezte ki az osztrák miniszterelnök-nél *Braf* dr. halála felett.

— Fejedelmi házasságok. Luxemburgból jelentik, hogy *Mária Adelaida* nagyhercegnő, aki a múlt héten lépett trónra, legközelebb jegyet vált *Frigyes Viktor* hohenzollerni herceggel, aki jelenleg 21 esztendő és a potsdami első gárdaezred hadnagya. — *Gmundenből* azt jelenti, hogy *Viktória* Lujza hercegnőt, a német császári ház leányát *Ernö* Ágost cumberlandi herceg fogja eljegyezni és ezzel megtörténik a *Kibékülés a Hohenzollern és a trónjavesztett Wolf-család közt*. Egyidejűleg a herceg *Olga* nevű nővérét egy porosz királyi herceg fogja eljegyezni.

— Ferdinánd király emlékezete. V. Ferdinánd király halálának évfordulója alkalmából ma délelőtt 10 órakor ünnepi gyászistentiszteletet tartottak a budavári koronázó Mátyás-templomban. A koronaörség egy szakasza szolgáltatta a díszőrséget *Kubinyi* őrnagy és *Halász* kapitány vezetése alatt, a díszbe öltözött rendőrök pedig *Beniczky* Tamás rendőrfelügyelő vezényelte. A gyászmisét dr. *Giesswein* Sándor prelátus, orsz. képviselő celebrálta nagy segédlettel. Az ének- és zenekar *Vavrincz* Mór karnagy vezetésével Mozart-rekviemjét adta elő, a női magánzólamot *Brunner* Irén énekelte.

— Monitorok a Dunán. A Maros és Szamos monitorok 27-én este érkeztek meg Budapestre és most a Lánchídfőnél állomásoznak. K-t hónapig gyakorlatoztak a Száván, Dunán és Tiszán a IV. hadtesttel és most pihenőre tértek Budapestre s egyben szünetelést és a hajók tatarozása végett. A monitorok 2-án reggel indulnak utnak Komáromba, ahonnan Pozsonyba nyolc napi hidasgyakorlatra, majd Bécsbe mennek. Augusztus 7-én újból visszatérnek Budapestre és 15-ikéig állomásoznak a Dunán.

— Kinevezés. A közoktatásügyi miniszter dr. *Melich* János igazgatói címmel és jelleggel felruházott magyar nemzeti muzeumi őrt ugyanezen országos intézetéig igazgatóvá nevezte ki.

— A vezérkari főnök a román királynál. Braszóból jelentik: *Schemua* Balázs altábornagy, vezérkari főnök szárnysegédjével, *Pohl* Róbert őrnaggyal vasárnap délután Brassóba érkezett. Hétfőn reggel Szinájába utazott és a román király előtt bemutatkozó kihallgatáson jelent meg. Predeal állomáson a vezérkari főnököt a magyar és román hatóságok fejei fogadták. *Schemua* altábornagy hétfőn este utazik vissza.

— Őrizik Tisza Istvánt. Tisza Istvánnak még az utazásai sem esnek meg simán. Nagyvárad jelentés szerint *Tisza* István tegnap négyesfogaton feleségével és fiával geszti birtokáról a Nagyvárad mellett levő Püspökfürdőbe hajtatott. Közvetlenül utána kocsiban követték. Közvetlenül Tisza őrizetére rendelt detektívek, akik az elindulás előtt táviratoztak a nagyvárad rendőrségnek, hogy legyen készen Tisza fogadására. Tisza érkezésének hírére a nagyvárad rendőrségét civilbe öltözve, a rendőrségen vártak a további parancsra. Amikor Tisza kocsija Püspökfürdőhöz ért, a nagyközönség fergeteges abuzgólással fogadta.

— *Le vele! Gazember!* — zúgott Tisza felé. — Tisza geszti négy csendőre már akkor Püspökfürdőn volt, ahová az elemi erővel kitörő tüntetés után Nagyváradról még hat csendőrt rendeltek ki. Mivel az abuzgolás nem szűnt meg, a csendőrök szétoszlásra szólították fel a közönséget. Tiszák gróf *Zeyk* Károlyné látogatására mentek Püspökfürdőre. A terraszon együtt ebédelték a grófnővel, ezt megelőzőleg azonban a detektívek megtizedelték a terrasz közönségét és a szerintük gyanús elemet előbb eltávolították. Csek minután így megtisztult a levegő, foglaltak helyet Tiszák ebédhez. Este félnyolckor Tisza a fiával elutazott a nagyvárad állomásról. A vonatot *Gerő* Ármin rendőrkapitánynyal a rendőrség várta. Az ő intézkedéseire a vonat nem a megszokott helyen állt meg, hanem a perrontól körülbelül 100 méternyire. Tisza egy I. osztályú kocsit középső, elsőített fülkéjében helyezkedett el. Néhány pillanatra kiment a kocsij feljáromához, ahol az állomásfőnökkel beszélt. Köröskörül rendőrök és detektívek álltak, lecsavarták a Tisza fülkéje mellett levő fülke lámpáját is, a detektívek elhelyezkedtek, Tisza kezét fogott az állomásfőnökkel és visszavonult a sötét fülkébe. A vonat hét óra negyvenöt percz helyett nyolc óra husz perczkor indult el, tíz órakor Szalontára ért, ahol kocsit várta Tiszát.

— Egy pozsonyi gyár égése. Tegnap éjjel lángtenger világította be Pozsony városát. Csákhamar kitűnt, hogy a *Matador* ruggantaművek r.-t. pozsony-ligetfalui gyárában pusztit a tűz. Pozsonyból majdnem az egész tüzlőtőség a tűz helyére vonult, azonban a lángban álló gyárepületek legnagyobb részét nem lehetett megközelíteni s így a láng martalékká lettek. A tűz majdnem tíz órán át pusztított és a gyár nagy részét elhamasztotta. A veszedelem helyére katonaság is kivonult. Anyagban és gépben nagy a kár. A gyárat újra fölépítik és az ott foglalkozást nyert százötven munkás redukált üzemben fog tovább dolgozni.

— Merénylet egy főispán ellen. Veszprémből jelentik: Hunkár Dénes főispán ellen tegnapelőtt este, mikor feleségével Karosrétről, hol látogatásban volt, hazahajtatott, Zircz közelében merényletet követtek el. Amint a Zircz baktérház mellett haladt el a kocsij, egy lövés dördült el, mely szerencsére a főispánékat nem érte, hanem az egyik ló hasán ejtett három sebet. A főispán visszahajtatott a zirczi apátságra, ahonnan értesítették a csendőrséget, mely azonnal a helyszínére ment. A baktérháznál a főispán által látott baktér és egy a fűben heverésző embert letartóztattak, ezeknél azonban nem találtak fegyvert. Veszprémből jelentik: Újabb hírek szerint Hunkár főispán lovát nem lövés, hanem patron sebezte meg, amely a sineken feküdt. A ló rálépett a patronra és az felrobbant. A patron szilánkjait megtűzték. Most azt kutatják, vajjon egy vadász véletlenül ejtette-e el, vagy szándékosan forog-e fenn. Nincs azonban kizárva, hogy az ut mellett a fűben heverő ember revolverral lött a főispánra.

— Elpusztult amerikai város. Amerikából megint pusztító ciklon jelentenek. Regina várost, a Saskatchewan-kerület székhelyét a forgószél romlaltotta. Ötven embert halálra zúztak az összeroszkodó házak.

— Kétszáz ember pusztulása. Vinnipegéből táviratozzák: Az orkán, mely Regina fővárosban dühöngött, rövid ideig tartott, de az egész északi városrészt tönkretette. Minegy 200 ember életét vesztette, illetve megsebesült.

— A szláv szokolisták gyűlése. Prágában pénteken vette kezdetét a szláv szokolisták kongresszusa. Pénteken este a szokol-kongresszus előtt az orosz közoktatásügyi minisztérium képviselője, *Sevjakov*, beszédet mondott, amelyben a szokol-idea jelentőségét kiemelve, azon reményének ad kifejezést, hogy az ifjuság mindig hű marad ehhez az ideálhoz. A pétervári szláv egyesület képviselője, *Bechterev* tanár üdvözölte a kongresszus résztvevőit, mint a tudomány képviselője. Atanavoz, a bolgár egyesület elnöke, beszédében kijelentette, hogy közöttük semmi különbség és nincsenek köztük határok. Mindannyian egyek a szláv szolidaritás zászlaja alatt. Prágából jelentik, hogy tegnap délelőtt folyt le a szokol- (tornász-) egyesületek felvonulása a városban át, amelyen mintegy 25.000 ember vett részt. A menetet őriási közönség nézte. Incidens csak a Grabennél történt, ahol néhány diákot kihívó magatartásuk miatt megverték. A rendőrségnek és szokolistáknak sikerült az izgatott közönséget megnyugtatni. A szokolisták közt sok orosz, lengyel, szerb és bolgár is van. — Prágából jelentik: Ma leplezték le ünneppiesen *Palacsky* cseh történelmi emléksobrát a róla elnevezett téren. Erre az ünneplőre a vendégek másfél óra hosszat gyülekeztek. A vendégek között ott voltak *Trnka* közunkügyi miniszter, a helytartó, báró *Koller* hadtestparancsnok, továbbá az állami és tartományi hatóságok fejei, számos főnemes. Prága polgármestere átvette az emléksobrót rövid beszéd kíséretében, majd dr. *Kremars* ünnepi beszédet mondott. Beszédében foglalkozott *Palacsky* jelentőségével és azt mondotta, hogy ő volt a cseh nép szellemi vezére, aki prófétai tekintettel a jövőbe látott. *Palacsky* eszméje a nemzeti autonómia, mint a birodalom felosztásának alapja ugyan az adott viszonyok között lehetetlen, de maga az eszme kapcsolatban a monarchia történelmi és közjogi fundamentumaival. Ausztriára az egyetlen mentő idea. Végül kijelenti szöve, hogy politikáknak mindig közjogi irányúnak kell maradnia. Az adott viszonyok között kénytelenek vagyunk a kitarítás és szívós munka politikáját követni. (Élénk helyeslés.)

— A hírlapírók nyugdíjintézetének. Báró *Zuttmann* Vilmos *Singer* Zsigmond főszerkesztő útján négyezer koronát adományozott alapítványképpen a Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének, amelynek elnöksége köszönetét fejezte ki az adományért.

— A belgiumi általános sztrájk. Brüsszeli jelentés szerint a belgiumi szocialdemokrata párt azt tervezte, hogy válaszul a klerikális kormány választási visszaéléseire, általános sztrájkot rendez. A viszonyok most nem kedveznek egy ilyen nagy munkástüntetésre s ezért a központi pártvezetőség úgy határozott, hogy az általános sztrájkot késő ősze halasztja.

— Zavargások a Rousseau-emléknapon. Párisban a royalisták csunya botrányt rendeztek Rousseau emléknapon. Az volt a jelszó, hogy Rousseau svájci és nem francia származása. A *Camelots du Roy* hada áttörte a Pantheon körül a rendőrök kordonát, éppen mikor Fallières elnök hintaja megérkezett. A lármás tüntetők ezt kiáltották az elnök felé: *Éljen a király!* Az ünneplők rázúgták: *Éljen a köztársaság!* Nagy verekedés támadt, amelynek a lovas gárdisták vetettek véget. Mialatt a Pantheonban az emléknap tartott, a szomszédos utcákban fűtykösökkel verekedtek a tüntetők. A rendőrség 102 ünneprontot letartóztalt. Éjszaka Asnieresben a camelotok le akarták dönteni Rousseau szobrát a talapzatról, de semmire se mentek vele, mert a szobor jól oda van forrasztva. Beérték tehát azzal, hogy Rousseau alakját bemocskolták szurokkal és az utca sárával.

— Az angol király és egy munkás. Londoni jelentés szerint szombaton nagy riadalom támadt, mikor a király a cordiffi bányatelepekre ment nyitott kocsin, hogy egy munkás az udvari hintóhoz rohan. Sok rendőr lefogta és elhúrozta. A munkás azt mondja, hogy csak kezét akart szorítani a királyhalyal.

— Az utazó közönség érdekében felkéri a Világjárás r.-t. menetjegyirodája (Füred-uteza 1., bejárás a Dorottya-uteza felől) t. ügyfeleit, hogy utiránytervezetek és költségvetések alapos kidolgozhatása céljából eziránti óhajukat idejekorán közöljék, jegymegrendeléseiket pedig azok alapos összeállíthatása céljából lehetőleg 24 órával megelőzőleg eszközölni sziveskedjenek. Az iroda bármely utazást illetőleg készséggel és teljesen díjmentesen áll az utazó közönség rendelkezésére. Telefon 152-52. sz.

— A munkási botrány. Jelentettük, hogy milyen kínos és országos botrány tartja izgalomban Munkács társadalmát. Boroevic Szvetozár hadtestparancsnok támadója, a merész és elszánt Haertel Lujza kisasszony atyjának a munkási várbán levő lakásán várja az üdvözlő táviratokat, amelyek legalább is az ő kijelentése szerint, az ország minden részéből érkeznek hozzá. A bátor leány, aki tettelegesen inzultussal vett elégtételt az édes apja megaláztatásáért, nyilatkozott egy újságíró előtt és ez a nyilatkozat sok tekintetben érdekes és új beállításban mutatja a banketten történt inzultust:

— Édesapam tudán kívül ütöttem pofon a kegyelmes urat — kezdte a leány — apám becsületét kellett megvédenem és nem sajnálom, amit tettem. Amikor az inzultálás után hazatértem, elmondtam mindent apámnak, aki nem is akarta elhinni a dolgot. A meglepetéstől még szólni sem tudott. Csak akkor hitt nekem, amikor sorra jöttek ismerőseink s lelkesülten gratuláltak nekünk. Apám nagy szomorúsággal vett tudomást az esetről s ő, aki talpig katona, ott nyomban kijelentette, hogy mennyire sajnálja a történetet, mert feljebbvalója iránt nem lett volna szabad ilyen tiszteletlenül viselkednem. A katona sajnálhatja, a leánya nem! Úgyemmel dr. Ekmann János munkácsi ügyvédet bíztam meg s azt hiszem, hogy lesz még bíróság, amely a becsületet nem személyétől teszi függővé. Ma délelőtt édesapám, aertel Adolf alezredes, aki most ötvenkét éves és az őszel tölti be katonai szolgálatainak harminczötödik évét, beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét. Betegét jelentett báró Henneberg József ezredesnél s nem teljesít többé szolgálatot. Amint elintézik a kérvényt, azonnal elhagyjuk Munkácsot. Elvonulunk innen s talán Budapestre megyünk lakni. Megkérlek majd egy politikust, valószínűleg Poiónyi Gézá, hogy vegye kezébe a dolgot s világítsa meg a pofon politikai hátterét is. Elmondta ezután a leány, hogy nemrégiben megsértette őket egy huszárhadnagy a korzón és mikor az édesapja feljelentette feljebbvalójánál, a panaszt azzal utasították el, hogy az alezredesnek nincs joga a törvénytelen leánya becsületét számonkérni. Végül megjegyezte Haertel Lujza, hogy százával kapja még ismeretlenektől is az üdvözlő táviratokat és az egész város ifjusága ünnepli. Egyébként novemberben lesz 21 éves és reméli, hogy az országra szóló botrány után is boldog lesz valaha.

Boroevics Szvetozár szintén nyilatkozott a kínos esetről egy kassai újságíró előtt: „Azok a hírek — így kezdődik a nyilatkozat — melyek szerint a hadtestparancsnok Haertel munkácsi alezredes megsértette, vagy mellőzte, vagy vele szemben olyképp viselkedett volna, hogy az alezredes önérzetét bármiképpen megbántotta volna, teljesen valótlanok. Nem felel meg a valóságnak, hogy a hadtestparancsnok az alezredesnek a tisztek bemutatása alkalmával, vagy más alkalommal nem nyújtott volna kezet. Bankett egyáltalában nem volt. Munkácson is csak úgy, mint szokásos, azok a tisztek jelentek meg este a szálloda kertjében, akik a hadtestparancsnok társaságában kívánták az estét eltölteni. Haertel alezredes saját elhatározásából nem jelent meg és távolmaradását egy más törzsiszt által kimentette, bár ezt megtenni sem lett volna kötelessége. Este fél tíz óra tájban a szálloda kertjében, ahol tisztek vacsoráztak, egy nagyon feltűnően öltözött hölgy jelent meg. A pinceszérel a hadtestparancsnokhoz vezette magát és azzal az ürüggyel, hogy diszkrét kérést akar előadni, félrehívta: A hadtestparancsnok azonnal felkelt helyéről és a hölgy kilétét nem is sejtve, néhány lépést tett előre az asztaltól, mikor is a hölgy e szavakkal: „Annak a Haertel alezredesnek a leánya vagyok, kinek nyugdíjra kell menni” felemelte kezét és a hadtestparancsnokra ütést mért. A hadtestparancsnok amennyire ez a támadás hirtelenségénél fogva lehetséges volt, az ütést balkarjával felfogta. Néhány tiszttel azonnal odaugrott és véget vetett a jelenetnek azzal, hogy a hölgyet, anélkül, hogy őt valaki megbántotta volna, a kertből kikísérte. A hadtestparancsnok azután a rendőrség útján feljelentést tett az illető bíróságnál, minthogy a jelenlegi körülmények között más elégtételszerzésről nem lehet szó. Ezzel kapcsolatosan a valóságnak megfelelően meg kell említeni azt, hogy Haertel alezredes nem házasságban. Vannak azonban törvénytelen gyermekei, kiknek törvényesítésére iránt lépéseket tett. Ezeket a lépéseket feljebbvalói, köztük Boroevics hadtestparancsnok is, mindig támogatták.

— A vasutas árvaház. A Vasutas Szövetség által felállítandó vasutas Arvaház javára a Brassó—Háromszéki h. é. vasutak 1000 K-át adományozott. Az e célra adományozott tőke most már egy fél millió koronát tesz ki, úgy, hogy az építkezést a legközelebbi időben meg lehet kezdeni és így remélhetőleg az árvaház épülete még ez évben fel is kerülhet.

Az „Egyetértés“ olvasóihoz.

Julius elsejével negyvennyolcadik évfolyamának második felébe lépett az Egyetértés, amely immár csaknem félszázados multtal jelenik meg olvasói előtt. Csaknem egy félszáz esztendő óta zászlóhordozója a magyar függetlenségi politikának s a hamisítatlan, megalkuvást nem tűró szabadelvűségnek. Hasábjairól szólott bujdosásából, száműzetéséből történelmünk legdicőségesebb, ragyogó alakja: Kossuth Lajos az írott szó legesodátosabb hatalmával népünkhez s hasábjairól érintkezik népünkkel Magyarország egykori kormányzójának ragyogó nevű fia: Kossuth Ferencz, a függetlenségi politika illusztris vezére is. És csaknem egy félszázadon keresztül soha nem szűnő elvűséggel volt szószólója az Egyetértés mindannak, ami a magyar nemzeti államot erősítheti, mindannak, ami függetlenségi törekvéseinket előbbre viheti, mindannak, ami a liberális törekvéseket és reformeszközöket győzelemre juttatja.

A küzdelmekből érdemeket nem vindekl magának az Egyetértés. Azt azonban nyugodt önérzettel elmondhatja, hogy a tüzet állandóan ébren tartotta, s ha kihunyóban volt, élesztette népünk szívében a függetlenségi törekvések és vágyódások parázsát.

A negyvennyolcadik évfolyamát elő „Egyetértés“ nagy

JUBILEUMI EMLÉKALBUMMAL

lép a magyar közönség elé.

Ez az emlékalbum tükre lesz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, színpadi nagyságának arcképe, még pedig mindegyiknek autogrammos ajánlásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes mellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Olyan munka lesz ez, amely gazdagságban, művészi kivitelben párját ritkító. Ezzel az „Egyetértés“ kárpótlást kíván nyújtani az „Egyetértés Vasárnapja“ című melléklet elmaradásáért, olyan kárpótlást, amely az „Egyetértés“ előfizetőit a legnagyobb mértékben fogja kielégíteni.

Az album bolti ára 60 korona.

A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük.

Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

Kérjük azokat a tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujítsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Az „Egyetértés“ előfizetési ára

Egész évre	28 kor. — fill
Félévre	14 „ — „
Negyedévre	7 „ — „
Egy hónapra	2 „ 40 „

— Egy tartománygyűlési képviselő halála. Warnsdorfból jelentik: Strache Ede tartománygyűlési képviselő meghalt.

— A tőzsde áldozata. Strassburger Ernő 35 éves volt bérli vasárnap hajnalban a Damjanich-utcai remisben veronállal megmérgezte magát. Súlyos sérülésével a Park-szanatoriumba vitték. A szerencsétlen ember a tőzsde áldozata. Játszott és játszott, folyton nagyobb összegekben, csakhamar összeroppant nagy vagyona és most a méreggel akarta rendezni a számadásait. Strassburger Ernő dussgazdag családnak a sarja. Apja Strassburger Manó többszörös háztulajdonos és a vadkerti uradalom birtokosa. A fiatal Strassburger három évvel ezelőtt vette feleségül Kohn Adolf ócskavaskereskedő leányát, akivel körülbelül 100,000 korona hozományt kapott. A fiatal Strassburger édesapja körülbelül szintén ilyen összeget adott át fiának azért, hogy valami vállalkozásba kezdhesen. Strassburger Ernő ezenkívül megkapta apja vadkerti uradalomának bérletét is. Néhány hónappal később azonban kitűnt, hogy Strassburger rosszul gazdálkodott. Időközben ugy feleségének szüleitől, mint saját édesapjától is nagyobb összegeket kapott azon a czímen, hogy a vadkerti bérlethez szükségesek nagyobb befektetések. A pénz azonban tőzsdejátéka kellett. A fiatal Strassburger óriási összegeket vesztett az áru-tőzsdén. Az anyagi romlás követte a családi tragédia. Kohnék a leányt elvették a férjétől és egy külföldi fürdőhelyre küldték. Strassburgernek nem mondták meg, hol tartózkodik. Május elsején Strassburger Ernő állandó tartózkodásra Budapestre jött és a Visegrádi-utca 4. számú ház földszint 4. lakásban lakott apósával, Kohn Adóffal együtt. Többször kérlette apását, hogy feleségét hozza vissza, mert nem tud nélküle élni. Az öreg Kohn azonban arra a rideg álláspontra helyezkedett, hogy előbb rendezzék a fia szülei összes tartozásait és azután lehet beszélni a dolgról. Strassburger úgy látszik, reménytelennek látta a helyzetet és ezért akart meghalni. A Park-szanatoriumban tegnap megrázó jelenetek folytak le. Az öreg Strassburger sirva borult rá fiára és megígérte, hogy rendezni fogja adósságait, amelyek körülbelül 200 ezer koronára rúgnak.

— Házasság. Kettős esküvő volt ma délelőtt a józsefvárosi Jézus Szent Szíve templomban. Ifj. dr. Kovács Dénes belügyminiszeri segédfogalmazó, dr. Kovács Dénes lapszerkesztő fia, vezette oltárhoz Szilassy Mimit, Szilassy Géza postatakarékpénztári főtanácsos leányát és ugyanekkor tartotta esküvőjét Janits Tibor állatorvosi főiskolai tanársegéd Szilassy Gizivel. Az esküvőn nagyszámu előkelő közönség jelent meg, köztük a belügyminisztérium elnöki osztályának a tagjai. A két ifju párt Kriszán Mihály pápai kamarás, józsefvárosi apát-plébános eskette meg és a szertartás alatt az orgonán Sugár Viktor nyugalmazott tüzérszázados, orgonaművész és hegedűn Kladvikó Vilmos hegedűművész, a Nemzeti Zenede tanára játszott a Lohengrin nászindulóját, azonkívül Schuhmann és Massenat szerzeményeit adták elő művészként. Az egyházi esketést megelőzőleg a központi városban dr. Bárczy István polgármester adta össze a két ifju párt és az alkalommal nászgyöngyként dr. Szilassy Pál, Köiber Dezső és dr. Bukovszky György szerepeltek.

Sárosi József maradeki (Szlavónia) földbirtokos, református egyházi gondnok József nevű fia eljegyezte Szokola Katiczát.

Dr. Beyer Ede kir. tanfelügyelőségi iskolalátogató, tart. m. kir. honvédhadnagy eljegyezte Ratterschmidt Margitot Budapestben.

Ifj. Gonda Béla kir. főmérnök, a szolnoki művészegyesület igazgatója, a szolnoki állami tisztviselők egyesületének elnöke, Gonda Béla miniszeri tanácsos fia, eljegyezte Szántó Melániát.

Flóris Richárd es. és kir. kapitány, báró Appel serajevói hadtestparancsnok parancsörtszije, július hó elsején, hétfőn tartotta esküvőjét Vozáry Madlammal, Vozáry Pál kir. kataszteri felügyelő és neje Katona Emma leányával, a Szilágyi Dezső-téri református templomban.

Dr. Füzesváry István, a „Budapest“ politikai rovatvezetője, házasságot kötött Súlyh Klementínával, a m. kir. Operaköz művésznőjével.

— Nyári ünnepély. Fényesen sikerült az a nyári ünnepély, melyet a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete üdülőtelepe és segélypénztára javára szombaton rendezett. A Népliget nagyvendéglője ez alkalommal szűknek bizonyult a megjelent nagyszámu közönség befogadására, miért is tánezről csakis a késő éjjeli órákban lehetett szó, addig is a rendezőség és egyebekkel foglalkoztatta és így a közönség igen jól érezte magát. A mulatság jelentékeny összeggel gyarapította a jótékony alapokat, ami főképen a vigalmibizottság fáradságtalan elnökének, Schlanger Mórnak érdeme, akit nehéz munkájában Lang Frigyes, Spitzer Sándor, Gabányi Imre, Sarlósy Gyula és Kendl Miksa főrendezők támogattak.

— **A zágrábi merénylet áldozata meghalt.** *Hervoics* Ivo báni tanácsos, a június 3-iki revolvermerénylet áldozata szombaton délután negyedfél órakor sebesülésébe belehalt. A merényletet, mint ismeretes, *Jukics* Lukács bosnyák diák követte el s a királyi biztosnak szánt golyója a Cuvajal egy kocsiiban ülő *Hervoics* tanácsost találta a nyakán. A sebesülés oly veszedelmes volt, hogy *Hervoics* napokon keresztül eszméletlenül fektetett s nem lehetett operálni. Néhány nappal ezelőtt azután kivették sebéből a golyót, de már az sem tudott segíteni. *Hervoics* szombaton délután, anélkül, hogy az operáció óta eszméletre tért volna, meghalt. Az elhunytat ma délután fél hat órakor temették. A temetés impozáns gyászünnepély jellegét öltötte. Ott voltak az elhunyt hozzátartozói kivül *Cuvaj* kir. biztos, horvát báb, az összes osztályfőnökök és a tartományi kormány egyéb tisztviselői, gróf *Pejacsevics* volt horvát báb, báró *Rauch* Pál volt báb. A beszédet *Brzlia* városi plébános végezte nagy segédlettel. A díszes koporsót díszruhába öltözött szolgálk kísérték, előtte pedig az elhunyt érdemrendjeleit vitték. A koszorukat s virágokat 2 kocsi vitték a halottaskocsi után. *Hervoics* báni tanácsos gyilkosa *Jukics* diák, a zágrábi bíróságnak foglya. Pörének tárgyalására erősen készülődnek a trialista horvátok. Egy volt horvát képviselő a múlt héten Párisban járt, elment az összes lapok szerkesztőségébe és felkérte a lapokat, hogy küldjenek tudósítót a zágrábi tárgyalásra, mert ott ki fog derülni, hogyan szenvednek a szlávok az osztrák és magyar önkényuralom alatt. A kiküldött politikus azt is bejelentette, hogy a külföldi laptudósítók zágrábi költségeit meg fogják téríteni. E célra Zágrábban nagy alapot gyűjtöttek. Általában az a terv, hogy a pörből világraszóló botrányt csinálnak és fellármázzák az egész külföldet.

— **Az öngyilkosok családja.** Aradon az egykor dúsgazdag *Jakabffy*-család egyik fiatal tagja, *Jakabffy* Tibor aradi magántisztviselő ma délelőtt lakása hálszobájában föbelötte magát. *Jakabffy* családja elszegényedett zsenri család, melynek tagjai közül az utóbbi években hatan lettek öngyilkosok. Tibor bátyjához levelet intézett, melyben elmondja, hogy könnyelműsége viszi az öngyilkosságba és utolsó kívánsága az, hogy papot hívjanak melléje és Kupán a családi sírboltba temessék el.

— **Az utcai leány főnyereménye.** *Moha* Borbála utcai leány a legutóbbi osztálysorsjáték húzása alkalmával egyik sorsjegyén tizenötezer koronát nyert. A házban, ahol lakott, elmondotta mindenkinek az örvendetes újságot s így értesült erről *Lapu* Nándor harminczhárom éves cipész is, a Conti-utca 20. számú ház házmestere. A furfangos ember felajánlotta segítségét a leánynak, megígérte, hogy a pénz felvételénél jelen lesz s ellenőrzi majd, hogy a pénzügyekben járatlan leányt a bankban be ne csapják. Együtt elmentek a Keszthelyi Lajos-utcai bankba, ahol a tizenötezer koronát kifizették a szerencsés leánynak. A pénzt persze *Lapu* tette el, aki a bankból kijövet, kétezer koronát adott a leánynak, hogy ebből különféle dolgokat vásároljon s kérte, hogy a közbenjárásért ezer koronát adjon neki, tizenkétezer koronát pedig tegyenek takaréka. A leány az ezer koronát tényleg oda is ajándékozta, de a többi pénzt visszakövetelte. *Lapu* ekkor azzal érvelt, hogy az utcai leányok ellen éppen a vagyonukért az utóbbi időben igen sok merényletet követtek el, s miután a házbeliék és idegenek is tudnak róla, hogy neki most milyen sok pénze van, megfélemlítette a leányt, aki végül is beleegyezett abba, hogy a pénzt a cipész helyezze el. Nemsokára a furfangos cipész azzal az ajánlattal lépett a leány elé, hogy a Madách-utca 10. számú házat együttesen vásárolják meg, majd a Vig-utca 33. számú házat akarták együtt megvenni, de egyik vétel sem sikerült. Mindkét esetben úgy akarta *Lapu* a vételt eszközölni, hogy a leány tizenkétezer koronát adjon a vételhez, ő pedig csak kétezer koronát ad, de azért a ház közös legyen. Végre a leány megunva a huza-vonát, kérte a takarékkönyvet. Ekkor a cipész, hogy megkaparíthassa a pénzt, az együgyű teremtséssel család módon egy kötelezvényt íratott alá, amelynek értelmében ez a pénzt neki kölcsönadja. *Moha* Borbála többeknek elbeszélte az esetét, míg végre valaki felvilágosította. Erre feljelentést tett a rendőrség, ahova ma délelőtt *Lapu* Nándort megidézték s kihallgatása után letartóztatták és átkísérték az ügyészséghez. A tizenkétezer koronát a házmesterlakásban elrejtve megtalálták a detektívek.

— **Szerelmi dráma a házmester lakásában.** Véres szerelmi dráma játszódott le ma hajnalban *Balázs* Ferenczné házmesterné lakásán. Ma reggel Óbudán a Kórház-utca 11. számú házban *Sturm* Lajos cipész felesége, aki a földszinten lakik, arra ébredt, hogy a házmesterlakásban erősen szól a csengő. A kapu be volt zárva, házmesteréknél ajtó, ablak betéve, lefüggönyözve. *Sturm* né gyanusnak találta a dolgot, fellármázta a házban lakókat, azután betörték az ajtót. Amikor beléptek a kis szobába, megrémülve látták, hogy a házmesterné vértócsában, holtan hever a szoba padlóján, az ágyban pedig szintén egy férfi, akivel a házmesterné közös háztartásban élt. Azonnal értesítették a főkapitányságot, ahonnan egy bizottság ment ki a helyszínre és megállapították, hogy a házmesterlakásban szerelmi dráma játszódott le. A házmesterné, özvegy *Balázs* Ferenczné, *Maer* Teréz, ötvennégy éves, agyonlőtte a vele közös háztartásban élő *Bátsi* Bálint negyvennégy éves malommunkást, aki a Viktória-malomban gépkészítő volt, azután öngyilkossá lett. A tragédia okát maga a házmesterné levele világítja meg. A levél szövege a következő:

„Tekintetes kapitány ur! Elhagyatott, sorsüldözött nő vagyok. Tizenhárom éve, hogy felszedtem az uramat, aki rongyos csavargó volt. Én vettem ki az éhségből. Mikor hozzám jött, levetkőztettem, a rongyait szemétdombra dobtam és új ruhába öltöztettem. Enni adtam neki, tisztességes álláshoz juttattam és megmentettem az elzüllesztől. Ur lett belőle. Mindent ígért akkor. Azt mondotta, hogy feleségül vesz. Most, hogy megcsunyultam, reumás vagyok, nem kellet neki. Kurafi lett. Férjes asszonyt, virslisnést szeret. Megmondtam neki, hogy megölöm, ha még egyszer megcsal. Megcsalt, megöltöm őt is, magam is. Özvegy *Balázs* Ferenczné, *Maer* Teréz.”

A rendőrség megállapította, hogy a házmesterné tényleg tizenhárom éve élt közös háztartásban *Bátsi* Bálinttal. A múlt heti keresményét még szombaton ájjel elmulatta és tegnap reggel pénz nélkül állított be. Könyörgött a házmesternének, aki visszafogadta a kedvesét. Tegnap már délután az egyik szomszédasszonyának mondotta:

— *Most végzek az urammal, nem engedem meg, hogy mást szeressen.*

És meg is mutatta a kötényébe rejtett revolvert. A szomszédasszony azonban nem tulajdonított semmi fonosságot a fenyegetőzésnek. Este a házmesterné bezárkózott a szobába és ugylátozik, hogy éjszaka akkor rottott revolverrel a kedvesére, amikor ez aludt. A balhalántékba lőtt és a fejnyomban meghalt. Azután a szoba közepén magát lötte jobb halántékra. A golyó őt is azonnal megölte. A házmesterné és kedvese holttestét a törvényszék orvostani intézetbe vitték.

— **Mészáros Giza — Milda Breiten.** Ez a két név teszi szenzációssá a Jardin de Paris nagyszertár új műsorát. *Mészáros* Giza, a Vig-színház ünnepelt primadonnája „Az anyajegy” cz. énekes szkecs főszerepét játsza. Tökéletes művésze, fenomenális táncosa, kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó* Géza minden szava és kuplé, látványosság számba menő káprázatos ötlettelte tomló sikert szerzett neki. Városzerepe beszélnék *Milda Breiten*ről, a bécsi „Hölle” starjáról is, gettét kedvese. Attrakció *Fédi* Ferard, akit joggal neveznek a német dal mesternőjének és aki dr. *Ralph* Benatzki szonettjeit éneklő a szerző kíséretével és a „Kokottchens Mission” cz. német operette főszerepét játsza. *Ferency* új és *Sajó*

— **Hirtelen halál a fürdőben.** A nyár-utcazi Hungaria-fürdőben egy harmincz év körüli férfi hirtelen rosszul lett és mire orvosi segítség érkezett, meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Halálozás.** Vida Félix, a „Neues Kleines Journal“ felelős szerkesztője, szombaton éjjel hosszú betegség után Budapesten meghalt. Az elhunytban Weisz Julián író és volt országgyűlési képviselő öccsét gyászolja. A temetés Temesvároton ma délután fog végbemenni.

Pelpestei és vizscentgyörgyi Makray Aladár, volt országgyűlési képviselő, sz. kiv. huszárszázados, Hunyad vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, hosszas szenvedés után június hó 27-én Déván elhunyt.

Alsóviszti Fogarassy Zsigmond, a halmi kerület volt országgyűlési képviselője, földbirtokos, 64 éves korában Csepelen meghalt. Az elhunyt 1901-ben nyert mandátumot szabadelvű programmal. Ő volt az első, aki 1905-ben, Tisza bukása után kilépett a szabadelvű pártból s a függetlenségi párt tagja lett. Az 1906-iki választásoknál függetlenségi programmal ismét megválasztotta a halmi kerület. A legutóbbi választások alkalmával nem lépett fel.

Dr. Fechtel János szatmári főgimn. tanár, élete 53. évében Szatmáron meghalt.

Szigeti Hataloni Péter, Szatmár város óvodájának 40 év óta gondnoka, 71 éves korában meghalt.

Antal János m. kir. posta és táviráda felügyelő 53 éves korában ma Eperjesen meghalt.

x **Fodor-féle vivóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermekorna- és vívásra.**

x **A grammophon hatása.** A Nemzeti Színház közelében a József-körút 9. számú ház előtt csoportosul a járőrök közönség, hogy gyönyörködjenek a messzire s tisztán hallható eredeti *Klingsor-beszélgőpben*, mely naponta dében és este hangversenyez. Felülmulja az eddig forgalomban levő összes grammophonokat minőség tekintetében. Ezen újrendszerű szerkezettel ellátott grammophon az érdeklődőknek a „Hangscrotthov“ készséggel bemutatja.

Nyáron:

**Yes
Porcellán
Poudre**

Megőrja a női arcbőrt az ártalmas nap-sugaraktól. Az arc nem izzad, nem fűnyes, hanem előkelően mattá lesz. A világ legjobb pudere. Ára 3 és 5 korona.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Repülési világrekord.** Ausztriában vasárnap fejeződtek be az asperni téren rendezett nemzetközi repülőversenyek. Az osztrák katonai pilóták nagy győzelmet szereztek a versenyeken, különösen pedig azok utolsóelőtti napján, szombaton. A dűtő magassági versenyben Blaschke főhadnagy, aki monoplyánján *Banfield* hadnagygal szállott fel, világrekordot javított, 4360 méterre repült fel, holott eddig az utas nélküli magasságrekordot Garros francia aviatikus tartotta 3910 méterrel, míg *Preros*, szintén francia, utással 3000 méterre ment fel a múlt év decemberében. Blaschke 3000 méterről már le akart szállni, de *Banfield* buzdította és mikor az óriási hidegtől Blaschke már nem tudta a kormányt tartani, *Banfield* vette át tőle a gép vezetését. A leszállásnál mindkét aviatikust viharos ovációkban részesítették. A távolsági versenyben díjat nyert *Sablantig*, aki *Steinschneider* Ljlivel együtt 201 kilométert tett meg. Egy későbbi repülésnél *Sablantig* 400 méter magasságból lezuhant és bár gépe összetört, ő maga és utasa teljesen sértetlen maradt. A verseny kezdetén azonban véres baleset történt. Egy zsúfolt omnibusz agyongázolt egy kis gyermeket. Később a ezéllővő versenyenél történt baleset. Egy homokzsák a közönség közé esett és egy nézőnek eltörte a karját. A verseny általában kitünően sikerült s a legtöbb díjat az osztrákok és a franciák nyerték.

© **Katasztrófák a levegőben.** Madridi jelentések szerint *Baró* kapitány katonai aviatikus, aki pénteken repülőgéppel lezuhant, belehalt sebeibe. Mühlbaulenből jelentik, hogy tegnap az elzászi repülőversenyterén halálos szerencsétlenség történt. *Schedt* aviatikus a Napoleon-sziget közelében harmadfélszáz méter magasságból lezuhant és szörnyen halt. — Berlini jelentés szerint *Schmargerorf* környéken szombaton éjjel fölszállott egy léghajó s mivel a szél Rostok felé sodorta, az utasok elhatározták, hogy hirtelen leszállnak, mert különben a Kelet-tengerre jutottak volna. Sietve üritették ki a gázt s ekkor egy szélroham a földre

nyimta a légbajót. *Göppert* követségi tanácsos karját törte, *Hallbe*, a léghajó vezetője nyakát szegte és *Baume* kormánytanácsos is súlyosan megsebesült.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Tót legény Amerikában.** A Budapesti Színház szombaton felújította a „Tót legény Amerikában“ című énekes bohózatot, amelyet telt ház nézett végig. Ferenczy Károly, Szöllösy Főzsi, Szaboles Ernő és Gábor Ernő játszották a főbb szerepeket s mellettük igen előnyösen tűnt fel Mérey Böske, aki sok ügyességgel játszott egy kisebb szerepet. Az előadásnak szép sikere volt.

(*) **Színházavatás Szombathelyen.** Szombathelyen pénteken este avatta fel Thury Elemér soproni színtársulata az ujonnan épült tágas színház és a megnyitó előadásra nagyszámú közönség töltötte meg a színház minden zugát, mely tápsal fogadta Ilervay Frigyesnek közvetlen hangon írt, poétikus prologját. A „Beköszöntő“ Bánai Irén mondta el nagy hatással. Utána a társulat operette személyzete bemutatta a „Leányvásár“-t kitünő előadásban. M. Káló Margit, Tarnay Leona, Dohos, Peterdi Etelka, Vajna, Nagy Dezső, Békessy és Huszti Rózi kitünő alakításukért zajos tapsokat arattak.

(*) **Az országos dalosverseny befejezése.** Vasárnap este véget ért a háromnapos, impozáns országos dalosverseny, a magyar zeneéletnek ez a nagyjelentőségű eseménye. Az ünnepély, amely arányaiban minden eddigi magyar zeneünnepséget föllmul, nem fejeződött be olyan harmonikus akkorddal, amilyent derék dalárdáink produkciói után el lehetett volna várni. A kissé diszsonáns vég azonban ugyszólván természetszerű következménye volt az ilyen nagyszabású dalosversenynek, melyen mintegy félszáz dalárda összesen négyezer énekessel vett részt. A díjak kiosztásánál ugyanis minden dalkör többé-kevésbé mellőzöttnek érezte magát s kissé zúgolódva, a zsüri igazságtalanságát emlegette. Ezen nem szabad esodálkoznunk. Hiszen majdnem mindegyik dalárda a maga büszke és természetesen öntudatával a győzelem biztos reményével szállt sikra, amikor tehát a reméltnél kisebb díjat kapott, vagy pláne díjtalanul volt kénytelen visszavonulni, a semmi körülmények között le nem küzdhető emberi elégedetlenség hangja szállt fel kebléből. A zsürit, vagy a rendezőséget azonban igazán nem érheti gáncs. Az ünnepély sikerének országnérsze *Bárczy* István polgármestert illeti, aki nagy ambícióval és körültekintő gondossággal végezte a szervezés nehéz munkáját *Kacsóh* Pongráczczal, a főváros zenei szakelőadóival egyetemben. A zsüri pedig a dalárdák és a díjak tömkelegében legjobb belátása szerint ítél, ahogyan ítélni lehetett. A pénteken megkezdett dalosversenyt szombaton félbeszakította a délelőtt a Bazilikában tartott ünnepi nagymise, melyen az ének- és zenekar *Sztojanovits* Jenő vezetésével alatt Liszt „Esztergomi misséjét“ adta elő. Délben folytatták a megszakított díszgyűlést a régi Országház nagytermében. A tárgysorozat élén dr. *Kacsóh* Pongrácz szép, tartalmas emlékbeszéde szerepelt, melyben Liszt Ferenc és Erkel Ferencz jelentőségét méltatta a magyar dalosügy speciális szempontjából. Ezután a jubiláns dalegyeteket üdvözölte *Burdács* Rezső, a szövetség alelnöke. — Majd *Bárczy* polgármester osztotta ki meleg szavak kíséretében a régi, 20—30—40 éve működő dalosok kitüntető érdemeit. Következett a gyűlés legfontosabb pontja, a legközelebbi országos dalosverseny helyének megállapítása. Az elnök fölvasta *Székelyudvarhely* város tanácsának levelét, mely a szövetséget meghívja a legközelebbi dalosünnepre. A lelkes, szeretetteljes meghívást *Bárczy* polgármester javaslatára a legközelebbi rendes közgyűlés napirendjére tűzte ki. Délutántól estig a versenyek folytatódtak a Tattersallban, az ünnepélyek főnyereménye azonban a „Király-díj verseny“ volt vasárnap délelőtt. Az ország tíz elsőosztályú dalárdája vett részt ezen. — A régebbi versenyek óta, amikor ezek aranyérmeket nyertek, egyik-másik vezető a klasszisából, de a versenyzők többsége a he-

lyén volt és igazán művészi éneklést produkált. Valamennyi közül kimagaslott a Budai Dalárda, amely méltón áll az ország első dalárdájának hírében és méltán nyerte el a királyi remekművű ajándékát. A Király-díj csoport második díját a lugosi és a kassai dalkörök közt osztották meg, melyek sok tekintetben megközelítették a győztes dalárdát. A Szózáttal zárták be az összkarhangversenyt, mely után a zsüri ítélet hírdetése és a díjak kiosztása következett. Dr. *Bárczy* István polgármester beszéde intézte a dalosokhoz és felolvasta a jutalmazott egyletek névsorát. A dalárdák képviselői egyenként vették át a hosszú asztalokon kiállított értékes díjtárgyakat. Az aranyérmes dalárdák soráa ujonnan a *Szabadkai Dalegyesület* lépett, melyet az első „nehéz“ csoportban első díjjal tüntetett ki a zsüri. Ez az eredmény ismét a *Lányi* Ernő dicsősége, aki saját monumentális karát, „A kölesi harcokról“ címűt adta elő a szabadkaiakkal. A második „középhez“ csoportban az *Iglói Dalárda* vitte el az első díjat, a harmadik „könnyű“ csoportban pedig a *mezőkövesdi*ek lobogó inges-gatyás csapata lett a győztes. A verseny bezárása után a főváros vendégül látta a dalosokat a Vigadó összes termeiben. A mai, hétfői napon a dalosok nagyrésze hazautazott. Sokan azonban kirándulásokat tesznek még a főváros környékére, így a visegrádi romokhoz is.

(*) **Sándor Erzsé meghívása olasz staggionehoz.** Mingardi, a Scala hírneves igazgatója staggionet szervez Olaszország legkiválóbb énekesnőiből és énekeséből Serafini, a világhírű karmester vezetésével. Ez a staggione szeptemberben Bergamo-ban kezd meg működését. Mingardi a kiváló staggionehoz szeptember hóban 8 estére meghívta vendégszereplésre Sándor Erzsé, miután a budapesti Opera csak októberben nyílik meg. Gróf Bánffy kormánybiztos azonban az engedélyt nem adhatta meg, miután a jövő idényben színre kerülő újdonságban Humperdinck „Királyfiu, királyleány“ című operájában Sándor Erzsé vezetőszerep vár. Sándor Erzsé különben az 1912—1913. szezonra már több olasz vendégszereplésre kapott meghívást.

(*) **Díszelőadás a Budapesti Színházban.** Hétfőnap, kedden díszelőadás keretében ünnepeli meg a Budapesti Színház „Az asszonyfaló“ 50-ik jubiláris előadását. A nézőteret ez alkalommal virágokkal díszítik fel, a látogatók pedig a főszereplők jelmezes képével és a szerző portréjével díszített albumot kapnak ajándékba.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **A Társadalomtudományi Társaság** most tartott rendes évi közgyűlésén a választmány beszámolt a Társaság 1911—12. évi működéséről. A választmány jelentése rámutat arra a nagyszámú fővárosi és vidéki előadásra, melyet a Társaság rendezett. Kiemeli az irodalom és társadalom viszonyáról szóló előadás sorozatot. A Társaság taglétszáma növekedésben van; tagjainak száma jelenleg 2678. A választmány fővárosi tagjait dr. Braun Róberttel, vidéki tagjait dr. Berkovits René és dr. György Ernő nagyváradi és dr. Gondá József hódmezővásárhelyi tagokkal egészítette ki. A Társaság fennállásának tíz éves jubileumára az öszszes ünnepi ülést tart, amelyen több előadás s a társadalmi haladás kérdéséről nagyobb vita lesz.

FŐVÁROS.

(*) **Az illemhely-bérletet megfélebbezik.** A legutolsó közgyűlésnek ismert határozata — mely szerint huszonkét bizottsági tag az utcai illemhelyek bérletét negyven esztendőre monopoliumszerűen az eddigi két vállalkozónak adta térbe nevelésesen csakoly bérözégért — mindegyre nagyobb felháborodást kelt a törvényhatósági bizottság tagjai körében. Ma arról értesülünk, hogy a közgyűlésnek ezt a határozatát megfélebbezik azon az alapon, hogy a késő este tárgyalásra került sokmillió ügyben huszonkét bizottsági tag nem dönthet. Különben is általános volt a vélemény, hogy a tanács a kérdést további előkészítés végett a napirendről levéteti. Ennek folytán csaknem mindenki eltávozott a közgyűlésről és csak azok maradtak ott, akik az ügyben a vállalkozók érdekeit hűvték. A föllebbezés utal arra

is, hogy egy harmadik — az elfogadottaknál sokkal kedvezőbb — ajánlat fölött a tanács egyetemen napirendre tért. A főlebesztet rendkívül sokan fogják aláírni — köztük a demokraták is.

(A megdrágult személydíjszabás. Dr. Földes Árpád bizottsági tag a július 1-én életbeléptetett új vasúti személyszállítás megdrágítása ügyében a közgyűlés elé: a Máv. igazgatósága július 1-ével megdrágította a személyforgalmat. A vasút megdrágítása a fővárosra. Amíg minden államban a vasúti politika a főváros fellendítését szolgálja, addig a most életbeléptetett személyszállítás megdrágítás előre ki sem számítható súlyos következményekkel lesz Budapest fejlődésére. Azt híresztelték, hogy a díjszabás átlag 20 százalékkal lesz drágább és épp annak a szegényebborsu osztálynak szállítási díja, amely a főváros közvetlen közelében lévő falvakban kénytelen lakni, hogy szerény jövedelméből családját fentartassa, szállítási díját 80 és ennél is több százalékkal emelték fel. Például Rákoskeresztúrra a viteldij eddig a második osztályban 44 fillér, a harmadik osztályban 30 fillér, most 80 és 50 fillér a szállítási díj. Gödöllőre egy koronáról két koronára 10 fillérre emelték. A munkás- és tanuló-jegyek az új fizetési szakaszok beosztása folytán nem tíz, hanem husz százalékkal is drágábbak lettek. Ugyanez áll a munkásbérletjegyekre, amelyek eddig is sokkal drágábbak voltak, mint bármely más nyugat-európai államban. A személyszállítási díj felemelése aránytalanul sújtja a székesfővárosban alkalmazott kisfizetési hivatalnokokat, az itt kenyérüket kereső iparos és napi béres munkásokat, akik a főváros közelében találtak maguknak állandó lakóhelyet és kénytelenek családjukkal együtt Budapestre és vissza utazni. A megdrágított menetdíj vissza fogja őket kényszeríteni a székesfőváros belterületére. Budapestben a főváros közönségének áldozatkészsége folytán már-már tűrhetővé lett lakáviszonyok ismét nagy drágasággal és mizériákkal fenyegetnek. Az élelmiszerek drágasága, az eddigi, majdnem elviselhetetlen drágaságnál még nagyobb mértékben fog ősíteni. Mindezeknél fogva indítványozom, hogy a tisztelt közgyűlés sürgős átiratban kérje fel a kereskedelemügyi minisztert, valamint a magyar államvasutak igazgatóságát, hogy Budapesttől 20 kilométer távolságban levő állomásokra az eddigi viteldij és az eddigi jegykezelés maradjon továbbra is érvényben.

(A gázművek igazgatójának jubileuma. Schödel Lipót, a székesfővárosi gázművek kereskedelmi igazgatója ma ülte meg 35 éves szolgálati jubileumát. Az igazgatóság és a tisztviselői kar ebből az alkalomból melegen üdvözölte az érdemes férfiut s lelkes szavakkal méltatta hosszú szolgálata alatt szerzett kiváló érdemeit. Együttal az ünnepelemek díszes emlékalbumot nyújtottak át.

(Uj kórházi orvos. A polgármester, mint a főpolgármester helyettese dr. Paucz Ernőt a dunabalti körkórházakhoz segédorvossá nevezte ki.

(Külföldiek az új állatkertről. Az állatkertnek sok külföldi látogatója van, amióta a nyári időszak bekövetkezett. A külföldiek nagy elismeréssel nyilatkoznak az állatkertről és feltűnik nekik nemcsak az egész kert biológiai és ujszerű berendezése, de főként az állatok változatossága és egészséges, gondozott, szép külseje. Az igazgatósághoz intézett levelükben már többen beismerték, hogy a tekintetben felülmúlja az új állatkert a sablonos berendezésű németországi állatkerteket. Azonban a nagy állatok száma is feltűnően kevesebb, mert négy zsiraff, három viziló, négy elefánt, hét jegesmedve, kilenc nagy oroszlan, stb. egy-egy csoportban sehol másutt nem látható.

(A hét statisztikája. A tisztí főorvosi hivatal kimutatása szerint a ragadós betegségek állása a múlt héten a következő volt: Megbetegedés: hasi hagymáz 8, kanyaró 48, skarlát 48, szamárhurut 21, ropcsoló torok- és gégegyulladás 17, hányáshimlő 12, járványos fültömörtyű 16, járványos agy-gerinczagykórártályos 1, trachoma 2, lépfene 1. Halálozás: kanyaró 4, szamárhurut 1, gyermekágyi láz 1. A múlt héten a fővárosban élve született 456, halva született 15 gyermek. Meghalt 289 egyén. Esetek volt 168. Az év eleje óta élve született 11301, halva született 412 gyermek. Meghalt 8248 egyén. Esetek volt 4293.

„Jó étvágya lesz
Ha DIANA-SÓT vesz.”

TANÜGY.

Tanítók kongresszusa.

— Ötezer tanító Budapesten. —

Budapest, július 1.

Holnap lesz a VII. Egyetemes Tanítógyűlés Budapesten. Ezt megelőzőleg a mai napon ötezer tanító érkezett a fővárosba, hogy részt vegyen a kongresszus előtt megtartandó bizottsági üléseken. Ezenkívül ma tartotta közgyűlését az Eötvös-alap is. Az Állami Tanítók Országos Egyesületének július hó 3-án egybehívott közgyűlését a kultusz-miniszter — tekintettel a várható kormányellenes tüntetésekre — ma betiltotta.

A tanítógyűlésekről alábbi tudósításaink számolnak be:

Katholikus tanítók.

A Kath. Tanítók Országos Bizottsága ma d. e. 10 órakor tartotta meg ezévi közgyűlését. Az egyetemes gyűlésre feljött tanítóság nagy számban jelent meg. Giesswein Sándor orsz. képviselő, elnök nyitotta meg a gyűlést. Megnyitójában éles kritikában részesítette a kormányt, mely elzárkózik az elől, hogy a felekezeti és állami tanítók fizetése közt a különbséget megszüntesse. A gyűlés percekig éljenzte Giessweint.

Utána Ember Károly, világi elnök, az elnöki előterjesztések kapcsán lelkésztette a papsághoz való hűségére a tanítókat. Beszédét néma csendben hallgatták végig.

A titkári jelentések során következett a püspöki karnak azon leirata, melyben értesíti az Orsz. Bizottságot, hogy a sekrestyési és harangozó teendőik ellátására nem kényszeríthető a kat. tanítóság, de viszont a munkaszabadság elvénél fogva el sem tilthatók től azok, kik erre jelentkeztek. Itt újra kitört a vihar.

Magyar Árpád: Kántorok leszünk, de sekrestyések, harangozók nem!

Ezután Rovó Lajos előadó a fizetésrendezés ügyét fejtegette. A közgyűlés elfogadta javaslatát, melynek értelmében a tanítóknak kívánja, hogy a XI., X. és IX. fizetési osztályba sorozzák, eddigi korpódelkát hagyják meg. Kívánják a családi pótlékot és a kántori jövedelemnek a tanítói fizetéstől való elkülönítését. Továbbá az állami tanítókkal egyenlő fizetést és lakbért követelnek. A határozati javaslatban kívánja az előadó, hogy a kat. tanítóknak ügyét vigyék a képviselőház plénuma elé. Ezen pont elfogadása ellen Magyar Árpád, Kónyi igazgató tiltakozott, mert a mai parlamentet csak a kat. tartja, tehát annak működése törvénytelen. Különben a tanítóknak méltóságán aulinak tartja, hogy Tisza Istvántól valamit kérjen. A gyűlés általános helyszellessel kísérte a felszólalást s ezen pontot törölte.

Ezután áttértek a nyugdíjtörvény revíziójának tárgyalására. Szomborovszky Rezső (Nagyvárad) volt az előadó. Javaslatá az összes sérelmekre kiterjeszkedik és a lakbérpótló nyugdíj megteremtését kívánja. A közgyűlés ezen javaslatot elfogadta. Kórody Lajos pótlásával együtt, mely a tanítói nyugdíjat teljesen a miniszterium rendelkezésére kívánja bocsátani, hogy azt a hivatalnokéval együtt kezeljék.

Délután a szakosztályok ülése következett. A szociális osztályban Görösöni Dénes tartott előadást arról, hogy mint lehet biztosítani a tanító tekintélyét? Ez éppen alkalmas pont volt arra, hogy a tanítóknak a tekintélytől származó döntő püspöki rendszabályok ellen tiltakozzék. Óriási a vihar. Percekig szóhoz nem jut senki. Az új Rendszabályok füzetét kikérül a zsebekből és darabokra tépik. A papok eleinte csendesítik a tanítókat, de később jobbnak látják, ha csendesen visszavonulnak a tereméből.

Itt említjük meg, hogy dacára az elnökség ellenzésének a kat. tanítók teljes számban résztvesznek a holnapi egyetemes gyűlésen is.

Az Eötvös-alap.

Ma délelőtt 11 órakor tartotta meg az Eötvös-alap (Orsz. Tanítói Segélyegyesület) évi rendes közgyűlését a Pedagógiai Szeminárium nagytermében. Hyen látogatott ülése a legöregebb tagok sem emlékeznek. Bárczy István, székesfővárosi polgármester, az Eötvös-alap elnöke nyitotta meg az ülést. Konstatálta, hogy a tagok száma nem hogy emelkedne, hanem apad, mert fizetési kötelezettségüknek nem tesznek eleget. Így ezeket kénytelenek törölni. Jelentette, hogy a Ferencz József Tanítók Házának teljesen a tanítógyermekek családjaira való átalakítását legsürgősebben kéri. Ezután Székely Károly titkár Péterffy Sándor, az Eötvös-alap megalapítójának üdvözlő levelét olvasta fel, kit a közgyűlés, mint az alap megterem-

tőjét, meleg távirattal üdvözöl. Az agg harcos emlékére a múlt évben az egyesület száz ezer koronát Péterffy-alapot létesített, de azt a szerény Péterffy nem fogadta el. Következett a Kolozsvári Tanító Ház gondnoki állás betöltése. Kozma Ferencz, lemondott gondnoknak a közgyűlés évi 1000 K-szavazott meg, mit életfogytiglan kiutal az alap mint kegydíjat. A tizenhárom pályázó közül titkai szavazással Bartha Pál, kispesti áll. iskolai igazgatót, a Nemzeti Iskola szerkesztőjét választotta meg. Ezenkívül három igazgatótanácsi tagot is választottak Pál Ferencz, Várady Albert és Sarud Ottó személyében. Az osztálybizottságba pedig Uhrig Károlyt választották. A közgyűlés délután fél 1 órakor ért véget.

A tanítógyűlés tisztikara.

A ma délutáni választmányi ülésen a következőket választották meg a VII. egyetemes tanítógyűlés tisztikarába: Elnökök lettek: Mouschong Géza és Schank Jakab, alelnökök Burzics Ernő, Rákó István, Benedek Vincze, Szombathy László, Simon Károly és Máté József, titkár Simon Lajos, jegyzők Albrecht István, Cavalloni Pál, Gyerke Mihály, Juhász Béla, Kovács Alajos és Sőfalvi György, korelnök Kecskeméthy László, korjegyző Albrecht István.

Tanargyűlés Kolozsváron.

Kolozsvári jelentés szerint polgári iskolai tanárok az évi közgyűlést Kolozsvárt tartották meg június 29-én és 30-án. A közgyűlést Csomóssy Sándor alelnök nyitotta meg, mintegy százötven egyesületi tag jelenlétében. A közgyűlésen először is a polgári leányiskolák reformjáról tanácskoztak, különféle irányú hozzászólások után a nyugdíjszeget hozta szóba Tar Ferencz és Szenes Adolf, Zsigány Zoltán azt tapasztalja, hogy az évtizedes kérvényezésnek nincs semmi eredménye, a miniszterium még válasza sem érdemesíti az egyesületet. Indítványozza, hogy mivel a közoktatási miniszter is a státus álláspontján van, küldöttségileg járuljanak a pénzügyminiszter elé és ha záros határidőn belül nem lenne határozott és megnyugtató válasz, a vezetőség november 1—2 napjain országos kongresszust hívjon össze. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta. A fizetésrendezés és a szakfelügyelet tekintetében Kokas Nándor, Földes Miklós, Zöld Sándor, Hantos János és Volenszky Gyula felszólalásai után elfogadták a titkár által beterjesztett határozati javaslatot. Délután Nagy József tartott felolvasást a „Holt szertárákról” és Tamás Károly „A határozati polgári iskola alapelveiről”. A második napon Volenszky Gyula főtitkár jelentése körül keletkezett vita. Deme Károly hosszabb beszédben fejtegette az egyesület további teendőit. Végül Tar Ferencz megtette a tanárképzésről bejegyzett indítványát. Szenes Adolf alelnök ezután a szokásos köszönetnyilvánítások közt a közgyűlést befejeztette.

= Betiltott tanítói gyűlés. Az állami tanítók országos egyesülete a mostani egyetemes tanítógyűlés alkalmából július 3-ikára rendkívüli közgyűlést hirdetett, hogy a Czabán Samu elnök lemondása folytán megüresedett elnöki állást betöltse. A kultuszminiszter, miután az egyesület mostani vezetőségének radikális irányával nincs megelégedve, s miután előrelátható volt, hogy az állami tanítók újból a lemondott elnököt fogják megválasztani, a miniszter a gyűlést betiltotta. A kultuszminiszter Bárczy István fővárosi polgármesternek kézbesítette a betiltó végzést, aki ezt Czabán Samu elnöknek már tudomására is adta.

= Gyorsíróvizsga a parlamentben. Az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület elnöksége június hó 29-én, szombaton tartotta gyorsíró tanfolyamainak, a parlamenti gyorsíróktól vezetett Gabelsberger Szakiskolának, 30-án pedig kereskedelmi szakfolyamainak záró vizsgálatát a parlament helyiségében nagy és díszes közönség jelenlétében. A gyorsíróvizsgán szagbizottság élén Vikár Béla egyesületi elnök, a kereskedelmi szaktanfolyam vizsgáján pedig Vig Albert kereskedelemügyi min. iparoktatási főigazgató jelenlétében Magyar Endre vallás- és közoktatásügyi min. iparoktatási főigazgató elnöklettel. Az eredmény az előző évek eredményeinél is jobb volt, amit igazol az a körülmény, hogy mindössze három növendékkel kellett egy-egy tárgyból szeptemberi javító vizsgára utasítani. Magyar főigazgató ezt teljes elismerésével honozta. A gyorsíró vizsgán a 163 jelentkező közül különösen kitűntek: Bálint Ilonka, Bárczy Róza, Czappa Mária, Fahrner Rozina, Fodor Anna, Frenkel Mihály, Goldhammer Ilona, Hartman Boriska, Herrmann Rezső, Herezfeld Anka, Hölzl Cecília, Jankovits Ilona, Kaiser Józsa, Kecskés Juliska, Königsberger Tessa, Krausz Erzsébet, Lenkei Margit, Novák Irén, Rothfeld Irén, Paládi Irma, Pataki Mária, Rauchwerter Ilona, Richter Ilona, Schneider Erzsébet, Szeghy Margit, Szemere

Erzsi, Szőgyi Irma, Szőke Rózi, Takáts Teréz, Tomozi Rózi, Varga Arolin, Vermes Irma, Veinreb Ilona, Weisz Ilona stb. *Vikár Béla* egyesületi elnök a minden tekintetben kiváló eredményekért több ízben meleg elismerését fejezte ki a tanári karnak, élen *Gyarmati Dezső* országgyűlési gyorsíróval, aki már 10-ik éve igazgatója az egyesület tanfolyamainak és működésével jelentősen öregbítette a tanfolyamok hírnevét. A tanfolyamok nyári szünete szeptemberig tart. A jövő tanévben tandíjkezdésményre igényt tartóknak július 15-éig kell jelentkezniük az egyesület helyiségében d. e. 9—11-ig (VI., Hegedűs Sándor-u. 7. II. e. 11.), ahonnan bővebb tájékoztató is kapható.

— Uj felekezeti tanítótestület. Tapolezáról jelentik: Az Országos Izr. Tanítótestület Dunántúli Köre ma nagy érdeklődés mellett megalakult. Közgyűlés után banket volt a Pannóniában.

— Az ipari tanfolyam-kiállítás megnyitása. A Technológiai Iparmúzeumban rendezett tanfolyam kiállítása, melyen az 1911/12-ik tanévben tartott ipari továbbképző tanfolyamok munkáit állították ki, e hó 29-én délelőtt kilencz órakor nyílt meg. A fővárosban tartott hatvanhat és a vidéken rendezett száznál is több szakrajztanfolyam eredménye van kiállítva. A kiállításon huszonegy vidéki város vett részt és a tanfolyamok eredményes működéséről tesznek bizonyosságot a kiállított munkák. Különösen a szűcsipari, czipészipari munkák vannak igen nagy számmal, de az autogénforrasztási, galvanoplasztikai tanfolyamok növendékei is nagy szorgalomról és szakképzettségéről tanuskodó tárgyakkal szerepelnek. A szabadkézi és ábrázoló mértani, valamint építőrajzi munkák is dicsérik a tanfolyamok mestereit és a növendékek szorgalmát. A kiállítás július 14-éig marad nyitva és belépődíj nélkül minden-sap megtekinthető.

KÖZIGAZGATÁS.

Megyei tisztviselők közgyűlése.

— Jubiláris diszközgyűlés. —

Budapest, július 1.

A Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete szombaton ünnepelte meg tízéves fennállásának jubileumát, s ez alkalomból Szepesvármegyei tisztikarának meghívására országos konferenciával kapcsolatos diszközgyűlést tartott szombaton Otátrafüreden. Az országos vármegyei tisztikarból mintegy ötszázan voltak jelen, többnyire családjakkal.

A jubiláris közgyűlés délelőtt tízenegy órakor vette kezdetét a Grand Hotel nagytermében. Az egyesület elnökségét *Fazekas Ágoston* pestmegyei alispán elnök, dr. *Horváth József* igazgató, *Dókus Gyula*, *Majzik Viktor*, *Koller Sándor* alelnökök képviselték. A díszes közönség soraiban jelen volt gróf *Hadik János*, volt belügyi államtitkár és az egyesület tiszteletbeli tagja, aki az abauji tisztviselőkkel érkezve zajos ovációkban részesült.

Neogrady Lajos alispán Szepes vármegyei tisztikara és közönsége nevében üdvözölte az országos egyesületet és annak vendégeit.

Ezután *Fazekas Ágoston* elnök nyitotta meg a diszközgyűlést lelkes szavakkal. Az egyesületet, ugymond, a hazaszeretet hozta létre és a hazaszeretet szent érzése táplálja. De mert e szent érzelmek hatja át lelkünket, ez az a tér, amelyen kell, hogy a jelen sivár politikai élet közepette ésimuljon közöttünk minden ellentét, melyet közöttünk a mindennapi élet küzdelme felidéz, kell, hogy itt a testvériség, a szeretet, magyarságunk tudatában ellenállhatlan erővel lobbanjon fel lelkünkben. Mindenek felett az a törekvés vezesse működésünket, hogy a társadalmi tényezőket összehozzuk és az abban rejlő erőket összpontosítsuk a gazdasági, kulturális és erkölcsi élet minden terén. (Élénk helyeslés.) — Ezután felolvasta *Wekerle Sándor* volt miniszterelnöknek az egyesület elnökéhez intézett táviratát.

Ezután dr. *Horváth József* az egyesület igazgatója mondotta el ünnepi beszédét az egyesület tízéves működéséről. Rátért a legutóbbi évek eseményeinek leírására: Elmondta, hogy az egyesületnek milyen küzdelmet kellett folytatnia két esztendőn keresztül az elavult 1904. évi illetményrendezés revíziójáért, Konstatálta, hogy ez a küzdelem éppen csak e napokban nyert befejezést, de korántsem abban az arányban, mint az egyesület szerette és a tisztikar jogosan elvárhatta volna. (Ugy van!) Végül kért a fiatal generációt: ápolja azokat a tradíciókat, melyet minden modern gondolkodásunkkal, öntudatos nagy konzervatizmussal kegyeletesen megőriztek. Ne felejtsetek el különösen azt, hogy Magyarország múltjának ősi vármegyei szer-

vezet az alakja, amely ugye lehet Magyarország közszabadságának hanyatló korszakában, úgy, mint számtalanszor a múltban, maholnap ismét utolsó menedékhelyévé válhatik nemzeti létünknek és ősi alkonyunknak.

A beszéd végeztével *Ivánka Pál* főszolgabíró tartott felolvasást. A magyar társadalmi közigazgatás szervezéséről.

Horthy Béla késmárki főszolgabíró olvasott fel ezután egy érdekes és magas színvonalon álló tanulmányt *Hunyár* Algeron aradmegyei t. főszolgabíró tollából, aki jelenleg az egyesület kiküldetésében a poroszországi Düsseldorfban tartózkodik és tanulmányozza a porosz községi íróviz-kérdését.

Fazekas Ágoston elnök lelkes szavakkal zárta be azután a közgyűlést és kifejezte reményét, hogy ez az összejövetel az összetartozandóságnak érzését csak növelte a törvényhatósági tisztikarban.

Délután banket volt, amelyen *Fazekas Ágoston* elnök a királyra mondott felkészítőit. *Neogrady* Lajos Szepes vármegye alispánja a vendégekre írtette poharát. *Majzik* Viktor hevesi alispán Szepes vármegye közönségét élte, *Lőrinczy* Jenő ungmegyei alispán dr. *Horváth Józsefet* és nejét köszöntötte fel, kiemelve azt az odaadó munkódszt, melyet a megyei tisztikar és a magyar közigazgatás érdekében kifejt.

A diszközgyűlést megelőzőleg az általános közigazgatási szakosztály tartott értekezletet. *Koller Sándor* alispán elnöklésével. Melegen üdvözi a megjelenteket, különösen gróf *Hadik Jánost*, aki meglátogatta a tisztviselőket azzal, hogy érdekeiket, de különösen a közigazgatás és így a nagyközönség érdekeit is érintő egyes száraz kérdéseknek tárgyalásában részt vett. Az ülés végül elintézte az elébe utalt ügyeket. Ezután a *Járás* szakosztály tartott értekezletet, *Ivánka Pál* elnöklésével.

Orvos nélkül. Debreczen városi tisztifőorvosa dr. *Tüdös Kálmán* évek óta panaszkodik, hogy Debreczen külsőségein, amelynek területe többszörösen nagyobb, mint a város maga, egyetlen orvos látja el a szolgálatot. Ennek az egyetlen egy orvosnak harmincznyolcezer ember egészségére kell ügyelnie. De nem ügyel, mert lehetetlenség is ilyet kívánni egy embertől, aki egy személyben az óriási külsőségen még a halottkémi szolgálatot is teljesíteni köteles. Emiatt többször megesik, hogy a halottat szekéren kell bevinni a városba kémlés miatt. *Tüdös főorvos* a lehetetlen állapotokról a következőket mondja:

— Az az állapot, hogy harmincznyolcezer ember egészségére egy orvos ügyeljen fel, fenn nem tartható tovább. Ennek a harmincznyolcezer kültelki embernek se babája, se patikája nincsen. Előterjesztésemben óhajlandónak vélem a külterületet négy körzetre osztani s minden körzet kapjon orvost, gyógyszerért és szülésznőt. Ma az egy orvos ellen akár mindennap lehetne fegyelmit indítani, de én azt tartom, hogy az orvos nem hibás. Halottkémlést és beteglátogatást végezni nem lehet egy embernek oly ropant területen. Az idevonatkozó törvény előírja, hogy minden étezer lakos után egy baba alkalmazandó. Debreczen külterkein tehát legalább tízenyolcezer szülésznő kell.

EGYESÜLETEK

(—) A Budapesti Szünidei Gyermektelep Egyesület vasárnap tartotta évi közgyűlését. A közgyűlés, amelyet dr. *Szirmai Richard* alelnök vezetett, a választmány mult évi jelentésének, valamint a társadalmi ügyek elfogadása és a tisztikarnak adott felmentés után megállapította a következő évi költségvetését, amely szerint a bevételeket 20,000, a kiadásokat pedig 43,000 koronával irányozták elő, tehát 23,000 korona kiadás fedezetlenül maradt. Ennek a hiánynak fedezetéhez szükséges összeget az egyesület a társadalom jótékony-ságától reméli és várja. A költségvetés letárgyalását a tisztújítás követte.

(—) A Magyar Szakírók Országos Egyesülete szombaton tartotta tízedik évi rendes közgyűlését. Az egyesület tízéves fennállását az őszszel egy díszülés keretében fogják megünnepelni. *Gelléri* elnöki megnyitójá után dr. *Radványi László* jegyző tett ezután előterjesztést az egyesület mult évi tevékenységéről. *Juttassy Ödön* indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott a vezetőségnek. Dr. *Radványi László* indítványát terjesztett be aziránt, hogy a hírlapbélyegeknél két fillérről egy fillérré való leszállítása, valamint a hírlapelőfizetési felhívásoknak egyfilléres hírlapbélyeggel való portó-zása érdekében intézzenek felterjesztést a kereskedelemügyi miniszterhez. A közgyűlés az indítványt elfogadta és *Juttassy Ödön* indítványára kimondta, hogy a kereskedelemügyi miniszternél az előfizetési díj beküldésére szolgáló postautalványok árának leszállítása érdekében már régebben tett előterjesztésének elintézését megsürgeti.

SPORT.

Az első magyar világbajnokság.

— A stockholmi Olympiád küzdelmei. —

Anglia és Dánia a labdarugás döntőjében.

Budapest, július 1.

A világ legklasszikusabb sporteseménye, az Olympiai Játékok, szombaton vették kezdetüket Stockholmban. Az első napon mi magyarok nem vettünk részt semmi küzdelemben, annál mozgalmassabb és szomorubb volt a vasárnap a mi részünk. Délelőtt kezdte már üldözni a szerencsétlenség a magyar fiukat és bizony estig három súlyos vereséget szenvedtek. A birkózás-bajnokság közep A) csoportjának egyik legjogosultabb aspiránsa: *Zólyomi Gyula*, az MTK. tagja tréning közben — amelyet *Vargával* folytatott — súlyosan megsérült. Melkasa megroppant és ma fogják megröntöngenezni. Délelőtt folyt le a czéllövő csapatverseny, amelyet Amerika nyert meg 1638 ponttal. A legelső világbajnokságot tehát az Egyesült Államok nyerték. Mögöttük második és harmadik Anglia, illetve Svédország lett. Összesen tíz nemzet vett részt a czéllövészetben és Magyarország a legutolsó lett. Délután kezdtek el még a lawn-tennist is, ahol csak egyetlen egy előmérkőzést sikerült *Kehrlingnek* megnyerni. A páros versenyekben azonban négyszer kikaptunk délafrikai ellenfeleinktől. A legszűgyenteljesebb vereség azonban csak ezután következett. A magyar válogatott csapat a football-tornának elődöntőjében Angliával összekerülve, 7:0 arányú vereséget szenvedett. A mindenki által titokban tippelt világbajnokságtól a footballban, ime eles-tünk. Reálisan nem is nyerhettük meg a mérkőzést mestereinktől, de ilyen nagy arányú vereségre talán a legpesszimistikusabb sprotemann sem számított. Tény az, hogy a balszerencse nagyon hozzásegődött a magyar csapathoz és — sajnos — a mérkőzés utolsó percéig kitartott mellettük. Rekkenő hőség, két beteg játékos — *Borbás* és *Károly* — beállítás, belső viszályok, önző csatárjáték, a balszárnny teljes letérése segítette az angolokat goal-jaikhoz, amelyek közül kettő szabálytalanul került a magyar hálóba.

Mindennek daczára, reprezentatív csapatunk a mérkőzés felerészében méltó ellenfele volt a világbajnokjelölt teamnak. Eredményt azonban a fentemlített okok miatt nem tudtak elérni. Reméljük a *Vigaszdíjért* folyó küzdelmek sikerülbek lesznek, amelyeken az összes kiesett nemzetek résztvesznek.

A mai — harmadik — nap már sokkal eredményesebb volt. Az egyéni czéllövőversenyek kerültek döntésre 5-ös czélláblakkal és a 300 méteres távolságból ifjabb *Prokop Sándor* a Budapesti Egyetemi Atlétikai Club tagja husz lövés közül huszszor talált és 97 kört ért el. Ezen fényes eredményével (az elérhető legtöbb kör száma 100) hihetetlenül nagy konkurencziában első lett és az 1912-ik Stockholmi Olympiádon az első magyar világbajnokságot ő nyerte.

Az első nap részletes eredményei a következők voltak:

Labdarugás.

Ausztria—Németország 5:1. A football-torna előmérkőzésein osztrák szomszédaink az első napon Németországgal kerültek össze s 5:1 arányban könnyű győzelmet arattak a gyenge ellenfél fölött. A gyönyörű időben lefolyt mérkőzést *Willings* hollandi bíró vezetése alatt a Rasunda-pályán játszották 1200 főnyi közönség előtt. A trónörökös is megjelent e matchen. Az első félidőben a fényes összjátékot mutató németek vesznek sok támadást s az ő javukra végződik a félidő 1:0 arányban. A második félidő elején a német kapust az osztrák csatárok megrugják; a harezképtelenné vált játékot a halfedezet váltja fel. A csonka csapat ellen az osztrákok a második félidőben 5 goalt érnek el s így végeredményben 5:1 arányban győzelmet aratnak.

Hollandia—Svédország 3:2. A stadionban nagy közönség nézte végig a mérkőzést. A match, melyet *Simmons* bíró vezetett, döntést csak meghosszabbítás után eredményezett, mert az első félidőben 2:1-re vezető hollandok nem tudták megakadályozni,

hogy a svédok a második féldobben ki ne egyenlitsenek. A meghosszabbítás végül meghozza Hollandiának a minimális goal-különbséggel megszerzett győzelmet.

Finorszag—Olaszország 3:2. A finn—olasz küzdelem is 2:2 eldöntetlen eredmény után meghosszabbított. Végül a finnek egy goalal győzték le ellenfeleiket. Bíró a bécsi Meisels volt.

A második nap eredményei a következők voltak:

Anglia—Magyarország 7:0. Grotthof a holland bíró félkörtökör adja meg a sípjelt a mérkőzés megkezdésére. 8000 főnyi közönség jelent meg a meleg nyári napon, melynek forróságát gyenge szél teszi némileg elviselhetőbbé. A magyarokat a pályára való bevonulásnál éjenzéssel és tapsal fogadta a közönség, melynek sorából kiválik a svéd trónörökös, kezét fog a magyar fiukkal és ő biztatja őket a küzdelemre. Magyar kornerrel kezdődik a mérkőzés. Anglia támadását Rumbold leszereli. Sebestyén beadását Bodnár a kapu mellé juttatja. A 17. perczben esett angol gól után az angol Hammett sebesséve kiviszik a pályáról (huszonöt percz.) — Borbás lerohan, majd Sebestyén Patakinak adja a labdát, ki azonban hibáz. Bíró, Pataki és Schlosser összejátszóként korner érünk el; Károly mellé fejele. Pataki és Károly támadását az angol kapus menti (38 p.) Schlosser és Bíró támadásából eredménytelen korner. Rumbold az angol támadást leszereli. Borbáshoz adja a labdát, azonban az önző játzó Bodnár ismét gól mellé lö. Szünet után a svéd trónörökös a magyar játékosokkal kezét fogott és mind-egyiket megszólításával tüntette ki. A féldőt a magyarok heves támadása vezeti be, de az angolok már az ötödik perczben a 4-ik, majd a 7-ik perczben Woodward révén az ötödik gólt lövik. A 10-ik perczben Hoare a hatodik gólt lövi. Kevésell után Payer miatt az angolok tizenegyeshez jutnak. Woodward lövését azonban Domonkos védi. Ettől kezdve 25 perczet át a magyarok szakadatlanul támadnak, de hihetetlen balszerencse üldözi őket. Ekkor a magyar csapat a közel fél óráig tartó üldöklő tempó miatt visszaesik. Vágó a fáradságtól kimerülve összeesik. Az angolok támadást támadásra vezetnek és egy cornerből kifolyólag Hoare a 44-ik perczben a hetedik gólt lövi.

A magyar csapatban kifogástalan játékot Károly, Sebestyén és Vágó produkált. Domonkos a 11-est bravúrral mentette, a goalok verhetetlenek voltak. A backpárban Rumbold messze kimagaslott Payertől. Bíró egy kissé lassú volt. A esatársorban Bodnár nagyon önzően játszott, de a baloldali és a center-esatár abszolút rossz volt. Egyetlen rendes akciója nem volt se Schlossernek, se Borbásnak. Pataki nagyon gyengén játszott.

Finorszag—Oroszország 2:1. A vasárnapi eldöntött első párja volt a két politikai rivális. A küzdelemből ugyancsak a finnek kerültek ki győztesen, bár itt is csak egy goalal tudták verni ellenfelüket. Legközelebbi mérkőzésüket az angolokkal kell megvívniuk a finneknek.

Dánia—Norvégia 8:0. A vasárnap második magyaranyu győzelmét a dánok vívták ki Norvégia csapata fölött. Az első féldő eredménye 3:0 volt, míg a másodikban még öt goalt rugtak a dánok, akiknek különben valamennyi résztvevő között a legnagyobb szerencséjük volt.

Hollandia—Ausztria 3:1. Vasárnap a holland csapat volt az osztrákok ellenfele. Reánk, magyarokra nézve mindenesetre vigasztalólag hat, hogy régi riválisunk szintén vereséget szenvedett, még pedig nem az előreláthatólag világbajnokságot nyerő angoloktól. A mérkőzést a hollandok 3:1-re nyerték meg, miután már a 15-ik perczig 2 goalt értek el.

A hétfői vigasz-versenyen Austria győzött Norvégia ellen 1:0 és 0:0 arányban.

Czéllovészlet.

A czéllovészlet csapatversenyét vasárnap bonyolították le. A győztes az amerikai csapat lett 1638 ponttal. Második lett Anglia 1600 ponttal, harmadik Svédország 1574 ponttal. Negyedik Afrika 1531 ponttal. Ötödik Franciaország 1517 ponttal. Helyzetlenül végeztek sorban a norvég, görög, dán, orosz csapatok és utolsó helyen Magyarország.

A hétfői 300 méteres czéllovészlet-versenyben első lett Prokop (magyar) kilencvenhét ponttal, a második díjat Osborn (amerikai) nyerte holtversenyben Skeber-rel, mindkettőn 95 pontot érve el. A második helyért való döntő mérkőzésben Osborn 98 pontot ért el s így a második helyre került, míg Skober harmadik lett.

Lawn-tennis.

A lawn-tennis versenyek előmérkőzéseiben vasárnap a magyar Kehrling legyőzte Hansent.

A páros versenyekben a Zsigmondy-Kehrling-pár az afrikai párral került össze az előmérkőzésben s a magyarok itt elvesztették a küzdelmet. Az

afrikai pár 6:4, 6:0, 6:2 arányban verte meg ellenfelét.

A tenisz egyes-versenyben ma Tapscott (Dél-Afrika) győzött Pipesóval szemben (3:6, 7:5, 4:6, 7:5, 7:5) L. Salm gróf (Ausztria) győzött W. Boströmmel szemben (Svédország) 7:5, 6:4, 6:1 A. Zborzil (Ausztria) győzött K. Fuchsszal szemben (Csehország) 6:4, 6:2, 6:1 arányban. Heyden (Németország) és Kelemen (Magyarország) később játszottak. Heyden győzött 6:3, 7:6, 7:5, 7:5 arányban.

A hétfői lawn-tennis versenyben Müller (német) győz Zsigmondy (magyar) ellen 6:1, 6:2 és 6:0 arányban, Zemba és Justh (csehek) győztek Peterson és Langard (norvégek) ellen 6:1, 6:2, 6:4 arányban.

A budapest—konstantinápolyi auto-lura.

Budapest, július 1.

A királyi automobil-klub törökországi tura-utjának startja szombat reggel volt. A Kigyó-téren gyülekező automobilisták nagy feltűnést keltenek és daczára a korai időnek, nagy tömeg nézte végig a startot.

Egymásután vonultak fel a tarka zászlókkal fölkesített tura-autók és elhelyezkedtek a Kigyó-téren és az Eskü-úton. Huszonöt kocsi állt indulásra készen, amelyeken hetvenöt résztvevő megy Konstantinápolyba. A résztvevő autók közül tizenhét magyar, kettő osztrák, négy német, egy svájci és egy amerikai.

A start előtt nagy sürgés-forgás támadt a téren, az autók vezetői elhelyezkedtek a kormányzó-készülék mellett és mindenki szemére huzta a szemüveget. Pont öt órakor kezdetét vette a start. Az indulásnál jelen voltak gróf Zichy Béla Rezső, az Automobil Klub alelnöke, Pivny Béla titkár és még számosan. Az első autó után sorba indult a többi kocsi is.

Az indulók névsora a gépek erőssége szerint meghatározott indulási sorrend szerint a következők:

1. Gróf Zichy Béla Rezső (London). 2. Gróf Hardegg Hans (Wien). 3. Dr. Delmár Tivadar (Budapest). 4. Báró Bánffy Albert (Választ). 5. Vértess Vilmos és Zubkovic László (Budapest). 6. Ralph L. Selhainmald (Newyork). 7. Gróf Károly Mihály (Budapest). 8. Kellner Alexis (Berlin). 9. Fejérvári Jenő (Beszterce). 10. Kuchel Lajos (Budapest). 11. Gróf Teleki Pál (Péher-szék). 12. Klósz Pál (Budapest). 13. Valentin Ernő (Berlin). 14. Rácz Vilmos (Budapest). 15. Strasser Ernő (Berlin). 16. Dr. Babochay Géza (Budapest). 17. Tibor Károly (Budapest). 18. Reviczky Tibor (Nézsza). 19. Hubert Richárd (Budapest). 20. Dr. Csiki Ferencz (Kolozsvár). 21. Schnitzer Lulu (Budapest). 22. Kováts Géza (Nagybánya). 23. Werlin Jaques (Budapest). 24. Breitenmoser Agoston (St. Gallen, Svájc). 25. Balla György (Marosvásárhely).

A turaut végpontja Yalowa fürdőhely, ahol a fürdőhely igazgatósága a résztvevőket vendégül fogadja két napra.

Minden kocsi tulajdonos, aki az egész turautat a programszerű időben befutotta, a Királyi Magyar Automobil Klub aranyplakettjét nyeri el. Minden programszerűen Konstantinápolyba érkezett kocsi ezüstplakettet kap. Nem programszerűen Konstantinápolyba érkezett kocsik bronzplakettet kapnak. Ezenkívül nagyszámú tiszteletdíj is kerül kiosztásra.

Az első napon huszonöt résztvevő közül csak tizenkilenc maradt versenyben, kik szombaton este 7 órakor érkeztek meg minden baj nélkül Kolozsvárra. Mint egy távirat jelenti, az első utazás teljesen rendben folyt le, Kolozsvárról Tusnád-fürdő felé folytatták utjukat a versenyzők.

( ) Alagi (lovaregyleti) meeting.

A Magyar Lovaregylet által Alagon rendezett négy napos nyári meeting első két napja ünnepnapon folyt le és ennek megfelelően a versenyek látogatottsága egészen rekordot jelentett. A nyugati pályaudvarról elindult számos különvonat zsefolásig megtelt, a versenyterén pedig szinte életveszélyes volt a tolongás. Az első két nap eredményével a versenyek rendezősége minden tekintetben meg lehet illyképpen elégedve. De még a közönség is jól érezte magát, eltekintve azoktól az apró bajoktól, amelyekhez a mi jó budapesti közönségünk már eléggé hozzászokhatott, annyira, hogy talán még álmában sem merne arra gondolni, hogy lehetne a versenytérre kényelmesebben is eljutni, ott megfelelő ülőhelyhez jutni stb. Általában jó sportban volt részünk, a start nem is volt oly gyakran rossz, mint máskor, fogadott lovak is győztek, más-

részről egyes szerencsések nagy kvótát fogtak és így a mulatság közmegelegedésre szolgált.

A szombati megnyitó versenynap főszámát a 10,000 koronával dotált két évesek részére kiírt *Ligeti-díj* képezte, amelyben 16 ló vette fel a versenyt. Legtöbb bizalommal *Clara*, *Adular* és *Tola* felé fordultak, a győztes azonban általános meglepetésre Rohoney Gedeon *Mumusa* lett *Clara* előtt, míg a fene rosszul startolt *Adular* harmadik helyre szorult. *Mumus* váratlan győzelmé jó 14-szeres kvótához juttatta híveit. Egy másik érdekes versenye volt e napnak a *Kétéves nyeretlenek versenye*, melyben a Springer-istálló *Szépítőj* aratott könnyű győzelmet a nagyartartott *Adamello* ellen.

A vasárnapi versenyek chief-eventje a 20,000 koronával díjazott *Tátra-handicap* volt. A gazdag mezőny favoritja kedvező istállóhírek alapján Geist *Munkása* volt. Mellette még ugyancsak Geist-féle lovak kerültek kombinációba. Sikerült start után *Slatin Pasha* helyezkedik az élre és gyors iramban vezeti a mezőnyt a cél felé. Mintegy 100 méterrel a cél előtt rövid ideig tartó finish fejlődik *Slatin Pasha*, *Grif* és *Ingeborg* között, amely végül *Slatin Pasha* meglepetésszerű győzelmével végződik. A *Dunakeszi díj* 5000 koronás prémie-mát a bécsi Derby negyedikje: *Marasesti* nyerte meg, a holtversenyben beérkezett *Heros* és *Zoltán* előtt.

A versenyek részletes eredménye:

— Szombat, —

I. *Imreházi díj*. Díj 5000 korona. Táv 1600 méter. 1. Geist G. 36 sk *Csecc-baba* 48 és fél kg (Kozuch), 2. Mautner V. 56 sm Fényes-Bogár 58 kg (Korb), 3. Tápiószentmártoni ménes 46 pm *Pigaro* 57 kg (Janek). Futottak még: Hindu, Dalnok, Csavargó. Egyhosszal nyerve, rövid fejhosszal harmadik. Tot.: 10:76, 20:68, 44

II. *Handicap*. Díj 3000 korona. Táv 1800 méter. 1. Br. Springer G. 36 sk *Elegie* 45 kg (Schuster), 2. Péchy A. 36 sm Nándor 53 kg (Ferguson), 3. Rohoney G. id stpher Togo 46 kg (Lipták). Futottak még: Tüz, Dummer Kerl, Variante, Parázs, Lamoral, Rex, Pírok, „1000”. Nyakhosszal nyerve, ötnegyedhosszal harmadik, félhosszal negyedik. Tot.: 10:43, 20:60, 40, 54.

III. *Ligeti díj*. (Kétévesek.) Díj 10,000 korona. Táv 1000 méter. 1. Rohoney G. fk *Mumusa* 50 kg (Lipták), 2. Hg Festetich stpk *Clara* 52 és fél kg (Baluska), 3. Br. Springer G. pm *Adular* 54 kg (Carslake). Futottak még: Tresa, Iola, Nagykőrűi, Gyöngyszem, Szakajtó, Dallos, Gallia. Fejhosszal nyerve, félhosszal harmadik, rövid fejhosszal negyedik. Tot.: 10:142, 20:42, 36, 34.

IV. *Kétéves nyeretlenek versenye*. Díj 5000 korona. Táv 1100 méter. 1. Br. Springer sk *Szépítőj* 54 és fél kg (Carslake), 2. Egyedi L. pm *Adamello* 56 kg (Miles), 3. Geist G. sm *Trakta* 56 kg (Korb). Futottak még: Fram, Vörösterony, Zagyva, Edgar, Faczér, Epsom Tanczos, Madelon, Jós, Ecaterini, Casimir II., Briquet, Presco. Félhosszal nyerve, két és félhosszal harmadik. Tot.: 10:32, 20:36, 44, 98.

V. *Kétéves nyeretlenek eladóversenye*. Díj 2000 K. Táv 1000 méter. 1. Lossoney Gy. stpk *Vendetta* 54 kg (Ferguson), 2. Dávid E. pk *Izus* 49 kg (Baluska), 3. Jankovich-B. Gy. pk *Mór* 54 és fél kg (Guttman). Futottak még: Puica, Gyertünk csak, Kondwiramur, Barika, Torza, Kréta, Mavourneen. Egyhosszal nyerve, két és félhosszal harmadik. Tot.: 10:24, 20:26, 32, 42.

VI. *Hároméves nyeretlenek handicapja*. Díj 3000 K. Táv 1600 m. 1. Tápiószentmártoni ménes sk *Szemefénye* 54 kg (Miles), 2. Gr. Lumberg H. lov. tbnok sm *Normanne* 54 kg (Cockeram), 3. Gr. Zichy A. pm *Orom* 47 kg (Gutman). Futottak még: Brennerpass, Fecster, Tadmor, Dictum-Factum, Pirike, Evening Star. Háromhosszal nyerve, kéthosszal harmadik. Tot.: 10:61, 20:42, 68, 38.

VII. *Háromévesek eladóversenye*. Díj 2000 korona. Táv 1400 méter. 1. Egyedi A. pm *Bieskás* 53 és fél kg (Pusztér), 2. Bamberger I. sk *Anyuoci* 54 és fél kg (Janek), 3. Geist G. sher *Tabán* 56 és fél kg (Lipták). Futottak még: Nerdstern, Geneveva, Charmeuse. Nyakhosszal nyerve, háromhosszal harmadik. Tot.: 10:50, 20:32, 26.

— Vasárnap, —

I. *Dunakeszi díj*. Díj 5000 korona. Táv 2400 méter. 1. Dr. Fischer H. 36 pm *Marasesti* 52 kg (Ferguson), 2. Badesco Gy. 36 sm *Zoltán* 50 kg (Gulyás), 2. Dobozi ménes 36 pm *Heros* 50 kg (Kozuch). Futottak még: Lékvár, Bad Boy, Arion. Másfélhosszal nyerve, holtverseny a második helyre. Tot.: 10:23, 20:24, 24 Zoltán. 22 Heros.

II. *Wetter-handicap*. Díj 3000 korona. Táv 1200 méter. 1. Br. Harkányi J. 36 sm *Abdul* 56 és fél kg (Janek), 2. Bamberger I. 46 pk *Natasa* 50 és fél kg (Iményi), 3. Mautner V. 36 pk *Du* 52 kg (Korb). Futottak még: Szabad, Wetter, Selavin, Rahl, Sármany, Dara, Ez Tipp, Veinard, Álca, Oh dear, Almanza, Pwna, „1000”. Forrás, Gyöngyölet. Egyhosszal nyerve, egyhosszal harmadik, nyakhosszal negyedik. Tot.: 10:41 20:40, 186, 126.

III. *Tátrai handicap*. Díj 16,000 korona. Táv 1600 méter. 1. Mautner V. 46 pm *Slatin Pasha* 45 és fél kg (Schuster), 2. Gr. Zichy A. 36 sk *Grif* 46 kg (Painter), 3. Dreher A. 46 sk *Ingeborg* 54 és fél kg (Varga). Futottak még: Re-Contrá, Jávör, Munster, Dinga Forgive,

St. Gilgen, Titan, Zergebak, Buzogány, Gateux, Taranto, Munkás, Golconda, Visz. Egyhosszal nyerve, háromnegyedrüsszal harmadik, fejhosszal negyedik. Tot.: 10:105, 20:02, 124, 84.

IV. Kétévesek versenye. Díj 5000 korona. Táv 1100 m. 1. Br. Springer G. pm *Tragopan* 57 kg (Carlslake), 2. Péchy A. sm Lump 57 kg (Ferguson), 3. Dobozi ménes pm Agrár 55 és fél kg (Janek). Futottak még: Briquet, Gránátos, Azért se, Lady Mary, Salvator, O'Du, Paris, Zalkfaló, Hangos. Félhosszal nyerve, másfélhosszal harmadik, rövid fejhosszal negyedik. Tot.: 10:18, 20:24, 34, 38.

V. Kétéves nyeretlenek handicappja. Díj 3000 korona. Táv 900 méter. 1. Tápiószentmártoni ménes pk *Miczi* 58 és fél kg (Miles), 2. Br. Springer G. pm *Aides* 59 és fél kg (Carlslake), 3. Dávid E. sk *Monóka* 52 kg (Baluska). Futottak még: Diana, Margit II., Bugris, Lappa, Slap-jack, Medina, Mircille, Pride of Gomba, Roulante, Rosina. Félhosszal nyerve, egyhosszal harmadik. Tot.: 10:55, 20:36, 34, 32.

VI. Eladó kétévesek handicappja. Díj 2000 korona. Táv 900 méter. 1. Badesco Gy. sk *Columba* 56 kg (Baluska), 2. V. An F. pm *Moral* 59 kg (Vivian), 3. Jankovich-B. Gy. pk *Sabina* 50 kg (Guttman). Futottak még: Rétes, Pipisko, Georgette, Pista bácsi, Luli, En hanc, Vadvirág. Félhosszal nyerve, ötnegyedrüsszal harmadik, fejhosszal negyedik. Tot.: 10:37, 20:36, 252, 52.

VII. Eladók versenye. Díj 2000 korona. Táv 1600 méter. 1. Dávid E. 66 pher *Napagodi* 55 és fél kg (Tausz), 2. Glaser A. 56 pher *Whisky* 58 és fél kg (Guttman), 3. Hg *Festetics* 46 sm *Inubertus* 64 kg (Pretzner). Futottak még: Pirók, Bieskás, Fogláló, Akác. Négyhosszal nyerve, öthosszal harmadik. Tot.: 10:02, 20:36, 30, 30.

Holnap ismét egy szép súlyelosztó verseny: a *Lomniczi handicap* szerepel a programmon, amely kétévesek számárrész nyitva. A tizenkét kötelezett közül a Springer-lovak (*Jacotot, Gullia, Aides*), továbbá *Clara* és *Biró II.* valamelyike fog győzni. Ezenkívül szép finisht helyez kilátásba a *Verőcsei handicap* is, melyben *Pesztorkának* — nagy sulya dacára — eminens esélye van, de megnyerheti a versenyt *Nem* is, ha csak valami van benne a régiből. Beleszóllhat a végkizdolombé *Robinette* is.

Típjaink a holnapi versenynapra:

- I. *Heros*—*Dalnok*.
- II. *Pesztorka*—*Nem*.
- III. *Springer-istálló*—*Clara*.
- IV. *Szépítő*—*Iola*.
- V. *Negropontes-ist.*—*Zagyva*.
- VI. *Normanne*—*Lamorak*.
- VII. *Várnagy*—*Vocativus*.

TÖRVÉNYSZÉK:

§ A bíróságok köréből. Balogh Samu volt nagyváradi kir. táblabíró, akit a király nemrég kuriai bírónak nevezett ki, ma tette le a Kuria teljes ülésében a hivatali esküt. Az új kuriai bírót az elnök a harmadik büntető tanácsba osztotta be. Az igazságügyminiszter dr. Mendelényi László, az igazságügyminiszteriumba osztott kir. ügyészt, a kir. Kuria elnöki titkárává nevezte ki. Az új titkár ma foglalta el helyét a kir. Kurian, miután előbb Günther Antal v. b. t. t. a Kuria elnöke, kezébe letette a hivatali esküt. A király az igazságügyminiszter előterjesztésére Horváth Bálintdebreczeni ítélőtáblai bírónak a kuriai bírói címet és jellegét adományozta és Horváth Dezső nyíregyházi törvényszéki jegyzőt a nyíregyházi törvényszékhez, Brommer Ödön nagyszentmiklósi járásbírói jegyzőt pedig a nagyszentmiklósi járásbíróihoz albirákká kinevezte.

§ A lipcsei kémkedési per. Lipcséből táviratozták: *Pfitzner* Elza könyvelő kémkedési ügyben ítéletet hozott a törvényszék. Vádlottat katonai titok elárulásának kísérlete miatt egy évi és három hónapi börtönrre, vs *évi becsületvesztésre és rendőri felügyelet alá való helyezésre ítélték*. Nagy hónapi vizsgálati fogságot beszámítottak.

§ Zsarolási kísérlet egy sorhajóhadnagy ellen. Turek Gabriella házvezetőnő bizalmas viszonyban élt H. Gyula cs. és kir. sorhajóhadnaggyal. Mikor azonban a hadnagy szakított vele, Turek Gabriella sehogysem akart belenyugodni a válásba, hanem fenyegető leveleivel kezdte üldözni. Először H. Gyula ügyvédjéhez intézett 1910. december havában ilyen fenyegető levelet, amelyben kijelentette, hogy ha nyolcz nap alatt nem ad neki a hadnagy 2000 korona végkielégítést, tudni fogja, mi a kötelessége és a hadnagy leveleit át fogja szolgáltatni a járásbíróihoz. Mikor ez a fenyegetés sem használt, magához a sorhajóhadnaggyhoz írt 1911. január havában újabb leveleket és ezekben azzal fenyegette meg a hadnaggyt, hogy gróf Montecuccoli tengernagynak és másoknak is tudomására hozza, hogyan bánt el

vele a hadnagy és mi jár ki annak, aki valakit tönkre tesz. A fenyegető levelek tartalma miatt a hadnagy zsarolás vétsége miatt tett büntető följelentést Turek Gabriella ellen. Mára volt kitérve ebben az ügyben a főtárgyalás a büntető törvényszéken Szepessy táblabíró elnöke alatt. Mint-hogy azonban a vádlottnő megidézhető nem volt és tartózkodási helye is ezidőszent ismeretlen, a bíróság kénytelen volt a mai főtárgyalást elnapolni.

§ Wölfling Lipót válóperc. Zürichből jelentik: *Wölfling* Lipót megbizta ügyvédjét, hogy *második felesége ellen a válópórt indítsa meg*. A volt királyi hercege legközelebb Párisba megy, ahol néhány értékebb tárgyat el fogja adni.

§ Az ügyvédszövetség közgyűlése. Az Országos Ügyvédszövetség szombaton és vasárnap tartotta meg első közgyűlést az ügyvédi kamara dísztermében. Az ország területén lévő összes szövetségi osztályok képviseltették magukat a közgyűlésen, úgy hogy a vidéki tagok száma a 700-at meghaladja. A közgyűlést *Pollák* Illés ügyvezető-elnök nyitotta meg, mire dr. *Blauner* Mór titkár terjesztette elő az évi jelentést, melyet a közgyűlés egyhangú helyesléssel vett tudomásul. Azután dr. *Szűcs* Miklós adta elő a pénztári jelentést, melyet szintén tudomásul vettek. Az elnök indítványozta ezután, hogy dr. *Erdélyi* Sándor lelépő főtitkárnak buzgó működéséért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott. Miután még az elnökség javaslatára az alapszabályok egyes pontait módosították, a tisztújításra került a sor. Közfelkiáltással megválasztották három évre a következőket: elnökök dr. *Kenedi* Géza, *Molecz* Dani (Pozsony), dr. *Nagy* Dezső, *Pollák* Illés, dr. *Sichermann* Bernát és dr. *Weisz* Ignác (Brassó), Titkárok: dr. *Blauner* Mór, dr. *Havlik* János, dr. *Hevesi* Illés és dr. *Vajda* József (Debreczen). Ügyészek: dr. *Bakonyi* Pál és *Balassa* Ármin (Szeged). Pénztáros dr. *Jacobi* Béla. Számvizsgálók: dr. *Muth* Gáspár (Temesvár), *Vámos* Béla (Ipolytúr) és dr. *Vermes* Károly. A tisztújítás után áttért a közgyűlés a napirend legfontosabb tárgyára, az ügyvédi rendtartás reformjának kérdésére. Dr. *Nagy* Dezső ismertette az igazságügyminiszter megbízásából készített rendtartás tervezet főbb vonásaiban. A közgyűlés, nagy tetszése mellett okolta meg a numerus clausus elleni állásfoglalását. Zajos helyeslés mellett mutatott rá arra, hogy a numerus clausus okvetlenül a kormánytól való függésre vezetne. A nagy tetszéssel fogadott tartalmas és nagyérdemű előadás után dr. *Vajda* József (Debreczen) zajos ellentmondások között a numerus clausus mellett érvelt, míg *Balog* N. Imre Nagy Dezső javaslatát pártolta. Ezután dr. *Aró* szólalt fel még a *Nagy* Dezső tervezete mellett, majd *Pollák* Illés elnök a tanácskozás folytatását vasárnap délelőttre halasztotta. Vasárnap délelőtt a szövetség folytatta a tanácskozásait, amelyeket most már dr. *Nagy* Dezső vezetett. Az elnök a folytatálagos közgyűlés megnyitása után bejelentette, hogy a temesvári, karánsebesi, lugosi és páncsovai osztályok meghívták a szövetséget, az elnök javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy a legközelebbi közgyűlést Temesvárt fogják tartani. Az ügyvédi rendtartás kérdésében dr. *Pollák* Illés szólalt fel. Szerinte a kar már állást foglalt a numerus clausus ellen. Dr. *Naszlaház* Ödön (Orsova) a numerus clausus mellett, dr. *Stern* Lázár (Nagybeaskerek) ellene szólalt fel, míg dr. *Barthalos* István (Pápa) a kötött vagy szabad ügyvédség kérdése fölötti döntés elhalasztását és az osztályok megkérdését indítványozta. Dr. *Stricker* Jakab (Sopron) és dr. *Grabner* László felszólalása után dr. *Nagy* Dezső előadót élt a zárás jogával. *Pollák* Illés indítványát is elfogadja. Ezután dr. *Havlik* János szövetségi titkár terjesztette elő jelentését a jegyzői kérdés tárgyában. Javaslata szerint a közgyűlés utasítsa az elnökséget, hogy az ügyvédi rendtartás reformjával kapcsolatban intézzen a belügyi és igazságügyminiszterekhez, valamint a képviselőházhoz feliratot a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése végett, továbbá létesítsen a Községi és Körjegyzők Országos Egyesületével oly értelmű megegyezést, hogy a két kar a magánmunkálatok megszüntetésével kapcsolatban a jegyzői fizetésrendezés iránt együttes mozgalmat indítson. Az elnök jelentette, hogy a jegyzői kar vezetőségével folytatott előzetes eszmecsere alkalmával látta, hogy a tervet kedvezően fogadják. A közgyűlés dr. *Havlik* János javaslatát egyhangulag elfogadta. Ugyszintén egyhangulag elfogadta a közgyűlés dr. *Popper* Tódor indítványát, mely szerint a szövetség az orvosi, mérnöki, építési és művészi érdekeltek körökkel egyetértésben az új adótörvény sérelmes intézkedései ellen mozgalmat indít. Az igazgatósághoz utasította a közgyűlés dr. *Mihálovits* Béla indítványát a közigazgatási tisztviselők képzettségének emeléséről, valamint dr. *Dömény* Lajos indítványát a szövetségi sajtó létesítéséről. Mivel ezzel a napirend kimerült, dr. *Nagy* Dezső zárószavában

kifejtette, hogy a közgyűlés nem maradt terméketlen, mert határozatai az ügyvédség és a köz javát szolgálják. Zajos éljenzés között a közgyűlést be-rekesztette.

§ Elvesztett nyugdíjigény. Hercege Esterházy Miklós hercege ezélt négy évvel elbocsájtotta szolgálatából uradalmi kormányzóját, *Haller* József udvari tanácsost s a fegyelmi szbályokra való hivatkozással, a nyugdíjhoz való jogosultságot is megvonta tőle. A volt kormányzó bepörölte a herceget nyugdíj iránt, de a soproni törvényszék a volt hercegi kormányzót keresetével elutasította, azzal a megokolással, hogy gondatlan intézkedéseivel a hatbizományi uradalomnak kárt okozott. A győri ítélőtábla a múlt héten foglalkozott a főlebbezással és négy napon át tartó tárgyalás és tanácskozás után a soproni törvényszék ítéletét jóváhagyta, a volt uradalmi kormányzót nyugdíj iránt való keresetével szintén elutasította, ámbár a vétkeiséget tetemesen kisebb körben állapította meg, mint az elsőbírósi ítélet, de azért az általa megállapított gondatlan károkozást is elég súlyosnak ítélte arra, hogy a volt kormányzó nyugdíjigényét elveszítse.

KÖZGAZDASÁG.

A jegybank helyzete. Az Osztrák-Magyar Bank június 28-áról ma megjelent státusa 106 millió korona adóköteles bankjegyforgalmat mutat ki, a múlt évi 38 millió korona adómentes bankjegytartalékkal szemben. A jegybank helyzete június utolsó hetében 226 millió koronával rosszabbodott. A piac tehát ultimó előtt fokozott mértékben vette igénybe a jegybankot. A váltótárca 150, a lombard állomány pedig 10 millió koronás emelkedést mutat. Ellenben az érczkészlet ismét csökkent 9 millió koronával s ma 120 millió koronával kisebb, mint a múlt év hasonló időszakában. Az érczkészlet állandó csökkenése a devizapiacban ieli magyarozatát. Pranger vezértitkár a legutóbbi főtanácsülésen rámutatott a külföldi fizetési eszközökben előállott nagy keresletre s kimutatta, hogy a jegybank a devizapolitikájában mindent megtett, hogy a piacot feliégithesse. A két státus a következőképen alakult a múlt és jelen felév utolsó napján:

	1912. jun. 30.	1911. jun. 30.
	ezer koronákban	
Bankjegyforgalom	2,298.541	2,273.557
Érczkészlet	1,592.154	1,712.140
Váltótárca	861.829	749.387
Lombard	125.690	63.249
Azonnal lej. tartozások	185.568	223.200
Adómentes bankjegytart.	—	38.532
Adóköteles bankjegyforg.	106.387	—

Amilyen nagy az ellentét a két státus között, éppen olyan nagy a különbség a múlt évi és a mostani devizaárfolyamok között. A múlt év első felének utolsó napján a londoni és berlini érczváltók kurzusai az érczparitás alatt állottak néhány fillérrel, míg ma az előbbi 1 korona 13 fillérrel, a berlini érczváltó pedig 34 fillérrel áll a paritás fölött. Egyelőre tehát teljesen alaptalan az a remény, hogy a jegybank a közel jövőben kamatlábát leszállítsa. Ilyen státus és ilyen devizakurzusok mellett nem válna a gazdasági élet hasznára, a kamatlábleszállítás. Igaz, hogy a június havi ultimó a legerősebb, azonban egyáltalánban nincs eremény arra, hogy a közel jövőben a pénzpiac helyzete kedvezőbben alakuljon.

Az ásványolajgyár közgyűlése. A Budapesti Ásványolajgyár Részvénytársaság tegnap megtartott közgyűlése elhatározta, hogy az 1911/12-ik üzletévi 214.405 korona 60 fillérnyi nyereség a korábbi évek veszteségei apasztására fordíttassék. Az igazgatóságba az eddigi tagokat: Berg Adolf, Pásztor Miksa, Hacker Bertalan és dr. Oppenheimer Jenőt, továbbá új tagul Weiss Gyulát, a vállalat ügyvezető-igazgatóját választották be. Az igazgatóság Berg Adolfot elnökévé választotta, Brüll Gyula műszaki igazgatót cégvezetői jogosultsággal ruházta fel és Mautner Elemér cégvezetőt helyettes igazgatónak nevezte ki.

Nagy árhanatlás a gabonatorzsdén. A budapesti gabonatorzsdén a földmívelésügyi minisztérium hivatalos kommunikéjének megjelenése előtt többben 46—47 millió métermázsára taksálták ugyan a buzatermést, a hivatalos kimutatás azonban mégis általános meglepetést keltett, mert az utóbbi időben érkezett kedvezőtlen jelentések alapján a

vidéki kereskedők, valamint a gazdák alig számlítottak többre 44—45 millió mm. hozamnál. A szombati hivatalos termésbecslés tehát általában nagy meglepetést keltett, ami a gabonafüzet ma üzletmenetében alaposan kifejezésre is jutott. A déli tőzsdén ugyanis a búzát 54, a rozst 50, a zabot pedig 40 fillérral jegyezték clesőbban, mint a pénteki zárlatkor. Azok a tőzsdelátogatók, akik a kettős ünnepeket arra használták fel, hogy személyesen győződjék meg a vetésről, állítólag azt tapasztalták, hogy a nagy hőség miatt egyik-másik vidéken megszorult a búzaszem, de e jelentéseknek alig volt valami hatása. Az üzlet lanyhaságához sok tekintetben hozzájárult az is, hogy a helybeli lisztgyáraknál 30 fillérral clesőbb árú alig lehetett elhelyezni a készbuzát és hogy a hoztömeges lebonyolításából a kontremín újra bátorságot kapott és szintén tömeges eladással szerepelt a piacon. Különösen zárlat előtt, amikor a forgalom hihetetlenül élénk volt, mutatkozott nagyon lanyhának az irány, mert a prognózis szerint túlnyomóan száraz idő várható.

A pénteki zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi búza 28, az áprilisi búza 24, az októberi rozs 25, az októberi zab 21, az új tengeri 7 fillérral clesőbbent, a júliusi tengeri változatlan maradt.

Balaton villamosművek alapkövének letétele. A Balatonvidék jövő fejlődésére nagy kihatással bíró esemény színhelye volt Péter Pál-napján a Balatonfűrésd szomszédságában fekvő Aszfó község. Ekkor volt az egész Balatonvidéket villamos árammal ellátni hivatott nagyszabású elektromos művek alapkövetéti ünnepélye. Az alapkövetéti ünnepély első szónoka Hertelendy Ferenc főrendiházi tag volt, aki lelkes szavakkal méltatta a Balaton Szövetség azon első realis alkotásának örösi nagy jelentőségét. Ezután felolvasták azokat az okmányokat, amelyeket az alapkö üregében helyeztek el. A villamos telep 3000 léerőt képviselő áramot fog szolgáltatni és fokozatosan tovább fejleszthető. A villamostelep áramvezető hálózatát körülveszi az egész Balaton partján. A tulsó partra pedig a Balatonba süllyesztett kábeleken vezetik az áramot. Az áramot nemcsak világítási czélakra, hanem ipartelepek hajtóerejére is felhasználják, így tehát a villamostelep balatonvidéki közgazdasági fejlődésének is jelentékeny tényezőjévé válik.

A Wiener Bankverein Pozsonyban. A Wiener Bankverein Pozsonyban nagyszabású fióktelepet szándékozik felállítani, sőt a tárgyalások ebben az ügyben már a befejezéshez közelednek. A fiók vezetője egy magyar főtisztviselő, aki jelenleg a budapesti telep egyik főosztályát vezeti, lesz. A másodfőnöki állásra a bécsi központ egy főhivatalnok van kiszemelve. A fiókban 20—25 tisztviselő kap helyet. Pozsonyban már élénken képviselve vannak a pénzügyintézetek, a helyi bankokon kívül a Leszámitoló Banknak és a Merkurnak fiókja, a Kereskedelmi Banknak és a Magyar Banknak kommanditja van Pozsonyban. A Zivnostenska Banka is készült fióktelep felállítására, a tárgyalások ebben az ügyben nem vezettek eredményre.

Menetrendváltozás a Kassa-oderbergi vonalon. A Kassa—oderbergi vasút közli, hogy folyó év július hó 1-től kezdve bezárólag folyó év szeptember hó 15-ig az 1. és 2. sz. gyorsvonat Lucivna-fürdő megállóhelyen, a 7. és 8. számú személyvonat pedig az egész idény alatt Sztreacsény állomáson feltétlenül meg fog állni. Továbbá közli, hogy a szepesváraljai h. é. v. vonalán július hó 1-től kezdve az új 729. és 730. sz. vegyesvonat fog közlekedni, mely előbbi d. u. 6 óra 45 perczkor érkezik Szepesolasziba és csatlakozást nyer a Kassa felé induló 7. és az Igló felé induló 316. sz. vonat, utóbbi Szepesolasziból este 8 óra 35 perczkor indul és közvetlen csatlakozást nyer a Kassáról este 7 óra 7 p. induló 6. sz. gyorsvonattól. Ezen változások miatt a 727. sz. vonat menetrendje is módosult, mely vonat d. u. 3 óra 50 p. érkezik Szepesolasziba és közvetlen csatlakozást közvetít a Kassán át Budapest felé induló 1. sz. gyorsvonathoz. Végre közli, hogy a rózsahegy—korytniczi h. é. v. vonalán folyó év július hó 1-től kezdve bezárólag folyó év augusztus hó 31-ig az új 1318. és 1319. sz. személyvonat fog közle-

kedni. Előbbi Rózsahegy-ről reggel 8 óra 17 p. fog indulni és felveszi a Kassáról érkező 4. sz. gyorsvonat csatlakozását, utóbbi d. u. 12 óra 13 p. fog Rózsahegy-re érkezni és a 8. sz. személyvonathoz csatlakozni, miáltal Korytnicza-fürdő-ről Kassáról és Ruttján át közvetlen csatlakozások létesültek. A részletes menetrendek az állomásokon kifüggesztett hirdetésekben és falimentrendeken találhatók.

Miért nem jön a „Nord-Stern“ Magyarországha. Biztosítási körökben érdekelt okát adják annak, hogy a „Nord Stern“ német biztosító miért ejtette el ama tervét, hogy Magyarországon is vezérképviselőt állítson föl a czéltől, hogy itt az élet-, baleset- és szavatossági ágazatokat művelje. A társaság vezérigazgatója akkor Pesten is járt és egy biztosítási nagysággal tárgyalta is, kiállításba helyezvén a vezérképviselőt felállítását. A biztosítási nagyság időközben máshol helyezkedvén el, a neki ígért vezérképviselőt, illetve jogot 20.000 K-ért egy másik kiváló szakférfiúnak ígérte, illetve adta el. A „Nord-Stern“ várattott magára, a kliens pedig sürgette pénzének ellenértékét és közvetlenül Berlinhez fordult, ahol megértette, hogy ő már lefizette a váltásdíjat, tehát sürgősen várja, hogy a boltot megnyithassa. Az ügy illetően való megismerése kínos szenzációt keltett a külföldben óvatos németek között és most már elhatározták, hogy a „Nord-Stern“ nem fog Magyarországon letelepedni.

Az aczetylén-szabályrendelet módosítása. A kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg az 1906. július 28-án kijadott aczetylén szabályrendelet 7. szakaszának 9. és 10. pontjait június 14-én kelt 42.946. számú rendeletével a budapesti kereskedelmi és iparkamara közlése szerint a következőképen módosította: 9. A töltő-telepek lakott helyektől 20 m. távolságban minden oldalról fallal körülrárt, állandóan jól szellőztetett tűzálló és csupán egyszerű és könnyű tetőszerkezettel ellátott épületnek kell lennie, melyben csak az aczetylén fejlesztő, a sűrítő szivattyú és recipiensek foglalhatnak helyet, míg a szivattyú hajtására szolgáló erőgéptől teljesen elkülönített helyen állítandó fel. E helyiségre egyébként minden tekintetben alkalmazást nyerne a jelen szabályrendelet vonatkozó rendelkezései. 10. Az aczetylén sűrítése csak nappali világosság vagy a töltő helyiségen kívül álló lámpa fénye mellett történhetik. A kívül álló lámpának oly módon kell elhelyezve lennie, hogy fényét kettős erős üvegfallal légmentesen elzárt nyíláson keresztül vesse be a töltőhelyiségbe s a lámpa távolsága a külső üvegfalltól legalább 1 méter legyen. A világítási berendezés teljesen a töltő helyiségen kívül létesítendő. Utóbbiban sem gázvezeték vagy csap, sem villamos vezeték vagy annak kapcsolója, biztosítéka stb. el nem helyezhető, sőt esetleges aczetylén lámpák is teljesen külön álló, kívül vezetett vezetékkel át táplálandók. A jelen szabályrendelet azonnal hatályba lép.

Még egy osztrák bank Budapesten. Hír szerint a budapesti piacczal élénk összeköttetésben álló *Maehrliche Escompte Bank* a magyar fővárosban telepet állít fel. Vagy önálló fióktelep létesítése, vagy pedig kisebb pénzintézet affiliálása útján. A tárgyalások több helyen folynak.

Hencz Károly birtoka. Hencz Károly munkapárti képviselő megvette a Vecsey-féle *ragyolezi* 1240 holdas birtokot 460.000 koronáért. A képviselő a mai napon már át is vette a birtokot. A képviselő a birtokot minden banktámogatás nélkül vette meg.

Az Első Magyar Biztosító az árvízkirosul takért. Az Első Magyar Biztosító Társaság mai napon megtartott választmányi ülésében az igazgatóság javaslatára határozatba ment, hogy az erdélyi orkán-katasztrófa, valamint a délmagyarországi árvízveszedelem károsultjainak segélyezése végett a társaság félszázados alapjának kamataiból 10.000 koronát bocsát a belügyminiszterium rendelkezésére.

Életbelépett az édesítő szerek állami monopóliuma. A mai napon életbelépett a mesterséges édesítő szerek forgalombahozataláról szóló törvény, amely tudvalevőleg állami monopóliummá teszi az édesítő szereket, elsősorban a sacharint, amely különösen a cukorbetegekre nézve bir nagy jelentőséggel. Mától kezdve e czikkeknak árát és forgalombahozatalát a kincstár szabályozza, ami természetesen elsősorban azt jelenti, hogy ezek a czikkek drágábbak lesznek és a közönségnek az a része, amely nem gyógyszerként, hanem a drága cukor pótlására használta a sa-

charint és a többi édesítőszer, ismét czukorfajtákat lesz kénytelen vásárolni, ha csak nem akar a tápértékben sokkal gyöngyöbb mesterséges szerekért is ugyanannyit fizetni, mint a természetes édesítő szerekért.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének terjeszkedése. A Gazdák Biztosító Szövetkezetének legutóbb Zentán, Szentesen, Makón, Lugoson és Beregszászon főképviselőket állított fel.

Hiteliszövetkezetek értekezlete. Az adónovella a szövetkezeteket érdeklő több fontos újítást tartalmaz, amelyek a legtöbb vidéki hiteliszövetkezet egészen készületlenül érték. Az adónovella 9. szakasza ugyanis az amugy is szükre szabott kedvezményekben csak azon hiteliszövetkezeteket részesíti, amelyek az állam által elismert valamely központi kötelékbe tartoznak. A központi kötelék fogalmát azonban a törvény nem precizizozta, ami a szövetkezetek közt nagy nyugtalanságot keltett. A legérgebb vidéki kötelék, a Tiszavidéki Hiteliszövetkezetek Köteléke felkérésére dr. *Hantos Elemér* országgyűlési képviselő a törvényjavaslat tárgyalásakor meginterpellálta a pénzügyminisztert, aki azt a választ adta, hogy a kormány nem óhajt monopolisztikus szervezetet, hanem már fennálló köteléket is elismer revizióképesnek, mert a kormány fő czélja ellenőrizni, vajjon a szövetkezetek megfelelő-e a törvényes feltételeknek, a vidéki nagy szövetkezetek mégis szükségét látták annak, hogy az autonómiájukat mélyen érintő intézkedés ellen állást foglaljanak. E czéltól vasárnap Budapesten értekezletet tartottak, melyen a vidék, főképp a Dunántul legfőkezebb, legrégebb, 40—50 év óta működő 34 szövetkezettel képviseltette magát. Az értekezlet elnökévé dr. *Szántó Sámuel* választotta aki határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint kérni fogják a kormányt, hogy a Tiszavidéki Hiteliszövetkezetek Kötelékét, amely a reviziót máj nyolce évvel ezelőtt alapszabályilag kikötötte, is merje el központi köteléknek, a vidék önálló szövetkezteinek pedig engedjen legalább egy évi haladékot, míg megfelelő szervezetet alkotnak. A memorandum elkészítésére dr. *Szántó Sámuel*, dr. *Freund Jenő* és dr. *Kuthy Sándor* tagokból áll bizottságot küldtek ki. Az értekezlet egyhangulag állást foglalt amellet, hogy a Pénzügyintézetek Országos Egyesülése szövetkezeti szakosztályt létesítsen, melybe a szövetkezetek kivétel nélkül belemennek. Rokonszenvvel találkozott az a terv is hogy a vidéki nagyobb hiteliszövetkezetek önálló szövetkezeti központot létesítsenek, ami a szövetkezetek ügyét egészséges irányban fejlesztené. Az értekezlet spontán ovációban részesítette dr. *Hantos Elemér* országgyűlési képviselőt, aki egyedül szállt fel a képviselőházban a hiteliszövetkezetek védelmére. A további lépésekkel az értekezlet az elnököt bizta meg, kinek önzetlen munkásságáért köszönetet szavazott.

Az új amerikai magyar bank. Legutóbbi számunkban már megirtuk, hogy az új amerikai magyar-bank, vagyis a Transatlantic Trust Company alapítási és szervezési munkája teljesen befejezte tett s most már csak az van hátra, hogy a new yorki főintézet és fióktelepeken kívül, szervezessenek azok a fióktelepek, ügynökségek is, amelyek a magyarországi kivándorlottak szempontjából fontosabb amerikai városokban fognak felállítani. Az alapítási munkálatok körül az elismerés oroszánrése báró *Kornfeld Pált*, a Hitelbanki agilis igazgatóját illeti. És nem feledkezhetünk meg a megalakulás ténye alkalmából *Zerkowit* Emil közgazdasági íróról, kitűnő hírlapíró kollégáinkról sem, aki egy teljes évtizeden át fáradhatlan kitartással propagálta ezt az intézményt, nagyban hozzájárulva ahoz, hogy ez most ebben az alakjában létesült is. Mint ennek az amerikai magyar pénzintézet budapesti irodájának a vezetője, két

MINDENKI

aki irodákban, hivatalokban, üzletekben a gyárakban a tisztaságot, kényelmet és egészséges életet szem előtt tartja

AZ „A. B. C.”-NÉL

hygien, tisztított kölcsöntörülközőknek, portörülközőknek, padlóruhának bevezetését, nagyon olcsó kölcsöntörülközők mellett házhoz szállítva és hetenként pontosan cserélve, olcsóval meg-

KEZDI.

„A. B. C.” Egyesült Fehérnemű Készítő Vállalat,

Eötvös-utca 30. szám. Telefon 45—26.

Külön osztály vendéglők részére.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknek és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az éjszakai gyomorrel 2—3 óra alatt teljesen rendező hatással bír. Az üveg 40 fillér. Nagy üveg 60 fillér.

ségkívül alkalma lesz majd arra is, hogy kitűnő amerikai tapasztalatait ezen a téren is legjobban érvényesíthesse.

Az „Unió“ biztosító forgalma. Az „Unió“ élet és gyermekbiztosító intézet m. sz. júniusban 1.670.000 korona értékű új kötvényt állított ki. Biztosítási összeg fejében 150.364 korona 64 fillér fizetett ki. 1912. január 1-től június 30-ig bezárólag 9.993.600 korona értékű új kötvényt állított ki. Biztosítási összegek fejében ebben az évben 1.017.539 korona 35 fillért és az intézet fennállása óta 19.496.422 korona 51 fillért fizettek ki.

Bünyvádi feljelentés az aradi Benoidgyár igazgatósága ellen. Aradról jelentik: A válságba jutott aradi Benoidgyár r.-t. tegnap tartotta Sármezey Endre ideiglenes vezérigazgató elnöklésével közgyűlést a részvényesek élénk érdeklődése mellett. A felolvasott igazgatósági jelentésből kitűnik, hogy az eddigi veszteség 450.000 korona. Ehhez hozzájárul még az utóbbi hónapokban megállapított 150.000 korona veszteség. Az igazgatóság ennél fogva a részvénytársaság felszámolását indítványozta, amit a közgyűlés elfogadott és a felszámolás keresztülvételére háromtagú bizottságot küldött ki. Az elnök ezután konstatálta, hogy az üzletmenetben sok hanyagságot állapítottak meg. Ezért bünyvádi utra terelték az ügyet, hogy a baj okozóit megállapíthassák. Végül Steinitzer Pál részvényes bejelentette, hogy az egész igazgatóság ellen megtette a megtorló lépéseket a részvényesek súlyos megkárosítása miatt.

Közüldemények szállítása. Beöthy László kereskedelmiügyi miniszter rendetileg hatályon kívül helyezte azt az intézkedést, hogy közúti cselekvőkre való közszállítványok csakis február 15. és augusztus 15. közt továbbíthatók vasuton, az év többi részében nem. Ezentúl a kőbányavállalatok az év többi részében különösen az őszi évadban is, akadálytalanul szállíthatják közüldeményeiket. A kereskedelmi miniszter azonban azt a kérelmet intézte a kőbányavállalatokhoz, hogy a lehetőséghez képest az őszi évad előtt bonyolítsák le szállításiukat.

Kis intézetek szanálása. A Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár tervbe vette néhány ingadozó pénzügyintézet szanálását. A takarékpénztár ilyen irányú akcióját már meg is indította, a mennyiben a Budapest-Józsefvárosi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaságnak nagyobb fedezethielyt engedélyezett. Ha az intézet státusa tüzetesebb megvizsgálás után sem lesz a már megállapított helyzetnél rosszabb és a felvett aktívákban nagyobb veszteség előállani nem fog, akkor meg fogják állapítani azokat a módokat és feltételeket, amelyek szerint az intézet a Lipótvárosi Takarékpénztárba be fog olvadni. Bármilyen módon fog történni a szanálás, a hitelezők kielégítésén kívül mindenesetre fog jutni egy bizonyos kvóta a részvényekre is. A Lipótvárosi Takarékpénztár még más kis intézetek szanálását, illetve fuzióját tervezi, de az akció sikere természetesen attól függ, hogy az illető intézetek státusa milyen képet fog adni. Mindenesetre csak elismerés illetheti a Lipótvárosi Takarékpénztár igazgatóságát, hogy ebbe a nehéz időben támogatására siet kis intézeteinknek.

A peronospora pusztítása. Az Ampelológiai intézet folyó hó 27-éről közli, hogy az elmúlt hét folyamán beküldött anyag alapján a Peronospora jelentkezőt a ezeldömölki (Vasm.), sümegi (Zalam.) veszprémi, váli (Fehérm.), szentendrei (Pestm.), szentlőrinczi (Baranyam.), topolyai, kulai, zsabynai (Bácsm.), vágsegyei (Nyitram.), dadai (Szabolcsm.) nagykarolyi (Szatmárm.), derecskei (Biharm.), lugosi (Krassóm.), zilahi (Szilágy), magyarláposi (Szolnokdobokam.), mezőszőlőesi (Kölozm.) és vávai (Hunyadm.) járásokban állapította meg. Ezekon kívül még sok beteg levél megfiúrt érkezett az intézetbe olyan járásokból is, melyekben a peronospora fellépése már az intézet előbbi értesítéseiben közölve lett. Az elmúlt hét esős, zivataros, sok helyen ködös, harmatos időjárása feletté kedvezett a peronospora terjedésének és az újabb fertőzéseknek. Ez okból minden erővel arra kell törekedni, hogy amikor az újabb közelebbiől végbement fertőzések kifejlődnek az az olajfoltok kiütnének, ami 8-10 nap múlva már várható, sehol se találjon a peronospora a fertőzésre alkalmas kénporozatlan fiúrt, permetezetlen levél. A permetezést és porozást tehát most a legnagyobb erővel kell végrehajtani annyival is inkább mert egyelőre nincsen kilátás hosszabb szá-

raz meleg, a peronosporát megakasztó időváltozásra. Az Ampelológiai intézet éppen ezen híradások teljességének érdekében sürgősen kér minden egyes szőlőbirtokost, hogy a peronospora legelső jelentkezésére vagy csak pusztá gyanújára is késedelem nélkül küldjön az intézetnek a beteg növényrészekből (levél, fiúrt, bogyó) mutatványt, még akkor is, ha a tulajdonos a bajt maga is felismeri, az ellene való teendővel tisztában van és nem igényli az intézet erre való tanácsait. A küldéshez postabérmes borítékokat, a védekezéshez utmutatást mindenkinek díjtalanul küld, aki eziránt hozzá fordul.

Torjeda sertésvesz. Magyarország állategészségügye ismét kezd veszedelmesen sülyedni arra a bizonyos balkáni nivóra, amelyről olyan szomorú tapasztalataink voltak 1910-ben. Az állatjárványok, különösen pedig a sertésvesz, rohamosan terjednek, miről egyébként minden szónál hangsúlyosabban beszélő képet fest az alábbi hivatalos kimutatás:

A betegség neve	Összesen közs. udv.	265	10	9	—	—
Lépfene	251	265	10	9	—	—
Vesztetség	216	232	5	5	—	—
Takonykór	52	61	4	4	—	—
Rag. szájs- s körömf.	19	101	—	26	1	—
Juhhimlő	22	30	1	1	—	—
Ivorsz. hólyagos kiüt.	45	111	—	—	5	10
Rühkór	212	248	—	—	17	31
Bivalyész	8	11	—	—	5	6
Sertésorbáncz	745	2098	137	426	—	—
Sertésvesz	1621	6458	168	952	—	—

Villamosok forgalma. A Városi Villamos Vasut igazgatósága most tette közzé folyó évi június havi bevételi eredményét. Eszerint június havában összesen 828.803 korona bevétel értett el. A múlt év ugyanezen hónapjában a bevétel 718.325 koronát tett ki. A folyó év január 1-től összes bevétel 4.807.142 koronára rugott, a múlt év ugyanezen időszakában elért 4.085.886 korona bevétellel szemben. Tehát az első fél év alatt 721.256 koronával többet vett be, mint múlt év első felében. — A Ferenc József földalatti villamos vasuton június havában összesen 78.315 korona bevételt értek el. A múlt év ugyanezen hónapjában a bevétel 68.991 koronát tett ki. A folyó év január 1-től az összes bevétel 446.957 koronára rugott, a múlt év ugyanezen időszakában elért 382.996 korona bevétellel szemben.

Sorsolás. Az Erzsébet királyné szanatórium-sorsjegyek huszonegyedik húzását tegnap délelőtt tartották meg a szanatórium egyesület központi irodái helyiségében. A 40.000 koronás főnyereményt nyerte 3560 sorozat 73. szám, a 2000 koronás nyereményt 146-69, 1000 koronás nyereményt 3987-45, az 500 koronát 2176-38, 1135-69, 100 koronát nyertek: 5819-29, 1907-94, 3334-27, 3639-85, 5955-74, 50 koronát nyertek: 1201-21, 1698-53, 8-23, 4985-41, 4341-98, 5613-40, 1314-77, 2123-80, 4228-53, 2181-48. — Az osztrák Vörös kereszt sorsjegy mai húzásán a 30.000 koronás főnyereményt a 1240-36. számú sorsjegy nyerte meg. A 2000 koronás nyereményt a 9915-29. számú, 1000 koronát nyertek 907-30 és 1764-18. — Az 1856-os osztrák hitelsorsjegyek mai húzásán a következő sorsszámokat húzták ki: 62, 156, 762, 897, 956, 1164, 1304, 1377, 1455, 1650, 1770, 2040, 2297, 2386, 2600, 2767, 2848, 3007, 3040, 3042, 3111, 3281, 3453, 3591, 3677, 3740, 3766, 3813, 3888, 3943, 3976, 4060, 4150, 4159. A 300.000 koronás főnyereményt a 3007-16, a 60.000 koronát 762-2, a 30.000 koronát a 4066-89, a 10.000 koronát a 3040-27 és 3973-11, 4000 koronát nyert 2600-5 és 3976-58, 3000 koronát 1455-44, 1455-95 és 3591-45. számú sorsjegyek.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS,
Igazgató:
ERDŐS ARMAND

RÁCZ SÁNDOR

FŐVÁROSI
TANÁR
FIUNEVELŐ- ÉS
TANINTÉZETE

a Dunaparton, az Országház mellett s közel a Margitszigethez

Budapest, Személynök-utca 7

Előml, közép- és keresk. iskolai tanulók számára.

Német, francia, angol társalgás. Zene, torna, sport. Korrepetíció bejárók számára. Magántanulókra rendszeres tanulmányok. Elsőrendű fővárosi és állami közép- és kereskedelmi iskolai tanárok. — Akadémiai és egyetemi hallgatók számára külön pensio és jogi szeminárium.

Nyári szünidei telep: Párisban és Abbáziában. — A budapesti intézetben rendszeres tanítás az egész nyáron át. — Prospektust szívesen küld az igazgatóság.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, július 1.

A készáru piaczon ma kifejezetten lanyha volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a mul-tok eleinte tartózkodók voltak és igen rossz árakat ígértek, később azonban nyomottabb árak mellett valamivel jobb vételkedvet mutattak és így aztán mégis elkelt mintegy 15.000 q buza a pénteki árnál 15 fillérrel clesőbban. — A legdrágább eladási ár 12.40 korona volt 81 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 11.25 korona 77.5 kilós pestvidéki buzáért. Egyébb gabonáneműek közül az ó-rozs 10 fillérrel, az ujrozs 25 fillérrel clesőbb, a zab és a tengeri változatlan. — Forgalmomban körül: 1000 q ujrozs júliusi szállításra 9.40 koronás áron, 700 q ó-zab 10.80-11.00 koronás áron és 100 q tengeri 8.90 koronás áron, kocsiba rakva. A határidőpiaczon történekről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Kötetett:

O-buza. Tiszavidéki: 150 q 81 k 24.80 K, 150 q 81 K, 21.80 K, 100 q 81 kg, 24.70 K, 1300 q 81 kg. Pestvidéki: 200 q 80 kg, 24.55 K, 400 q 80 kg, 24.55 K, 150 q 80 kg, 24.50 K, 200 q 80 kg, 24.40 K, 400 q 80 kg, 24.30 K, 190 q 77.5 kg, 22.50 K üszökök. Felsőmagyar: 150 q 78 kg, 23.85 K, Bácskai: 4050 q 78.3 kg, 24.50 K, 300 q 78.2 kg, 24.35 K, 1200 q 78 kg, 24.40 K. Hartai: 1345 q 79.5 kg, 24.60 K. Uj buza. Tiszavidéki: 100 q 76 k 23.10 K, 3 hó aug. feladás. Pestvidéki: 2000 q 76 kg, 23.30 K 3 hó jul. feladás. Uj rozs. 1000 q 18.80 K ppar jul. szállítás. Zab. 200 q 21.80 K, 200 q 21.60 K, 200 q 21.70 K, 100 q 22. — K. mjnd kpf. Tengeri. 100 q 17.80 K vagonba.

Az árak korona értékben 100 kilogrammonként értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén, a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	24.25-24.40
"	76	—	80	24.50-24.70
"	77	—	81	24.55-24.85
"	78	24.---24.35	82	---
Fejérmegyei	75	—	79	24.05-24.25
"	76	—	80	24.20-24.45
"	77	—	81	24.25-24.55
"	78	23.90-24.15	82	---
Pestvidéki	75	—	79	24.05-24.25
"	76	—	80	24.20-24.45
"	77	—	81	24.30-24.55
"	78	23.90-24.15	82	---
Bánsági	75	—	79	24.20-24.40
"	76	—	80	24.30-24.55
"	77	—	81	---
"	78	24.---24.35	82	---
Bácskai	75	—	79	24.20-24.45
"	76	—	80	24.30-24.60
"	77	—	81	---
"	78	24.---24.35	82	---
Rozs	I. rendű uj	—	—	21.90-22.---
"	középmínőségű uj	—	—	21.70-21.90
Arpa	takarmány I. rendű	—	—	20.90-21.10
"	II.	—	—	---
Zab	I. rendű	—	—	22.10-22.60
"	II.	—	—	21.50-21.70
Tengeri	belföldi uj	—	—	17.55-17.85
"	ó	—	—	---
Köles	—	—	—	---

A határidőpiaczon Kötetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1912-re.

Buza	1913 áprilisra	11.86-87-75
Buza	októberre	11.64-65-45
Rozs	októberre	9.46-47-27-35-31
Zab	októberre	9.37-38-35-41-31
Tengeri	1913 májusra	7.62-63-59-64-58
Tengeri	júliusra	8.76-81-77-82-80
Tengeri	augusztusra	8.88-92-89
Káposztarepeze		

7 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza	1913. áprilisra	11.75-11.76
Buza	októberre	11.45-11.46
Rozs	októberre	9.31-9.32
Zab	októberre	9.32-9.33
Tengeri	1913. májusra	7.58-7.59
Tengeri	júliusra	8.79-8.80
Tengeri	augusztusra	8.88-8.89
Tengeri	szeptemberre	---
Káposztarepeze	augusztusra	---

Budapesti gabonaforgalom.
1912. június 27-ától 1912. június 30-ig.

Erkezett Elszállított

m é t e r m á z s a

Buza	38699	2114
Rozs	—	6980
Arpa	207	—
Zab	3081	8510
Tengeri	23001	1258
Liszt	216	29801
Korpa	—	3201

Értéktözsde.

A mai előtözsden a kedvező hivatalos vétés-jelentést igen szívesen fogadták, mindazonáltal az üzlet nehezen kapott lábra. A forgalom igen esakély volt. A nemzetközi értékek 1—2 koronával javultak és tartottan zárultak. A helyi piacon a városi vasutársaság kivételével, amely 1—2 koronával csökkent, valamennyi érték a múlt hetinél drágább áron cserélt gazdát. A készáru piacon ugyszólván kötés nem volt. A zárlat tartott, de esőndös volt. Délben a Jegybank kedvezőtlen kimutatósa igen rossz hatást tett, mindazonáltal az árfolyamokban lényeges változás nem volt. Nyár van már a börzén is s azt jelenti, hogy nem volt fizlet.

Az előtözsde követelt: Osztrák hitel 642.25—643.25, Magyar hitel 838.50—839.25, Leszámitoló 542, Jelzálog 463—464, Rima 768, Államvasút 726, Városi villamos 408.50—410.50, Magyar bank 653.50, Salgó 763

A déli tőzsdén követelt: Osztrák hitel 643—643.50, Magyar hitel 838.75—839.75, Magyar kor. 87.25—87.35, Jelzálog 462—463.50, Rima 767.50—768, Városi villamos 408.25—409, Hazai bank 300.75—391, Magyar bank 651.50, Agrár bank 528—529.25, Fabank 235, Drasche 1090—1100, Ált. közén 1028—1030, Salgó 762, Ujlaki 535—346, Temesv. szesz 555—561.50, Fegyver 359.50, Fehős 238—246.

Bécsi értéktözsde.

Bécs, július 1. (Magyar értékek zárlata), 4 száza féko arany-járadék 108.25 Tiszal és szegedi kölesön sorsjegy 28.— Magyar hitelbank részvény 838.25 Magyar leszámitoló és váltó részvény —, Rima murányi 767.90 Magyar ezukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 87.35, 4 százalékos magyar földheerm. kötvény —

Magy. nyerem-kölc. sorsjegy — Kassa-Oderbergi Vasutársz. — Magyar jelzálogbank —, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, július 1. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 száza lékos papir-járadék 87.80, 4 százalékos osztrák arany járadék 118.10 1860-as sorsjegy 1555, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 329.40 Bécsi Bankverein 529.25 Osztrák-magyar bank 2120. Déli vasut 95.35 Dunagőzhajózási r.-t. 1273. Dohány részv. 340.— Cs. k. arany (vert) 11.39. Német bankv. 117.95 Osztr. Lloyd 544.— 4.2 száz. ezüst jár. 87.80—89.10 Osztr. koronajáradék 87.35, 1864-es sorsj. — Osztrák hiteltörzseti részvény 644.75 Union-Bank 611.25 Osztrák Länderbank 528.— Osztrák-magyar államvasút 717.50 Elbavölgyi vasut —, Alpesti részvény 997.25 20 frankos 19.10, Londoni váltóár 241,27 Lipótkohó 779.— Török sorsjegy 235.20

Külföldi értéktözsde.

Berlin, július 1. (Értéktözsde.) Habár a lapok és bankok heti jelentései kedvező megítélésben részesültek, mégis az első időben egyetlen ténre sem tudott élénkebb tevékenység kifejlődni. Csak később nyilvánult meg kohóértékekben a Phönix-részvények favorizálása mellett vételkedv, amibez a kedvező konjunkturáról szóló jelentések adtak alkalmat. A gőzhajós értékek piacán is, ahol Hansa vezetett, élénkebb üzlet volt. A villamosági értékek is ezen iparág kedvező konjunkturájára érdeklődés tárgyai voltak. Egyébként a forgalom meglehetősen nyugodt volt. Közlekedési értékek közül csak Kanada és Santung volt nagyobb forgalom tárgya. A tőzsde tartott árfolyamok mellett meglehetősen szilárd irányzatban zárult. A készáru piac ipari értékei többnyire szilárdak voltak. Napi pénz a bírodalmi bank pótlékával együtt mintegy 5 és fél százalék, magánkamatláb 4 1/2 százalék, hosszú lejáratokra 2 1/4 százalék.

Berlin, július 1. Zárlat. (Saját tudósítónktól Zárlatok, jegyeztetik: 4.2 százalékos papirjáradék 89.25 4. százalékos osztrák aranyjáradék 96.10 osztr. hitelrészvény —, Déli vasut 18.20 orosz bankjegyek 215.50, 4 százalékos új orosz kölesön 90.50, Discont Commandit 185.20, Dinamitruszt 182.70, Harpeni 187.60. Unifikált török járadék 88.80, 4.2 százalékos ezüst jár 87.40, 4 százalékos magyar aranyjáradék 80.70, Magya koronajáradék 87.— Osztrák-magyar államvasut —

Bécsi váltóár 846.75 Olasz járadék —, Ált. villamos sági Edison 265.40 Geisenkircheni 188.60, Laurakohó 173.70.

Frankfurt, július 1. Zárlat. 4.2% papirjáradék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 96.40 Magy. ar-jár. 90.60 Osztr. hitelint. részv. 200.3/8 Osztrák-magyar államvasut 135.50 Északnyugati vasut —, Bustieh radi vasut —, Londoni váltóár 204.40, Bécsi Bank veorin 132.65 Villamos részvény —, 3 százaléko magyar aranykölesön 72.50, 4.2 százalékos ezüstjáradék 90.45, Osztrák koronajáradék 87.65, Magyar korona-járadék 87.10 Osztrák-magyar bank 149.80 Déli vasut részvény 18.3/8 Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 847.25, Párisi váltóár 81.50, Union bankrészv. —

Hamburg, július 1. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüs járadék 90.30, 1860. sorsjegy 174.—, Déli vasut 18.97 4 százalékos aranyjáradék 90.80, Osztrák hitelrészvény 200.75 Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 96.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék —

London, július 1. Angol consol 761/2.

Páris, július 1. (Zárlat.) 3 százalékos franczia járadék 92.62, Osztr. aranyjáradék 97.05 Magyar arany járadék 93.60, 5 százalékos bolgar kötvény 1896. évről 514.50 3 1/4 százalékos Olasz járadék 98.50 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 269.—, 5 százalékos marokkói járadék 534.— 4 százalékos 1890. román köles 94.— 4 százalékos amort. románjár. 1905. 93.—, 5 százalékos orosz járadék 104.50 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 102.30 4 százalékos spanyol jár. 91.80 4 százalékos unifikált török jár. 89.65 Török sorsjegy 205.— Török dohányrészvény 359.— Osztrák földhitelintézet 1340, Osztrák Länderbank 560.— Magyar jelzálog bank —, Banque de Paris —, Banque Ottomane 695.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 99.—, Meridionalvasut 596.—, Hartman gépgyár 822.— Rio Tinto 20.28, Sucerie d'Égypte 83.—, Tula 1024. Uríkányi köszén 169.—, Chartered 35.—, De Beers 493.50 East Rand 72.35, Jagersfontein 154.—, Trans. Land Compan 38.50 Váltó Amsterdamra (rövid) 208.87, Váltó német piacokra (rövid) 123.31, Váltó Bécsre (rövid) 104.43 Váltó Belgiumra (rövid) 1/8 Olasz arany váltó (röy) 1 1/8 Váltó Svájcra (rövid) 3/8 Csekk andonra 252.30 Magánkamatláb 2 1/8

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra	15.90—16.10
szepetember—december	12.—12.20
Durva korpa azonnali szállításra	15.90—16.10
szepetember—december	12.50—12.70

Budapesti értéktözsde				Maj záró árfolyam		Maj záró árfolyam		
Maj záró art.	PéNZ	ÁRU	Maj záró art.	PéNZ	ÁRU	Maj záró art.	PéNZ	ÁRU
Államadósság.								
M. kir. állami pénztárj. adóm. 4 1/2%	99 50	100 —	19 —	416.667	240	—	—	—
Osztrák koronajáradék — 4%	108 —	102 50	25 —	20.000	500	—	—	—
Magyar koronajáradék — 4%	87 75	37 95	22 —	38.334	800	—	—	—
Államkölesön vaskapu csejzárja 3%	72 75	78 75	—	—	—	—	—	—
1870. évi nyeremenykölesön —	266 —	210 —	16 —	200.000	200	—	—	—
Horrát-szalvonn reg. kárt. kötv. 4 1/2%	92 25	98 25	—	25.000	200	—	—	—
Magyar földheerm. kötvény 4%	89 —	90 —	13 —	45.000	200	—	—	—
Horrát-szalvonn földheerm. kötv. 4%	92 25	98 25	30 —	60.000	400	—	—	—
Bpest-csekesfőv. kölesön adóm. 4%	142 —	148 —	45 —	150.000	400	—	—	—
Tiszai és szegedi nyer.-kölesön 4%	90 35	90 85	40 —	150.000	400	—	—	—
Egyesített járadék papírban 4 1/2%	90 35	90 85	27 —	200.000	240	—	—	—
Egyesített járadék ezüstben 4 1/2%	113 25	113 75	108 —	7.200	500	—	—	—
Osztrák aranyjáradék — 4%	89 46	89 90	30 —	125.000	400	—	—	—
Osztrák koronajáradék — 4%	159 —	165 —	—	20.000	500	—	—	—
Osztrák államorszájatek 1860 — 4%	221 —	227 —	—	20.000	500	—	—	—
Osztrák államorszájatek 1864 — 4%	308 —	312 —	12 —	100.000	200	—	—	—
Osztrák csekesfőv. kölesön adóm. 4%	88 50	89 —	33 —	468.750	320	—	—	—
Bpest-csekesfőv. kölesön adóm. 4%	87 25	88 25	104.40	150.000	1400	—	—	—
Orosz államkölesön 1904. évről 5%	104 50	105 50	170 —	65.000	1000	—	—	—
Temes-Bégyav. szab. kölesön — 4%	91 25	92 25	33 —	175.000	400	—	—	—
Közléglevelek, elsőbbségek.								
Bélvárosi takp. r.-t. — 4 1/2%	97 50	98 50	36 —	32.000	500	—	—	—
Bélvárosi takp. r.-t. — 4 1/2%	92 —	93 —	32 —	20.000	500	—	—	—
Egyesült budapesti fűv. takp. 4 1/2%	98 25	99 25	26 —	50.000	200	—	—	—
Egyesült budapesti fűv. takp. 4%	90 —	91 —	120 —	25.000	600	—	—	—
Ganz és társa kölesönkötv. — 4 1/2%	67 —	68 —	37 —	10.000	200	—	—	—
Hazai bank r.-t. 6 1/2% kam. kötv.	101 25	102 25	90 —	80.250	600	—	—	—
Kébiratökök orsz. földhitelint. 6%	96 —	97 —	32 —	6.000	500	—	—	—
Kébir. orsz. földhitelint. 6 1/2% a. 4 1/2%	95 —	96 —	300 —	10.000	2000	—	—	—
M. agrár- és járadék. jár. viz. 4 1/2%	97 50	98 50	—	—	—	—	—	—
M. agrár- és járadék. záloglevél 4 1/2%	96 75	97 75	—	—	—	—	—	—
Magyar ált. takarékp. r.-t. 6 1/2%	99 —	100 —	—	10.000	400	—	—	—
Magyar ált. takarékp. r.-t. 4 1/2%	95 —	96 —	800 —	7.500	400	—	—	—
Magyar földhitelint. sz. talajj. — 4%	80 75	80 75	—	20.000	200	—	—	—
Magyar jelzáloghitelbank — 4 1/2%	95 —	95 —	20 —	15.000	200	—	—	—
Magyar jelzáloghitelbank — 4 1/2%	98 —	98 —	20 —	5.000	200	—	—	—
M. jelzáloghitelb. közs. kötv. 4 1/2%	98 50	99 50	200 —	3.200	600	—	—	—
M. jelzáloghitelbank közs. kötv. 4%	89 75	90 75	—	—	—	—	—	—
M. jelzáloghitelb. nyer. kötv. — 4%	120 —	123 —	—	—	—	—	—	—
M. jelzáloghitelb. covv. ny. kötv. 100 K	173 —	176 —	—	20.000	200	—	—	—
M. leszámit. és pénztárjatek. 60 évre 4%	90 —	91 —	31 —	10.000	200	—	—	—
M. leszámit. és pénztárjatek. 4 1/2%	97 50	98 50	0 —	6.750	400	—	—	—
Magyar orsz. közp. takp. — 4%	90 —	91 —	15 —	8.750	320	—	—	—
Magyar orsz. közp. takp. — 4%	97 —	98 —	18 —	8.000	300	—	—	—
Magyar takp. közp. jelz. — 4 1/2%	97 75	98 75	24 —	4.500	400	—	—	—
M. takp. közp. jelz. közs. kötv. 4 1/2%	97 25	98 25	40 —	8.000	300	—	—	—
M. takp. közp. jelz. közs. kötv. 4%	92 50	93 50	—	—	—	—	—	—
Osztrák-magyar bank — 4%	90 —	90 —	—	—	—	—	—	—
Pesti hazai takp. közs. kötv. 4 1/2%	97 75	98 75	35 —	3.200	200	—	—	—
Pesti hazai takp. közs. kötv. — 4%	88 75	89 75	—	5.000	200	—	—	—
Pesti hazai takp. záloglevél — 4%	80 50	81 50	20 —	20.000	200	—	—	—
Pesti magy. keresk. bank — 4 1/2%	98 —	99 —	54 —	20.000	150	—	—	—
Pesti m. keresk. b. közs. kötv. 4 1/2%	89 75	90 75	—	4.000	300	—	—	—
Pesti m. keresk. b. közs. kötv. 4%	97 50	98 50	—	2.100	300	—	—	—
Pesti m. keresk. b. közs. kötv. 4%	90 —	91 —	30 —	17.000	200	—	—	—
Adria m. tengerhajózási r.-t. — 4%	96 —	96 —	—	19.000	200	—	—	—
Budapesti közvil. vasut-társ. — 4%	87 —	88 —	34 —	80.000	200	—	—	—
Budapesti vill. vas. vasut r.-t. — 4%	87 —	88 —	—	15.000	200	—	—	—
Budapest-pesti vasut — 4%	89 —	90 —	35 —	110.000	200	—	—	—
Kassa-oderbergi vasut 1899. ar. 4%	90 —	91 —	22 —	20.000	200	—	—	—
1894. p. 4%	99 —	91 —	—	11.000	200	—	—	—
M. Tolyan- és tengerh. r.-t. 4 1/2%	98 —	99 —	—	10.175	300	—	—	—
Bankok.								
Angol-osztrák bank —	828 —	831 —	—	7.500	200	—	—	—
Budapesti bank részv. társ. —	402 —	404 —	—	8.000	400	—	—	—
Első magyar iparbank r.-t. —	393 —	391 —	160 —	441	1000	—	—	—
Fiumei hitelbank —	801 50	802 —	24 —	7.500	200	—	—	—
Hazai bank részvénytársaság —	814 50	815 50	—	18.000	300	—	—	—
Hermes m. ált. váltóüzlet r.-t. —	529 —	529 50	180 —	10.800	200	—	—	—
Horvát-szalvonn orsz. jelzálogb. —	829 —	829 50	—	10.000	200	—	—	—
Magyar agrár- és járadék. r.-t. —	889 —	889 50	—	185.600	200	—	—	—
Magyar ált. hitelbank —	652 —	652 50	28 —	10.000	400	—	—	—
Magyar bank és kereskedelmi r.-t. —	462 —	462 50	10 —	8.300	200	—	—	—
Magyar jelzáloghitelbank —	1880 —	1700 —	60 —	5.200	500	—	—	—
Magy. kir. szab. osztályosorj. r.-t. —	542 —	542 50	—	20.000	250	—	—	—
Magyar leszámitoló és pénzv. bank —	—	—	—	8.000	200	—	—	—
Magy. pénztár. közp. hitel. (r.-t. A) —	218 —	218 50	—	27.500	200	—	—	—
Magyar takarékp. közp. jelz. bank —	640 50	641 —	20 —	8.000	200	—	—	—
Osztrák hiteltörzset —	2065 —	2105 —	20 —	700	400	—	—	—
Osztrák-magyar bank —	4762 —	4765 —	—	8.000	600	—	—	—
Pesti magyar kereskedelmi bank —	614 —	616 —	—	18.000	200	—	—	—
Unióbank —	—	—	—	2.800	1000	—	—	—
Takarékpénztárak.								
Bélvárosi takarékpénztár —	660 —	663 —	70 —	3.000	400	—	—	—
Budapest-erzsébetvárosi tkp. —	526 —	533 —	16 —	20.000				

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Disznózsír (budapesti, vidéki) and Szalonna (városi 3 drbos, 4). Prices range from 126 to 150.

Kőbányai sertésvásár.

Július 1. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 32 kilogrammon felüli súlyban) 149—150 fillér.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától 1912. július 1.) Előző napi eladatlan maradvány 1155 sertés, 167 darab süldő.

Budapesti juhvásár.

1912. július 1. Felhajtott 218 darab juh. Árjegyzék: Elsőrendű ürű 74—76 fillérig, anyajuhok 71—80 fillérig.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Július 1. —

Kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter Berlanszky Sándor felsővisi járásbírói iradatizsolt.

BENYOVSZKY EZREDES ELTŰNÉSE

- Történelmi regény az alkotmányosság első éveiből. -

IRTA: DÉRI GYULA.

Ezt az állítását egy igen érdekes történet kíséretében indokolta s olyan adatokkal támasztotta, melyek együtt a regény anyagát szolgáltathatták.

Hogy ebben nem minden szereplőt lehetett a valódi nevén említeni, az magától értetődik.

Az olvasó azonban eléggé el fog igazodni az álnevek dacára is a történetben, melynek egyik főszereplője egy fiatal ember, aki egykor Deák Ferenczhez levelet intézett s abban halállal fenyegette a haza bölcsét.

Deák a fanatikus fiatalembernek megbecsült és kieszközölte szabadon bocsátását.

Mégis ezt az embert egész életén át üldözték a fiatalok örült cselekedete és később férfikorában, midőn már állást vívott a magának, váratlan bukását okozta.

Az egykoru lapok alig emlékeznek meg arról az esetről, itt e regényben e két történelmi tény szálat egybefutnak.

Az olvasó azzal a nyugodt tudattal olvashatja e regényt, hogy minden, ami lényeges benne, történelmi alappal bír és ami költői nézőpontból nézve, abban is több a valódi mint a fiktív olvasásra gondolná.

FEJEZET.

A sárga ház vendégei.

Szegény Godda Freddem! Ugyan emlékszik-e még valaki rád?

Pedig egykor, bűbájos ifjúságod virágzó napjaiban örök életet és halhatatlanságot jókoltak neked az imádóid.

Azok a bolondos magyar fiúk, kiknek a füle Öre-Sund mellől ide vonzott téged.

miniszterelnök dr. Lutter János országos levéltári díjtalan fogalmazó-gyakornokot és dr. Zákonyi Mihály főgimnáziumi gyakorlótanárt, budapesti lakost az országos levéltárhoz levéltári gyakorlónakká;

a m. kir. földművelésügyi miniszter Kvassay László budapesti lakost a vezetése alatt álló minisztériumban ideiglenes minőségű díjtalan miniszteri fogalmazó-gyakornokká;

a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke Zárucz Lajos végzett joghallgatót a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla kerületébe díjaz joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Szupkay Gyula felsővisi kir. járásbírói telegkönyvvezetőt a szendrői kir. járásbíróihoz helyezte át.

Pályázatok. A budapesti m. kir. állatorvosi főiskola rektorához az oltóanyagtermelő osztályban beföltendő hiánytalan állásra augusztus hó 25-ig; a dévai m. kir. pénzügyigazgatóságához a vajdahunyadi adóhivatalnál beföltendő adóhivatali ellenőri állásra két hét alatt nyújthatók be a szabályszerűen felszerelt kérvények.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (Inn, Duna, Morva, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laborcz, Ung) and water level measurements for various stations on July 26 and July 28.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban az ország északi részein, meg az Alföldön fordultak elő jobbra kisebb zivataros esők.

A hőmérséklet a nyugati részeken alacsonyabb lett, de az Alföldön és a keleti részeken több helyütt a 30 C fokot is meghaladta, maximuma 33 C fok volt Nyiregyházán, minimuma 7 C fok Rajeczfürdőn.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz idő várható, lényegesen hőváltozással.

(Sürgöny-prog.: Meleg, elvélve csapadék, zivatarok.)

Weather forecast table with columns: Állomás, Légnyomás, Hőmérséklet, Szélirány és erő, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min. Lists various cities and their weather conditions.

„EGYETÉRTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatall igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Ide egyenesen a Folies Bergerből jött Párisból, hol egyetlen méltó vetélytársa volt csak, a gyönyörű Röder Mila, ki német lány léte megérte azt a dicsőséget, hogy Offenbach egyenesen neki irt egy szerepet, a „Boule de neige”-t.

Ez a két germán leány uralkodott akkor Közép-Európa minden színpadán és orfeumán és ahol megjelentek, letarolták a kertek és a szívek virágait.

Godda Freddem diadallal járta be a világot és olyan udvart hordott magával, amivel talán azóta se dicsekedhetett énekesnő.

Fritzmauritz Gaston lord, Argyl herceg második fia például el nem hagyta volna soha, városról-városra járt utána, kétszer kérte meg a kezét és tizenhét szerelmevel megérte különböző országokból szerelmeikkel.

Am a szőke Loreley-haju Godda Freddem szívére mindez nem olvasztotta fel azt a jeget, amit Norvégiából hozott magával.

Egy ízben, mikor a lord oldalát kifurta egy bolond golyóbis: Godda Freddem az anyjával együtt hűségesen ápolta és míg a lord túl nem volt a veszélyen, minden este fekete mély gyászban énekelt, hosszú fátyollal a fején. Ami igen bizarr látvány volt.

De mikor a lord jobban lett, attól fogva tojásos levest és befőttet küldözgetett csak neki, ám a szobája küszöbét többé nem lépte át soha.

Mindezek a dolgok tárczacikkben és újdonságokban meg valának írva, még mielőtt ideérkezett.

Várták is őket néhány százan a vasutnál, frakkosan és fehér keztyűsen, a sok viráktól, amit a leányra és anyjára hintettek, a nord kecsijára is jutott, mert Argyl herceg második fia most is ugyanazzal a vonattal jött, amelylyel ők.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1912. július 2-án.

BUDAPESTI SZÍNHÁZ

Az asszonyfaló.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Stein Leo és Lindau K. Zenejét szerzelte: Eysler Edmund Fordította: Mérey Adolf.

Személyek:

Maros Béla, örnagy
Mary White
Raffainé
Tilda, leánya
Camillo
Donogán báró
Lovász
Szirák báró
Berekes

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ. (BUDAI SZÍNHÁZ)

Abrahám a menyorszámban.
Operette 3 felvonásban. Írták: Wilner és Bodansky. Zenejét szerzelte: Binnó Granichstáden

Személyek:

Fischer Péter Pál
Ridy, felesége
Marosfy, hírlapíró
Schlery, hírlapíró
Zichy, hírlapíró
Csóthy Ábris
Lili grófnő
Csipke Rózi
Soebenstein

Kezdet 1/8 órakor

Kezdet 1/8 órakor

CIRKUSZ-BEKETOW

Városliget. Telefon 107-46
Ma és minden este 9/8 órakor
Nagy előadás.
Uj műsor!

Severus Schaffer a leghíresebb zsonglőr. — The Excelsior Troupe akrobaták kerékparon. — Csütörtökön délután félóra előadás új műsorral. Vasárnap délután gyermekeknek félóra, új műsor.

ANGOL PARK.

Városliget — Hermina-ut 57-65.

A kontinens legnagyobb családi mulatóhelye. — Szenczió az Ujvári-Varieté júliusi műsora. A Pálo-Méle 1/2 órák kintű ének és tánczammal. — Igen érdekes és tanulságos a ese eseméni előadás a szegedi néger falu. — Az Alpesi falu a legkedveltebb. A Japan Kertben a kis Varieté. Clou mulató a kating Rinkben. Délután simfonikus zenekar, este a honvéd és még egy katonazenekar. Belépő 20 fill. Kedvezményes jegyek a trófikban.

CIMBALMOT

10 koronás részletfizetésre
10 évi jótállás mellett,
az általánosan elismert legjobb
dubb készítéséről híres

Reményi Mihály

czég, a magyar kir. zene-akadémia
házi hangszerkészítője szállit. iii

Budapest, Király-utca 58.
Kérjen árjegyzéket és prospektust.

Weinberger és Fodor

az összes
sportcikkék áruháza.
FOOTBALL
cikkékben az ország
legnagyobb raktára.
IV., Hariszbazár 4.
Telefon 113-59.
Minden sportágról külön
árjegyzék ingyen.

Heti műsor:

Julius hó	Budapesti Színház	Fővárosi Nyári Színház (Budai Színház)
3 Szerda	Az asszonyfaló	Abrahám a menyorszámban
4 Csütörtök	Az asszonyfaló	Abrahám a menyorszámban
5 Péntek	Az asszonyfaló	Hivatások urai
6 Szombat	Asszonyfaló	Abrahám a menyorszámban
7 Vasárnap	Tót legény Amerikában	A falu rossza
8	Az asszonyfaló	Abrahám a menyorszámban

Jardin de Paris

Erzsébet királyné-ut 1. Telefon: 167-25.

Kezdet 9 órakor. Kezdet 9 órakor.
Juliusi szenzációk

MILDA BREITEN MÉSZÁROS GIZA

a Hölle sztárja.

a Vígyszínház művésznője. „Az anyajegy” c. énekes és táncos szkeccsen. Fedi Ferard, a német dal művésznője és Dr. Ralph Benetzky.

Ferenczy Károly — Sajó Géza

Kokottchen's Mission, Kökény Ilona, Scherlokinnette stb. stb.

A Tabarinban éjféltől fenomenális táncműsor. LINA FRAGGIA et son danseur Pépé, Mile Hortense, La belle Fenere és 42 táncszám.

ABBAZIA. BRISTOL-SZÁLLODA

ELSŐRANGU HÁZ.

MERSÉKELT ÁRAK.
CSILLAG BELA
SZÁLLODÁS.

Teljes Butorkiárusítás

csak ez év augusztus 1-éig

Teljes lakberendezések, csillárok, szőnyegek, képek stb. stb. minden elfogadható árban.
kiárusítottak.
József-utca 4. II. em. 10. sz.

D. FÉVRE-féle szódavizkészítő-gép

melylyel bárki folyton könnyen a legtisztább, friss, egészséges és olcsó, kellemes üdítő italokat, szódavizet, mesterséges ásványvizet, bármilyen gyümölcszörp-gazószt, kefir (kénsavtej), szénsavas hideg teát, nyáron megbecsülhetetlen egészséges hűsítőital, pezsgőbort, pezsgőlimonádét, spriccert, stb. készíthet. A szénsav vegyítiszta. A kezelés egyszerű, kényelmes. Orvosok által rendeltetik.

060 120 180 ltr. tart. 16 20 24 korona.
240 300 480 ltr. tart. 30 36 44 korona.

A készítéshez szükséges kitűnő minőségű borkő-savat, 500 grm. és szódabikarbónát 600 grm. tartalmazó csomag ára 3 korona 40 fillér.
E. Theiszler, Páris, a valódi Févre-féle szódavizgépek egyedüli készítője. Egyedüli forrástár Magyarországon:

KERTÉSZ TÓDOR

BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉR.
Nagyban és egyenként.
Nagy képes nyári és sportárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

MARGIT GYÓGYFORRÁS

(Beregmegeye)

a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőszéknél Munkácsen.

Közvetlen keleti behozatal.

Valódi Perzsa és Smyrna szőnyegek

nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfel-emelés nélkül részletfizetésre is.

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32. (az udvarban.)

A világhírű eredeti angol The Champion és Premier

kerékpárokat dupla harang-csapágyval és szabaddanfúval, 3 és 5 évi jótállással, minden árfelemelés nélkül szigorúan az eredeti gyári áron havi 12 és 15 koronás részletre adjuk és kerékpár-alkatrészeket az egész világon létező összes kerékpárhoz, külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konuszokat és eszékéket óriási forgalmunk következtében melyen leszállított nagybani eredeti gyári árban szállítunk világra is LÁNG JAKAB és FIA kerékpár- és alkatrészkereskedők Budapest, VIII., kerület, József-körút 41. sz. Fióküzletek: Baross-tér 4. és Budán: Margit-körút 6. Diszárjegyzékünk 1300 képpel kerékpár- és alkatrészekről ingyen és bérmentve.

DARANYI LÉNYGÁRB MODELLŐ Számoló

ÉS LÁTHATO IRÁSU
összeadógépei

nem szorulnak reklámra.
Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén.
Telefon 139-54.

DARANYI MIKSA
Első Magyar Számoló- és Összeadó gép Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Iparbank részvénytársaság áruszállítója
Budapest, VI., Váci-körút 37.

Kiváltunk ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb költséget nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
Főpostával szemben

Herkules nagy beszélőgép

10 drb nagy dupla lö-mezzől és 200 lüvel K 40.
Családi beszélőgép erősebb szerkezettel, ugyanazon felszereléssel K 50.
3 lemez vételnél 200 fillér ingyen. Egyedül kapható a Hangszer Otthonban
FEKETE MIHÁLY
Budapest, VIII. kor., József-körút 9/E. szám.

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32. SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN.

saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturálmokban szabadalmazott, különösen páratlan ezélszerőségű kiserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötőkről** prospektust kérjenek. Ezen

Sérvkötő a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **Műláb** a lehető legjobb kivitelben **Műkéz** a legizlésebb kiállításban **Műfüző**

Támogatók, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

Hygienikus különlegességek! + Képes árjegyzéket Kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság.

(Allgemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

AMSTERDAM.

Magyarországi igazgatóság az intézet saját palotájában
Budapest, Kálvin-ter, Baross-u. 1. Üllői-ut 2-4 sz.
Bejárat az Üllői-ut 4. sz. kapun.

Legelőszőbb díjak:

Az 1910. év végén a **376 millió** koronát biztosítások összege meghaladta

A tartalékok összege **112 millió 507,077 kor.**

Eddigi kifizetések **107 millió 623,345 kor.**
a biztosítottaknak.

Több ezer db cliché

mind aktualitás, képes hetilapok számára
olcsón eladók.
Közlelbbi felvilágosítást ad a kiadóhivatal
VI., Eötvös-utca 32. szám.

Hirdetések felvételnek.
e lap kiadóhivatalában.
2 és 3 szobás
udvari és utcai lakások,
gőzfűtéssel ingyen Vacuum
Cleanerrel, kertszerű ter-
rasszal augusztus 1-re ki-
adók. V., Csanádi-utca 19.

Nők és férfiak öröme

„NEOSAN”-tabletták!

Törv. védve és szabadalmazva. Orvosok által is elismert meg-
lepő biztos hatása mindkét nem gyengeségi állapotainál. A
férfiét visszaadja és a legkésőbb korig fenntartja. Impotencia
ellen nincs jobb szer az egész világon. A gyomrot nem ront-
ják, káros hatásuk nincs. Egy doboz, mely 20 szemet tar-
talmaz 4 korona 50 ill. Postán szétküldi utánvétellel, diszkrét
csomagolásban a főraktár Magyarország és Ausztria részére:

Szent Hermina gyógyszerár
Budapest, VII., Tököly-ut 28. szám. Depot 100.

FÉRFIAK NEMI BAJAIT

hugyszervi bajokat, szphilist, önfertő-
zésből származott idegbajokat, külön-
ösen pedig a **férfigyengeség**
(impotencia) makacs alakját, me-
lyek már más kezeléssel daczoltak,
meglepő eredménnyel gyógyítja rati-
onalisan kombinált módszerével szá-
mos évi gazdag tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI

szpecialista. v. kórházi orvos (a nemi
beteggek osztályán)

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalan válasz. — Kivánatra gyógyszerek.
Rendelés: 9-3, este 5-7-ig.
Budapest, Rákóczi-ut 8/a.
(Lépcsőházi bejárat.)

Részletfizetésre is!

Amerikai redőnyös írósztízek. — Összorakható könyv-
szekrények. — Angol búrgarniterek. — Redőnyös
aktaszekrények. — Teljes irodaberendezések.

UJLAKI BÉLA

modern amerikai
irodabutoritelope,
Budapest, VII., Erzsébet-körut 28. sz.
Árjegyzék ingyen. Telefon 122-60.

Titkos betegségek

hugycsőfolyás, hugycsőszűkületek, altesti
sebek, bujakor (syphilis), az önfertőzés
következtében fellépő éjjeli magömlések
és idegbántalmak, elgyengült férfiérő (im-
potencia), makacs bőrbetegségek, bármely
női nemi bajok, mélibajok, fehérfolyás stb.
alapos, gyors és gyökeres kigyógyítására
legjobban ajánljuk bevált lelkiismeretes
és nagy gyakorlaton alapuló gyógymód-
jánál fogva

Dr. GARAI

hírneves szakorvos rendelő intézetét,
Budapest, Andrassy-ut 28. szám.
Rendelés hétköznap: 10-től 4 óráig és este 7-8.
Vasár- és ünnepnap délután 2-ig. Felújítás nélkül
eredményes gyógyítás levélileg is.
Kivánatra gyógyszerekről is gondoskodik.
„Ehrlich 606.” javított Joha oltások.

Hirdetések felvételnek e lap
kiadóhivatalában.

Költözködés előtt.

A raktáromon levő órákat, evő-
eszközöket valódi 13 próbás ezüst
valamint alpacca-ezüst disztár-
gyakat, arany ékszereket :: ::

gyári áron árusítom.

Polgár Kálmán

művészt
és :: ::
ékszerész

Budapest, Erzsébet-körut 29., I. em.
Nagy képes album-árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

„Kulatór”

szobrász és építőművészek által tervezett
kész művészi sírmlékek állandó kiállítása
BUDAPEST, VIII., Kőzetemő-ut 4.
TELEFON 91-76. IRODA:
BLUM LAJOS
:: sírkőraktárában ::

Nők!

Férfiak!

A legbiztosabb gyógyulást
heveny és **folyások** ellen
idült **hugycső-** nyújtják a

KASANTOL

gyógyék. — Nőknek fehérfolyás, férfiaknál hugycső-
folyás, tripper ellen a leggyorsabban ható szer. — Orvost-
lag ajánlva. — Üvege 8 korona. — Kizárólag **Orkény**
Hugo gyógyszerárban, Budapest, Tököly-ut 28.
Depot 100. Postai szétküldés diszkrétan naponta.

E hirdetés rovatan minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérről, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatan minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérről, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrényeket
tűz- és betörésmenteseket ajánl Budapesti Pénzszekrénygyár. Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákos-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261.

Férjhez mennek
Igen csinos 19 éves dán hölgy 50.000 kor. hozományyal, később még 200.000 korona örökség, fiatal amerikai kisasszony 120.000 dollár készpénz-hozományyal és még sok száz vagyanos hölgy 5-500.000 K. hozományyal. Urak, ha vagyontalanok is, de komoly számdékuak, forduljanak díjtalan felvilágosításért o címre: **Fücs, Berlin 13.**

Őszi duráncái barack
Kilója 2.40, kajszinbarack, nagy meggy, sziveseresznye, csomogkörte 90, ribizli, szilva, egres 70, rózsaburgonyának mázsáját 16, vajbarnak 70, paradicsomnak 90, fejéskáposztának drbja 70, salátangorka 36, kovászolódó 12, tölthető paprika 12, kelkáposzta 6, karalábe 4. Agrarius Budapest, Mátyás-utca 9.

Aranaszbarack
nagy meggy, sziveseresznye csomogkörte, szilva, ribizli postakosaraként 4.50, vajbarnak, káposzta, ugorka, tök, karalábe 2.50. Ismételőknak előnyös arajánlat Szabó Csongrád-ról.

Még nem létezett
rendkívül kedvező fizetési feltételekkel szállítunk háló-, ebéd-, uriszobák és szalonbutorokat, szaloda-, kávéházberendezéseket, rézbutorokat, csillárokat, zongorákat helyben és vidékre. Butoralbum 1 korona. Butorhittel lakberendezési vállalat, VI., Király-utca 8. 12365

Tátrai málnaszörp
5 kilós postakosarakban K 8.— Baria József konzervgyára Felka (Szepes-megye).

Mézőnöki
műszerek, festmények, régi érme, oleson oladók. V., Sziget-utca 4-6. II., 25. ajtó.

Üreg
hamis fogakat, zálogcédulákat barmiról, butorokat és mindenféle tárgyakat vesz Wischogrod Jakab, Akácfa-utca 45. I. 6. Levélzólapra jövek.

Gyorsírás
és gyorsírási. A Gyakorló Gyorsíró Társaság szaktanfolyamai lényegesen magnagyobbitott modern higienikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legelőszabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beiratkozás naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartothek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összózó- és számológépek kezelése. Pár-huzamosan esit tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk Glogowski és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmen-tesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.
Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

Feltalálók
Utmutatója szabadalmazás-hoz értékesítéshez nélkülözhetetlen. Díjtalanul küldi Áron és Molnár szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 9. földszint.

Kitűnő fegyverek
öröknek, önvédelemre, vadászatra és szobadisznek. Wernld gyalogsgági fegyver 5 kor., szurony hüvelylyel 1 K Wernld lovassági karabély 16 korona, Kropatschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szurronnyal 25 K. fegyverszif 1 korona, tölthény darabja 10 fill. Katonai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. Tiller Mór és Társa ndv. szállítóknal, Buda-pest, Váci-utca 35. Fegyver árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Négyszobás
urilakás, minden kénye-lemmel, kerthasználattal, gyönyörű kilitással a bu-dai hegyekre, augusztus 1-re kiadó. II. ker., Bimbó-utca 9. szám.

BUTOR
30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek-tere 3 telomelet. Vétel és eladása használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrak és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok.
Telefon 82-13. 28598

Soha nem létezett
rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részletfizetésre.
Modern lakheren-dezési vállalat
Budapest, IV. ker., Gerliczy-utca 7. sz.
0 izses butoralbum 1 kor.

MIKSZÁTH KÁLMÁN
utolsó könyve:

Tövisszes látogatóban
Elbeszélések

(Az író könyvalakban még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regénytöré-deke.)

Ára füzve 5 korona, vászonkötésben 7 kor.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Illusztrált korrajz a párisi kommunáról!

RÁKOSI VIKTOR
A PÁRISI GYUJTOGATÓK
(A kommun története)

Regényes korrajz

Ára füzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrássy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Fülolej
a Dr. G. Schmidt
Fülész és szemész orvos Füle
gyorsan és alaposan gyógyít időszerű süketéget, fültajást, fülzúgást és nagyothallást még idült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 4 Kor.
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerifára Budapest, Király-utca 12

MAKAY BÉLA
új könyve:

A LÁP VIRÁGA
és egyéb írások

Ebben az új könyvében is megmarad a természet bü-bajos világában, amelyet nálánál senki sem ismer és nem érez át jobban, de már nem csupán természeti le-írásokat és vadászépeket ad, hanem történeteket is keresik ki.

Ára 4 korona.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Tisztviselő-otthon
Pensió Budapest, Szent-király-utca 22., I. em. Lakás penzióval vagy csak ellátás különösen tisztviselőknak. Teljes pensió 135 kor. Ebéd 42 kor. Vacsora 24 kor.

Ajtók, Ablakok
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen ol-son kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon: 62-90.
Alapított 1880-ban

INGYEN
küld érdekes árjegyzéket fényképezőgépek és kellékekről
Chmura S.
optikai műintézet
Budapest,
IV., Ferenciek-tere 2. sz.

A kápolnai
nagyhengermalom haláleset miatt eladó. Megtekinthető Kápolnán (Heghsm.) özv. Merselitz Kálmáné.

Piaczi táskát
viaszos gyermekkötevényeket kereskedőknek oleson szállít **Galamb Zoltáné, Jászapáti.** Ingyen csomagolás. Bérmentve szállítás.

AZ **ATHENAEUM** KÖNYVTÁR legújabb kötete:
A szerelem földi vándorútjának fejlődésének csuda-szép, minden részleteben lebilincselő regénye.

BÖLSCHÉ: Szerelem
az élők világában.
Két kötet. 112 oldal.

A két kötet ára **3.50**

Eddig megjelentek:
KÓBOR TAMÁS: Komé-dia. Nov. (124 old.)
BIRÓ LAJOS: Glória. No-vellák (148 old.)
BALZAC: A számbőr. Regény (387 old.) For-dította Barsányi K.
ZOLA: Pascal orvos. Reg. (445 o.) Ford. Gerő A.
DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint M. (448 o.)
ANATOLE FRANCE: A Pin-guinek szigete. Regény. Ford. Bölöny Gy. (320 o.)
CSEHOV: Az orvos fele-sége és más novellák. (384 oldal.)

Minden kötet ára **1.90**

Sajtó alatt:
TOLSZTOJ: Hadzi-Murát. Regény. - VOSS R.: A Róit és az asszony. - Tóth Béla: A holdg-asszony derüve. - C. F. Meyer: A szerzetes há-zasága. - Heltai Jenő: Hét sovány estendő. - Maupassant: Égy élet stb., stb.

Kapható minden könyvarusnál, kiadja az Athenaeum írd. és nyomdai r.-társ.

1000 koronával
honoráлом azt, aki önálló községi vagy körjegyző-séghez juttat egy 32 éves, nős, okleveles izraelita egyént. Cim a kiadóhiva-talban megtudható. 6193

Fiatalemler,
négy polgárit végzett, iro-dai gyakornoknak felvé-tetik. Jelentkezni 12-2-ig Kulesár Sándor csillár-gyárában, Dessoffy-utca 9-11. szám.

Zálogcédulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttár-gyakat, szobrokat és olajfestményeket ve-szek Kortész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45. Meghívásra jövek

Singer varrógépek
Kerékpárok, gramofonok, hanglmezek legolcsóbban kaphatók

Haban József
Budapest, Almássy-tér 14. javításokat oleson készít. Kö-nyv árjegyzéket ingyen küld

FATIME ÉS SEMIRAMIS
övszer-különlegességek a világ legkiválóbb minősé-gel! Válogatott La para-gummi gyártmányok. Ele-fántékon színben tartállyal vagy anélkül. Fatime és Semiramis feltűnően bizton-sági nyujtanak! Elszakít-hatatlank! Több évi rak-tározó képesség! Ár ta-ca-tonként 6.—, 8.—, 12 kor. 20 koronát kltévvó vásá-rlásnál 20% rabatt. Szot-küldés azonnal! Utokir-tás mellett.

KELETI J.,
Budapest, IV., Korona-herceg-utca 17. szám.

„Hungária
beszélő - gépek
tölcsérszerűkúliak is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány. rész-letfizetésre is oleson kaphatók,
Deményi és Társa
Budapest, VI., Teréz-körút 4.
Kérjen árjegyzéket.

„Hungária
beszélő - gépek
tölcsérszerűkúliak is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány. rész-letfizetésre is oleson kaphatók,
Deményi és Társa
Budapest, VI., Teréz-körút 4.
Kérjen árjegyzéket.

Bársonyegető
készülékek és kellékek

Készülékek árai teljes felszereléssel K 15.—, 16.—, 17.—

Kérjen részletes ár-jegyzéket.

Bécezi D. Sándor
kezimunka, nagyiparos Budapest, II., Dessoffy-utca 5.

Saját gyártmányú fűrdőká-dak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 60 kor.-tól feljebb. Elval-lalok mindenféle kútszivattyúk és házi vízvezeték-berendezése-ket legolcsóbb áron.
LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VII., Wesselényi-u. 5/B. Telefon 113-48. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Soványosság
Az egyedüli eredmény-től kísérő háziszor a dr. William Harley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép toll testidomokat nyer-nek — Hölgyek remek keblöt. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jót-állást. Verszögényesség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbafo-soknak nélkülözhetot-len tápszer. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Készítő levelok minden ország-ból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati uta-sítással. Főraktár Ba-lázs Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. II/1. Telefon 156-80.

Csillárok
rézbi és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, leg-jutányosabb áron szállít.
Schulz-csillárgyár
Róza-utca 109. Podmaniczky-utca mellett. Telefon 108-07.

Készpénzért
vagy hiteltörpe egy-eknek kedvező feltéte-lek mellett szállítok tel-jes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítom, hogy ilyen

oleson
sehol nem kap modern háló-, ebéd-, uri és sza-lon szobákat stb. Gyö-ződjön meg, tekintse meg zafolt rakárta-mat, itt jutányosan

vehet
a leggyorsabbúttól a legdiszesebb kivitelig minden fajta

BUTORT
Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó (20)

BUDAPEST,
Váci-körút 9. szám

(Béjarat Szerencsen-utca 1., I. em.) Árjegyzék in-3900. Album 1 K.